

MINISZTERELNÖK

Ministeri hivatala

4/4277

Érkezett. 2011. SZEPTEMBER 26.

Kövér László, az Országgyűlés elnöke részére

Budapest

Tisztelt Elnök Úr!

Kérem, engedje meg, hogy ezúton tájékoztassam arról, hogy Dr. Balsai István miniszterelnöki megbízott a kormány felkérésére elkészítette jelentését a 2006-os őszi erőszakos rendőri fellépésekről, melyet tisztelettel megküldök Elnök úrnak.

Kérem Elnök urat, hogy tegye lehetővé az országgyűlési képviselők számára a jelentés megismerését, megvitatását és politikai, illetve jogi álláspont kialakítását.

Budapest, 2011. szeptember 25.

Tisztelettel,

Orbán Viktor

Dr. Balsai István

*A 2006-os őszi erőszakos rendőri fellépést vizsgáló
miniszterelnöki megbízott*

Jelentés

Budapest, 2011. március 15.

Bevezető

2006 őszén az őszi beszéd nyilvánosságra kerülése után Gyurcsány Ferenc miniszterelnök lemondását követelve csalódott és felháborodott tömegek vonultak utcára. Mint ismeretes a kormányfő önkritika és visszavonulás helyett a hatalmi arrogancia és ököljog politikáját választotta az alapvető véleménynyilvánítási jogukat gyakorló tüntetőkkel szemben. Rendőri túlkapások, békés polgárokból gázoló lovasroham, kilőtt szemek, jogtalan előállítások és letartóztatások szegélyezték azt az utat, ami Gyurcsány Ferenc hatalmának néhány évvel való meghosszabbításáig vezetett.

Az események szégyenfoltot ejtettek hazánk külföldi megítélésén, a magyar jogállamiságot illúzióknak tüntette fel, súlyos és nehezen gyógyuló sebeket okozva a magyar közéletnek és társadalomnak.

A Fidesz-MPSZ választási programjának egyik sarokköve volt, hogy a 2006-ban kibillent jogállami egyensúlyt visszaállítsa, visszaadja az embereknek a független igazságszolgáltatásba, az értük és nem ellenük dolgozó tisztességes rendőrségbe, a jogok uralmába vetett hitüket. Az ártatlanul bántalmazottaknak, fogvatartottaknak és elítélteknek erkölcsi és anyagi elégtételt, a felelősöknek elszámoltatást ígért.

E célt szem előtt tartva Orbán Viktor miniszterelnök úr 2010. június 11-én nevezett ki miniszterelnöki megbízottá, amely aktus során megfogalmazta jövőbeli munkámmal szemben támasztott elvárásait:

„Feladata az lesz, hogy hozzájáruljon annak felderítéséhez, hogy kik a 2006. október 23-i rendőri brutalitás, tömeges emberi jogi jogsértéseknek a felelősei, illetve kik követték el azokat.”

Munkám tehát arra irányul, hogy a fellelhető adatokat összesítsem, értékeljem, és a felelősöket megnevezzem.

Leszögezném ugyanakkor, hogy a miniszterelnöki megbízott jogállása szerint nem hatóság, hiszen országgyűlési képviselőként nyomozati, tanúmeghallgatási stb. jogkörökkel nem rendelkezik, jogi vonatkozású ítéletet nem mondhat.

Jelentésem jogi értelemben tehát azt a célt szolgálhatja, hogy ráirányítsa a nyomozati szervek figyelmét olyan tényekre és összefüggésekre, amelyek eddig esetlegesen ismeretlenek voltak számukra.

A nyomozás lefolytatása tehát továbbra is a rendőrség és a független ügyészség feladata, az ítélezés joga pedig természetesen a szintén független bíróságé.

Munkámat számos szakmai és civil vizsgálat előzte meg.

Sokat tett az események feltárása érdekében a sajtó tájékoztatási kötelezettségét komolyan vevő része, kiemelendők e körből az elektronikus (internetes, pl. index.hu) médiumok, azok fotósai és a Hír TV stábja, akik az események kezdete óta dokumentálták a történéseket, sokszor saját testi épségüket is veszélyeztetve. Kiemelném továbbá a Civil Jogász Bizottság, a Nemzeti Jogvédő Alapítvány és Szolgálat, a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) és más szakmai civil szervezetek tevékenységét, akiknek munkáiból sokat merítettem.

Segítette tevékenységemet a Miniszterelnökség, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, a Belügyminisztérium és az ORFK is. Jelentésem végén felsorolom szakértőimet, tanácsadóimat, munkatársaimat, akiket szintén köszönet illet.

A Jelentés szerkezete:

I. fejezet - Előzmények

Jelentésem első részében vázolólok a 2006. október 23-án történtek előzményeit, mert úgy hiszem a politikai és társadalmi összefüggések elemzése nélkül e nap eseményei nem értelmezhetőek. Az őszi beszéd, az MTV ostroma és az azt követő rendőrségi megtorlások az alapjai annak a piramisnak, amely október 23-ával csúcsosodott ki.

II. fejezet - 2006. év október 23. napján történt események ismertetése

Az előzmények után a nap eseményeinek részletes leírása, a „tényállás” következik. E fejezetben törekszem megnevezni azokat a hibákat, fegyelmi és büntetőjogi felelősséget is felvető mulasztásokat, amelyek feltárására a vizsgálódásom irányul.

III. fejezet - A tömegosztatással kapcsolatos rendőri tevékenység jogi értékelése

Ehelyütt az előző fejezetben leírtak alapján jogilag értékelem a történeteket, vizsgálom az e tények alapján valószínűsíthető bűncselekmények lehetőségét.

A felelősség megállapíthatósága érdekében bemutatom a rendőrség akkori hierarchiáját egészen a helyszíni parancsnokokig, mert a rendőri állomány túlkapásaiért a felelősség - beosztásuktól függően - őket is terheli.

E fejezetben kiemelten foglalkozom a rendőri intézkedések problematikájával, úgymint az azonosítók hiánya, a gumilövedékek, könnygázgránátok, viperák használatának aggályai és a lovasroham elrendelésének módja és időpontja.

IV. fejezet - A büntetés-végrehajtásban tapasztalt brutalitások

A büntetés-végrehajtási intézetekben tapasztalt kegyetlen, megalázó bánásmód nem maradhat figyelmen kívül. Konkrét esetek leírásával törekszem rávilágítani az itt tapasztalt anomáliákra.

V. fejezet - A kisiklott igazságszolgáltatás

A példátlan arányban jogsértő (97%) előzetes letartóztatások ügyészi indítványai és bírói elrendelése sem maradhatnak visszhangtalanok. Különösen annak fényében, hogy a tün-
tetőkkel szemben nem aggályoskodó ügyészség később tehetetlenül állt a rendőri felelős-
ség nyomozásának kihívása előtt, igaz az akkori rendőrség sem bizonyult együttműködő-
nek az eljárások során. Milyen érdektől vezérelve zárhatott így össze a politika és a rend-
őrség, és mikor vesztették el pártatlanságukat egyes ügyészek és bírók?

VI. fejezet - A felülvizsgálati törvény és indokoltsága

Külön fejezetben foglalkozom az általam előterjesztett felülvizsgálati – a médiában
semmisségi törvénynek nevezett – törvény háttérével és indokoltságával.

Tarthatatlannak tartom, hogy demokráciánk 16. évében, hogy ha valakit az utcán bá-
mészkodva beszippantott a rendőrök által képviselt „államhatalom”, a fogaskerek-
ek ad-
dig örölték míg végül elítéltként került ki onnan. Mindez anélkül történt, hogy a büntető-
eljárásunkba épített számos ártatlanság védelmi rosta egyikén fennakadt volna.

VII. fejezet - A miniszterelnök felelősségének kérdése

A számos felvetődő kérdés summázata, hogy kinek az érdekében történt mindez? Jelen-
tésebben logikai ok-okozatiság láncolataként mutatok rá arra, hogy az akkori politikai
vezetés érdekében történhetett mindez, különösen pedig Gyurcsány Ferenc akkori mi-
niszterelnök felelőssége merülhet fel.

Külön alcím-
ben foglalkozom a terrorcselekmény megvalósulásának lehetőségével.

Összegzés

Végül a jelentésemet összegző értékeléssel zárom, melyhez a valószínűsíthető bűncse-
lekmények táblázatát mellékelem.

A köszönetnyilvánítás után megjelölöm a felhasznált jogszabályokat és egyéb forrásokat.

I.

Előzmények

2006. május 26-án Gyurcsány Ferenc egy hónappal választási győzelme után a balatonőszödi MSZP-frakcióülés záróbeszéde keretében éles kritikával illette saját addigi kormányzását. Frakciója előtt beismerte az elmúlt évek hazugságait, illetve a valós eredmények eltitkolásával megnyert választásokat.

Az őszödi beszéd részletét 2006. szeptember 17-én ismeretlen személyek, ismeretlen érdektől vezérelve eljuttatták több magyar sajtótermék szerkesztőségének is egyidejűleg, így talán nem túlzás azt állítani, hogy a beszéd tartalma órák alatt eljutott szinte az ország teljes közvéleményéhez.

Ezt követően sosem látott mennyiségű felháborodott tömeg vonult spontán módon a fővárosi és vidéki közterekre, hogy követelje a miniszterelnök távozását. Sokak eltökéltségét csak fokozta a kormányfő azon jóslata, hogy tüntetésekre ugyan számítani lehet, de majd megunják és hazamennek.

Sólyom László köztársasági elnök nyilatkozata szerint a „hír morális válságba sodorta az országot, és ezt a válságot a miniszterelnök reakciói csak fokozták”.

Orbán Viktor szintén mérsékelt hangot megütve így fogalmazott: „a mi higgadt, nyugodt álláspontunk az, hogy egy beteges hazudozóval van dolgunk.”

Másnap, szeptember 18-án folytatódtak a tüntetések, különösen a Parlament előtti Kossuth téren koncentrált nagy tömeg. A tüntetők egy csoportja petíciójuk beolvasásának szándékával a közeli MTV székházhoz vonult, azonban a TV vezetése nem tárgyalt velük. A tömeg és az indulatok tovább nőttek, ezért a székházhoz rendőri erősítés érkezett, akiket viszont a tömeg dobálni kezdett és beszorított a főbejáratához.

A több órás „ostromállapot” után a rendőri csapaterők szakszerűtlen – akár parancsnoki mulasztás vagy utasítás szerinti – be nem avatkozása miatt a tüntetők egy csoportja végül bejutott az MTV székházába. Az „ostrom” jelentős anyagi kárral és több rendőr súlyos sérülésével járt, az állományra gyakorolt negatív pszichés hatásáról később ejtek szót.

Az MTV ostromaként elhíresült esemény körülményeinek vizsgálata nem tartozik szorosan megbízatásom tárgykörébe, sőt azt már rendőrszakértői testület, az ún. Ignác-bizottság is kimerítő kritikával illette. Ez az esemény azonban az októberben történtek egyik eredője, ezért a teljesség igénye nélkül összegezném az MTV körüli helyzet eddig megállapított visszasságait:

- a tüntetést a rendőrség előzetesen választási gyűléssé nyilvánította;
- az MTV részéről senki nem volt hajlandó tárgyalni a tüntetőkkel, pedig egyes vélekedések szerint a petíció átvétele valószínűleg semlegesíthette volna az indulatokat;
- a székház védelmére a rosszul felszerelt és tapasztalatlan baranyai századot vezényelték;
- a székház hátsó bejárata mindvégig nyitva volt, a rendőrök megerősítése vagy visszavonása is lehetséges lett volna;
- rendőrszakértői jelentések szerint a székház környezetében elegendő REBISZ-erő állt volna rendelkezésre az agresszív, de kis létszámú ún. kemény mag szétoszlátásához;
- ehelyett kisebb egységeket küldtek a tömeg ellen, akik hamar felmorzsolódtak;
- védelem nélküli, rossz állapotú és alacsony teljesítményű vízágyú beküldése, melyet a támadók elfoglaltak;
- éles fegyverekkel megrakott rendőrségi járművet „felejtettek” a helyszínen, a tömeg felfegyverkezése akár lehetséges lett volna, aminek következményei beláthatatlanok;
- a rendőrségi felszerelés és ellátás csoportosítása nem volt megfelelő;
- az általános rendőri mozgósítást elrendelő riadóra érthetetlenül későn került sor;
- végül az épületből távozó rendőrök védelem nélkül hagyták az épületben rekedt MTV munkatársait és vagyoni javait.

Az esemény kapcsán máig tartják magukat olyan nézetek, amelyek szerint az ostrom részben provokáció volt, és a hatalmában meggyengült miniszterelnök a tüntetők túlkapására várva akarta megfordítani, maga mellé állítani a közvéleményt.

Mindmáig nem derült ki azt sem, hogy mi történt a megsebesült, vagy magukat „megadó” rendőrök fegyvereivel. Kik voltak azok, akik pénzért vettek részt az ostromban? Nem voltak meg az eszközeim annak vizsgálatára sem, hogy a

Nemzetbiztonsági Hivatalnak milyen szerepe volt az MTV ostrománál.

A súlyos rendőrszakmai hibák és mulasztások vitathatatlanok, és az a tény, hogy a kormány kommunikációja gyorsan reagálva mosta össze a randalírozókat a békésen tüntető többséggel.

Kovács Tamás korábbi legfőbb ügyész a parlamenti albizottság előtt beszámolt arról, hogy Gergényi Péter akkori budapesti rendőrfőkapitány ügyében előjárói gondoskodás elmulasztása miatt indult eljárás, mert a feljelentés szerint az MTV-székháznál a biztosítás parancsnokaként Gergényi magára hagyta a vízágyú személyzetét, nem gondoskodott a fenyegető veszélytől való megóvásukról. A katonai ügyészség viszont 2006. december 18-án az eljárást bűncselekmény hiányában megszüntette.

Bene László országos rendőrfőkapitány, Szabadfi Árpád országos rendőrfőkapitány-helyettes és Gergényi Péter budapesti rendőrfőkapitány tekintetében felmerül annak lehetősége, hogy megvalósították a Btk. 361. § (1.) bek. a.) pontja alapján az előjárói intézkedés elmulasztásának törvényi tényállását, mert nem rendelte el a beosztottjai felelősségének vizsgálatát.

Az MTV ostromának a későbbiekre nézve talán legsúlyosabb eredménye mégis az lett, hogy a magát megalázottnak érző rendőri állományban kialakult egy erős ellenérzés minden tüntetővel szemben, ami napok alatt egyes vélekedések szerint revansvággá fokozódott.

Egy rebiszes így látta az MTV-nél történeteket és az azt követő megtorlást: (tömörítve, saját kiemelésekkel idézem az Index.hu nyomán)

„Az egész a **tévéostrommal kezdődött**. Az ott törtétek hatalmas traumát okoztak a rendőrségnek, nagy verést kaptunk, óriási **pánikot okozott**. Olyan szóbeszéd terjedt, hogy beszorítottak egy csapatot, elvették a fegyverüket, és azt mondták nekik, hogy akinek van családja az jelentkezzen, mert azt nem végezzük ki. Azt is beszélték, hogy egy rendőr meghalt. Az állomány kilencven százaléka korábban nem tapasztalta, hogy milyen az, amikor erőszakos ellenállásba ütközik, sőt közápport és verést is kap.

Volt néhány parancsnok, aki jó parancsokat adott ki akkor, de a központból felülbírálták.

Voltak olyan jelek, hogy **az ésszerű parancsokat, amik működtek volna, a BRFK-n**

felülbírálták.

Volt, aki bosszút akart állni, de a legtöbben félni kezdtek, hogy mi lesz, ha ez megismétlődik, és mi lesz, ha nem mi győzünk. Lámpavasat emlegettek, többen attól tartottak, hogy lincselések is lesznek, mint 1956-ban. A külső szemlélőnek ez ma már nem reális, de akkor olyan volt a hangulat. **Ezt követte a három napos megtorlás. Szerintem a szeptember 19-21. között történtek megtorlás volt a tévéostrom miatt.** Az biztos hogy a rendőrökben benne volt, hogy **revánsot kell venni.** Olyanokat is megvertek, akik csak beszóltak a rendőrnek vagy ilyesmi, mert **akkor éppen mindent lehetett.** Pánik volt, hogy mi történik, **példát akartak statuálni, rendet akartak rakni.** Olyan parancs nem volt, hogy mindenkit be kell vinni. Voltak olyan kollégáim, akik azzal dicsekedtek a laktanyában a folyosón, hogy hány embernek törték ki az ujját...”

Az MTV ostromot követően, szeptember 19-21-én kisebb csoportokban azonosító nélküli rendőrök a belvárosban – a fenti szóhasználatból élve – megtorló akciókat hajtottak végre. Kitüntetett célpontjaik voltak olyanok, akik nemzeti érzelmüket öltözetükkel, jelvények kitűzésével, nemzeti zászló tartásával kifejezésre juttatták, mert az MTV-t megostromlókkal azonosították őket.

Egy rövid hír az indexről ezen időszakból (szeptember 21., 02 óra 41 perc):

„Fiatalokat vertek meg az Akácfa utcában

Alaposan megvertek hat-nyolc, első látásra nem randalírozónak kinéző fiatal a rendőrök az Akácfa utcában a Wesselényi és a Dob utca között. Az egyiknek kiverték három fogát, többen még mindig a földön fekszenek, tudósítónk hívta ki hozzájuk a mentőt. Azt állítják, nem tudtak mit csinálni, mert két oldalról szorították be őket.”

Ekkor történt a – jogerősen is ártatlan – **Kruchina-fivérek bántalmazása** és őrizetbe vétellel kezdődő több hónapos kálváriája, illetve a diplomáciai kellemetlenségeket is okozó perui férfi bántalmazása. A sajtót bejárta három 19-20 éves fiatal, **Csáki Livia, Garamszegi Laura és Tarsoly Milán** tortúrája is ezen időszakra esik, akiket hazafele menet ok nélkül véresre vertek a rendőrök, majd a Magyar Rádió udvarán órákig térdeltették, a bv. intézetben megalázták, végül előzetes letartóztatásba helyezték őket.

Magyar Rádió udvara

Budapest VIII. kerület, Bródy Sándor utcában található Magyar Rádió székházánál

Gulácsi Sándor r. ezredes helyettese **Bácsik Sándor r. főhadnagy** látott el biztosítási feladatokat. Ezen feladatok kordonszolgálati továbbá a vízágyú biztosítási feladatok voltak.

22 óra 10 perckor csatlakozott a biztosítási feladatokhoz a **Mochács Zsolt r. hadnagy (I/4 Bevetési Alosztály vezetője)** által vezetett állomány.

A biztosítás parancsnokának a helyettese ezen időszakban **Pusztai Csaba r. őrnagy** volt.

A fent említettek tükrében kiemelendő mindaz, ami történt a **Magyar Rádió udvarán, a rádió aulájában**, továbbá a **VIII. kerületi Rendőrkapitányságon** történt, ahova bűntelen előéletű, rendezett életkörülményeket folytató, törvénytisztelő személyeket szállítottak a rendőrök. Ezen személyek többsége már a szállítást megelőzően rendőri brutalitás, túlkapás áldozata lett. Az ártatlan emberekkel szembeni indokolatlan rendőri fellépés a rádiónál felállított kordon közelében is folytatódott.

Ennek következtében, - a rendőri brutális ütlegetés, rugdosás, és megbilincselések miatt - már komoly sérülésekkel rendelkező személyeket térdepeltettek, megalázó, becsmérlő, szavakkal illették, emberi méltóságukban gyalázták, embertelen bánásmódnak tettek ki, majd jogellenesen fogva tartották őket. Az előbbieket alátámasztására szolgálnak a rendőri túlkapást megállapító bírósági határozatok is.

A szeptember 19-21. közötti megtorló időszak mérlege:

- könnygázgránátokat lőnek, egy fiatal fejsérülést szenved;
- egy fiataalt a fülénél talált el a gránát, súlyos sérülést szenved;
- egy tiltakozót közvetlen közélről lőttek hasba a rendőrök;
- 6-8 fiataalt úgy vernek össze, hogy nem tudnak lábra állni;
- egy embernek kiverik három fogát;
- gumibottal megvertek négy embert;
- nyakon lőnek egy fiatalembert gumilövedékkel.

Összesen **tizenhat sérültet szállítottak kórházba** a mentők. Közülük három súlyos, a többiek könnyű sérülést szenvedtek, nyilatkozta Golopencza Pál, az Országos Mentőszolgálat szolgálatvezető főorvosa.

Hatvankét embert állított elő a szerda éjszakai budapesti rendbontások során a rendőrség, ötvenöt embert vettek őrizetbe rendbontás, csoportos garázdaság, hivatalos személy elleni erőszak miatt. A három nap alatt több mint 200 embert vettek őrizetbe.

Ezek tehát az előzményei a véres október 23-ai eseményeknek, ami minden szempontból példátlan időszaknak tekinthető az esendő magyar demokrácia történetében.

II.

2006. év október 23. napján történt események ismertetése

2006. október 23. napján az 1956-os forradalom és szabadságharc 50. évfordulója alkalmából az ország minden területén megemlékezést tartottak. Budapesten a Parlament előtti Kossuth téren a rendőrhatalóság által október 25. napjáig tudomásul vett demonstráció szervezőivel október hónapban folytatott tárgyalások eredményeként az a megállapodás született, hogy a Kossuth tér elfoglalt részét a demonstrálók október 23. napján 02.00 órától átengedik a rendőrségnek, az érintett területnek - az állami ünnepségen résztvevő védett személyekre figyelemmel - biztonsági és tűzszerészeti szempontból történő átvizsgálása végett.

A rendezvény szervezője a kérdéses időpont éjjelén a megállapodásnak megfelelően felkérte a résztvevőket a helyszín elhagyására, ennek azonban kb. 10-20 személy nem engedelmeskedett. A demonstráció szervezője másokkal együtt segítséget kért a rendőrségtől. A Kossuth téren rajtuk kívül kb. 200 fő maradt a rendezvény helyszínét lezáró kordonon kívül, és várták, hogy a 02.15-02.30 óra körüli időben megkezdett tűzszerészeti átvizsgálás megtörténjen, és a rendezvényre visszatérhessenek.

Dr. Lapid Lajos r. ddtábornok október 23-án 00.30 órakor a REBISZ Bevetési Parancsnoksága teljes állománya részére riadót rendelt el, mely egységek Berke János r. ezredes vezetésével kivonultak a helyszínre. Ezt követően Berke János r. ezredes jelentette dr. Lapid Lajos r. ddtábornoknak, hogy mintegy 200 fő nem hajlandó elhagyni a Kossuth teret, ezáltal nem tudják végrehajtani a tűzszerészeti és biztonsági átvizsgálást, ezért ki kell őket szorítani a területről. E feladat végrehajtását testi kényszer alkalmazásával rendelték el azzal, hogy agresszív fellépés esetén a löfegyverhasználat kivételével minden kényszerítő eszköz alkalmazható. A tömegoszlatást 02.54 órakor kezdte meg a REBISZ és 05.00 órára fejezte be. A kiürített terület őrzését a Hungária 200 rendőri egység fogatosította.

2006. október 23-án 09.15 órakor a Nádor utca – Garibaldi utca kereszteződésénél kb.

30-60 fős tömeg jelent meg, akik a kordon megbontásával be akartak jutni a Kossuth térre, de ezt a kordonszolgálatot ellátó egység – a Hungária 100 és a BRFK - megakadályozta. 09.40 órakor a Nádor utca és a Szabadság tér közötti területen a Kossuth térre bejutni szándékozó tömeg létszáma kb. 1000 főre emelkedett, a bejutásukat tömegoszlatással a REBISZ ismételten megakadályozta. A Falk Miksa utcában ugyanezen célból megjelenő kb. 150 fős tömeget a REBISZ másik - Hungária 400 - egysége szintén kiszorította a Markó utca-Balassi Bálint utca irányába.

A Legfelsőbb Bíróság végül 2010. szeptember 21-én kelt ítéletében kimondta, hogy „a Kossuth téren tartott demonstráció 2006. október 23-án hajnalban fogatosított feloszlata jogellenes volt”.

A rendőri biztosítást ezt követően 13.30 óráig a Hungária 100, 200, 600 századai az Arany János utca – Podmaniczky utca vonalában, a Hungária 400, a Kossuth tér északi részénél, a Markó utca vonalában fogatosították. Ezen egységek leváltására 14.00 órakor került sor.

Október 23-án 15:15

Felvétel készült arról, hogy az összezsepást provokáció előzte meg. a rendőrök minden ok nélkül ütlegetni kezdtek egy középkorú nőt és a segítségére siető férjét leütötték. A tömegben néhány csuklyás fiatal lökdöste előre a többieket.

Az Alkotmány utcában a BRFK kordonszolgálatot ellátó állományára az összegyűlt tömeg rátámadt, a kordont beszakították. A Hungária 600-as, Pigler István r. alezredes vezetésével és a Heves 100-as az Alkotmány utca területére lett irányítva. 15:32 órakor a rendőri erők megkezdték a tömeg kiszorítását az Alkotmány utcából a Bajcsy Zsilinszky út irányába, az oszlató csoporthoz a Hungária 400 csatlakozott, 1 db vízágyúval és 1 db AWGL könnygázgránátvetővel. Könnygáz alkalmazásának hatására a tömeg távolodott a rendőri sorfaltól, majd 15:42 órakor a rendőri erőknek sikerült kiszorítani a tömeget az Alkotmány utcából. A kiszorított tömeg kisebbik része a Nyugati tér irányába, míg nagyobbik része az Andrássy út irányába indult el a Bajcsy-Zsilinszky úton.

A tömeg Alkotmány utcából történő kiszorítását követően 15:42 órakor **Pigler István r. alezredes egyértelmű javaslatot tett a tömegoszlatás befejezésére, mivel a csoportosulás nagyobbik része a közelő Fidesz-MPSZ rendezvény felé vette az irányt. Pigler István r. alezredes azt az utasítást kapta Majoros Zoltán r. ezredestől,**

hogy a tömegosztatást a Deák tér irányába folytatni kell.

15:43 órakor a tömegosztatás folytatódott, az összecsapások egyre súlyosabbá váltak, vízágyú, könnygázgránátok és gumilövedékek kerültek bevetésre és megerősítő erőként a Hungária 100-as egység csatlakozott a tömegosztatáshoz. **Pigler István r. alezredes ismét javaslatot tett az osztatás felfüggesztésére, mely kezdeményezését ezúttal sem fogadták el.**

16:00 órakor az Astoriánál kezdetét vette a törvényesen bejelentett Fidesz-MPSZ rendezvénye, amelyen több mint 60.000 ember vett részt.

16:05 órakor a Hungária 300-as rendőri egység kísérletet tett a József Attila utca irányából a Bajcsy-Zsilinszky út - Andrássy út – József Attila utca torkolatát lezárni, ez azonban nem sikerült, mivel ekkor már a tömeg birtokba vette a lezárni kívánt területet (az Erzsébet tér északi részét) és összefüggő egységet alkotott.

A Bajcsy-Zsilinszky úton haladó rendőri erők folytatták a tömegosztatást **az Andrássy út – József Attila kereszteződésig, ahol Pigler István r. alezredes megállította a tömegosztatást.** Kisebb vitát követően **Majoros Zoltán r. ezredes arra utasította Pigler István r. alezredest, hogy adja át a parancsnokságot a REBISZ Bevetési Parancsnoksága I. Bevetési Osztályának vezetőjének, Gulácsi Sándor r. ezredesnek,** akinek alárendeltségébe helyezte a Bajcsy-Zsilinszky úton műveleti feladatot ellátó, az akkori REBISZ Bevetési Parancsnoksága II., III., IV., V. és VI. Bevetési Osztályának állományát, valamint az ezek alárendeltségében tevékenykedő megyei csapatszolgálati századokat. Pigler alezredes albizottsági meghallgatása során úgy nyilatkozott, hogy vele mindezt nem is közölték, egyszer csak azt észlelte, hogy nem kap egy ideje parancsokat és ebből következtetett leváltására.

Az Andrássy út – József Attila utca kereszteződésében, az Erzsébet tér északi részén a tömeg hosszabb időn át támadta a rendőri erőket, a rendőrök a helyszínen folyamatosan próbálták vízágyú, gumilövedék, RWGL alkalmazásával a köteléktől távol tartani a folyamatosan támadó csoportosulásokat.

Az elhúzódozó összetűzések során, **17.34 órakor egy páncélozott harcjármű indult a rendőri sorfal irányába.** A rendőri jelentések szerint továbbhaladását vízágyú keresztbe állításával sikerült megakadályozni, a harckocsit vezető személy állítása szerint viszont szándékosan állította le a harckocsit jóval a rendőrsorfal előtt. A vezetőt végül 17.42 óra körüli időben elfogták és előállították.

Rendőri jelentésekből, rádióforgalmazási adatokból ismert tény, hogy a páncélos harcok elindítása egyfajta „casus belli” volt a rendőrség számára. Noha a tank vezetője a rendőr sorfal előtt megállt, a rendőrökre gyakorolt pszichés hatása fontos oka lehetett a későbbi brutális fellépésnek. A kormányzati kommunikációban és a külföldi sajtóban szimbólummá vált a „tankkal támadó tüntetők” képsora.

Senki sem adott viszont még megnyugtató választ arra, hogy miként volt lehetséges az, hogy miközben a tüntetések eldurvulása várható volt, hogy kerülhetett egy működőképes harcok elindítása a tüntetők birtokába, ami éppen csak csőre töltve nem volt...

(Itt vonnék párhuzamot, és visszautalnék az MTV ostrom során a székháznál „felejtett” éles lőfegyverrel teli rendőrségi járműre)

17:40 órára a Deák tér és Károly körút magasságában, valamint a Károly körúton az Astoria felé lévő területen szinte **teljesen összenőtt a rendőröket támadó tömeg és a Fidesz-MPSZ nagygyűlésen résztvevők, nem lehetett őket elkülöníteni.**

A rendőrségnek sikerült másfél óra alatt összesen két kilométeren keresztül, az Akadémia utcától egészen az Astoriáig túsíkolni a tömeget, ügyelve arra is, hogy nehogy más irányba pl. az Andrássy út felé menjenek. (Lásd: térképmelléklet)

17.45 órakor a Fidesz-MPSZ nagygyűlés kapcsolattartója, **dr. Nagy-Juhák István r. ezredes jelentette a rendezvény befejezését.** A kapcsolattartó jelentését követően a tömegkezelési tevékenység irányítását végző budapesti rendőrfőkapitány, a Kossuth téren tartózkodó **Gergényi Péter r. vezérőrnagy kiadta parancsot a tömegoszlatás indítására,** amit a mellette álló dr. Lapid Lajos r. ddtábornok 17.45:51 órakor sürgető jelleggel közvetített. A tömegoszlatásra a **helyszínen 17.46:47 órakor Gulácsi Sándor r. ezredes adott utasítást.** Gergényi feltehetően más forrásból is tájékozott volt az Astorián történetekkel kapcsolatban, mert egy fölötté köröző rendőrségi helikopterből is folyamatosan tájékoztatást kapott, így **az elvárható szakmai gondosság alapján tisztában kellett lennie a tömeg heterogén összetételével is.**

A FIDESZ ünnepség rendezőitől tudjuk, hogy ekkorra már a rendőri vezetők egyoldalúan megszakították az addig kiválóan működő telefonos kapcsolatot.

A rendezők, - bár hivatalos információkkal nem rendelkeztek, - megpróbálták elérni, hogy a békés ünneplők ne a Károly körút felé hagyják el az Astoria teret:

- Lerövidítették az ünnepséget,

- Felszólították a jelen lévőket, hogy ne menjenek a Deák tér felé,
- A Károly körúton lévő rendezők megpróbálták az arra jövőket visszaterelni, (ebben kapucnis, sálas fiatalok igyekeztek őket megakadályozni)
- A Kossuth Lajos úton lévő színpad egyik felét néhány perc alatt lebontották és ezzel három sávot az úton szabaddá tettek.
- A Rákóczi úton elhelyezett több mázsás hangfalakat szorosan őrizték, nehogy a pánikba esett emberekre dőljenek stb.

Ezzel elérték, hogy a későbbiekben sokkal kisebb létszámú tömeg maradt a rendőrségi tömegoszlatás helyszínén.

17.48 órakor a REBISZ Bevetési Parancsnoksága V. Bevetési Osztályának **Lovas Alosztálya Domoszlai Dániel r. alezredes** vezetésével, annak utasítására **kardlap használata** kíséretében lovasrohammal nekiment a Dob utca – Károly krt. - Dohány utca vonalában a tömegnek, akik között már a Fidesz-MPSZ nagygyűlésén békésen résztvevő személyek is nagy számban tartózkodtak. A tömeg a Dohány utca irányába elfutott, a lovasok visszaálltak a rendőrsorfall mögé.

A Károly körúton egy darabig előre haladt a rendőri kötelék, amely a tömeg feloszlására folyamatosan vízágyút, könnygázt és gumilövedékeket alkalmazott. **18:02** órakor jelezték az oszlató kötelékben lévő járművekről a parancsnokok, hogy **elfogyott az üzemanyag, a könnygázgránát, a gumilövedék** is fogyóban volt. Erre figyelemmel a rendőri erők a Károly körút és a Gerlóczy utca kereszteződésénél megálltak. Az utánpótlásról mind az állomány, mind a kényszerítő eszközök vonatkozásában az országos rendőrfőkapitány is személyesen intézkedett, amelyet követően a Magyar Honvédségtől kaptak 10 db 40 mm-es kézi könnygázgránát-vetőt, és a hozzá való CS tartalmú könnygázgránátokat. Először csak a 40 mm-es könnygázgránátok érkeztek meg, majd egy újabb előljárói intézkedést követően kaptak még 10 db könnygázgránát-vetőt is. Miután a tömegoszlatás ismét elkezdődött a rendőri erők **18:30** órakor érték el a Károly körút - Dob utca kereszteződését.

A tömegoszlató kötelék továbbra is könnygáz, gumilövedékek és vízágyú folyamatos használata mellett **19.35** óra körüli időben érkezett a Rákóczi út – Astoria kereszteződéséhez. Innen három irányban, Gulácsi Sándor r. ezredes irányításával a Múzeum krt., Bedők János r. alezredes irányításával a Rákóczi út - Keleti pályaudvar,

valamint Nagy Miklós r. őrgy. irányításával a Kossuth Lajos utca-Erzsébet híd felé oszlatta a helyszínen lévő tömeget.

Bedők János r. alezredes egysége a Dohány utcában haladt a Keleti pályaudvar irányába a Síp utcáig, utána rákanyarodtak a Rákóczi útra, ahol megálltak. A Síp utcában lévő felállítási helyre 1 db. vízágyú, illetőleg lovas egységek érkeztek. A tömeget a Rákóczi úton két ellentétes irányba szétbontva próbálták felosztatni. A Múzeum körútra érkezett a Ricsei Tibor r. őrgy. vezette akkori REBISZ Bevetési Parancsnokság V. Bevetési Osztálya, ahol eljutva az egyetem magasságáig, a Kecskeméti utcában található belvárosi rendőrőrs védelmére intézkedett. A biztosítás BRFK parancsnoka, dr. Lapid Lajos r. ddtábornok egy BRFK-s köteléket is vezényelt a területre. Ezzel egy időben utasítást kapott Ricsei Tibor r. őrgy., hogy gyorsítsák meg a Múzeum körüti tömeg felszámolását, ugyanis quadokkal és motorkerékpárokkal is támadtak rendőri kötelékekre, mely támadásokat gumilövedék alkalmazásával hárították el.

A Múzeum körúton felszabaduló rendőri erő a terület biztosításának megszervezését követően átirányításra került Bedők János r. alezredes vezette egységhez, ami a lovas rendőrök alkalmazásával, vízágyú igénybevételével, könnygáz csapással, gumilövedék használatával a tömeget a **Rákóczi úton a Blaha Lujza térig szorították ki, majd a Blaha Lujza téri úttorlasz felszámolását követően a tömeget három részre választották.** Bedők János r. alezredes egysége a Nyugati tér irányába, Krecz Károly r. őrgy. alegységével a Keleti pályaudvar irányába, míg Vágó László r. őrgy. alegységével a Ferenc körút, Baross tér irányába folytatta a tömegoszlatást.

Itt jegyezném meg, hogy **Vágó László őrnagyot** a véres tömegoszlatás után alezredessé léptették elő. Később leszerelt, nyugdíjba vonult, és az egyik fővárosi bevásárlóközpontban dolgozott biztonsági őrként. Sajtóinformációk szerint a 38 évesen leszerelt Vágó 241 ezer forint nyugdíjat kapott.

A férfi osztaga az Astoriánál emelte ki a tömegből és bilincselte meg Fábíán Gábor sértettet, akit brutálisan bántalmaztak az azonosítószám nélküli rendőrök. A vád szerint a parancsnok odalépett a megbilincselte sértetthez és eltörte az ujját.

Első fokon 18 hónap börtönbüntetést kapott, amelyet három évre felfüggesztettek.

Krecz Károly r. őrnagy csapata a Keleti pályaudvarnál, Vágó László r. őrnagy csapata pedig a Corvin köz magasságában fejezte be a tömeg teljes felosztatását, ezután csatlakoztak Bedők János r. alezredes kötelékéhez. A tömeget az Erzsébet körúton a

Nyugati pályaudvar felé szorították, majd a Nyugati pályaudvar előtti területen teljes mértékben felszámolták. A Király utcába bemenekült tömeg felszámolásához erősítésként érkezett Somogy megye két szakasza Brecsók Zsolt r. fhdgy. vezetésével, amely alegység együttműködve a másik irányban műveletet végrehajtó Bedők János r. alezredes rendőreivel, teljes mértékig felszámolták a tömeget. Kb. 23.45 órára teljes egészében felszámolásra került a Nyugati tér irányába mozgott tömeg.

Átfogó kötelékrendezést követően 01.33 órakor kezdte meg a Gulácsi r. ezredes és Nagy Miklós r. őrgy. vezette Kossuth Lajos utcai kötelék a Ferenciek terénél lévő blokádt felszámolását, és ugyanekkor indult meg az Erzsébet híd budai hídfőjénél Bedők János r. alezredes vezette kötelék is. A Ferenciek terénél összegyűlt tömeget rövid idő alatt felszámolták.

A kötelékek egészen a Roosevelttérig és a Szabadság híd vonaláig átvizsgálták a belváros területét. A rendőri műveletet 03.00 órára fejezték be.

(A tömegoszlatással kapcsolatos eseményeket a könnyebb áttekinthetőség érdekében egy külön táblázat tartalmazza, amit a jelen jelentéshez mellékelünk. A táblázat pontosan részletezi, hogy milyen időpontban és helyszínen, kinek a parancsnoksága alatt, melyik rendőri egységek kerültek bevetésre. A táblázat azt is ismerteti, hogy mi volt a rendőri egységek pontos mozgása és ennek során milyen kényszerítő eszközöket alkalmaztak.)

III.

A tömegoszlatással kapcsolatos rendőri tevékenység jogi értékelése

Tömegoszlatásra parancsot az országos rendőrfőkapitány, jogkörében és hatáskörében a biztosítás parancsnoka, a központi állami ünnepeken túli jogsértő demonstrációk felszámolására a budapesti rendőrfőkapitány adhat ki.

A helyszínen – a Kossuth téren – tartózkodott

- **Gergényi Péter** r. vőrgy. budapesti rendőrfőkapitány,
- **Lapid Lajos** r. ddtábornok, valamint több alkalommal is megjelent
- **Bene László** r. altábornagy az országos rendőrfőkapitány.

Ezen személyek, valamint

- **Majoros Zoltán** r. ezredes műveletirányító parancsnok

A felsorolt négy parancsnok utasításai alapján került sor az október 23-án történt tömegosztatásra.

A tömegosztatás értékeléséhez sorra veszem azokat a kiemelhető rendőrszakmai hibákat, valamint intézkedéseket, amelyek külön-külön és együttesen is hozzájárultak az október 23-ai események brutalitásaihoz. Az elemzés során számos tevőleges vagy mulasztásos bűncselekmény megvalósulásának lehetőségére hívom fel a figyelmet. **A cselekmények felelősi körét elsősorban a fent említett parancsnokok, valamint a helyszíni parancsnokok körében kell keresni.**

Zárósorfall alkalmazásának elmulasztása

A rendelkezésünkre álló adatok alapján a rendőri intézkedéssorozat **legjelentősebb mulasztása az volt, hogy a rendőri erőket folyamatosan támadó, erőszakos tömeget hagyták egyesülni a Fidesz-MPSZ rendezvény békés résztvevőivel.**

Ennek megakadályozására hatékony intézkedés annak ellenére nem történt, hogy a tömeg vonulásának irányából és egyéb körülményekből a rendőri kötelékeket **támadó tömeg ezen szándéka nyilvánvaló volt.** A tömegosztatással kapcsolatos rendőri intézkedéseket eddig vizsgált valamennyi szakértő – ide értve a rendőrség által felkért szakértőket is – egyetért abban, hogy a rendbontó és békés tömeg egyesülésének lehetővé tétele alapvető rendőri hiba volt.

A Nemzeti Nyomozó Iroda helyszíni eseményekről készített jelentése szerint kora délutántól megfigyelhető volt az a szándék, hogy néhány hangadó a Kossuth tér „visszafoglalására” buzdította híveit, majd miután ez nem volt sikeres a tömeg - szintén a hangadók hatására - a Fidesz Astoriánál lévő rendezvényéhez közeledett. Ennek célja részben az volt, hogy minél nagyobb létszámú embert tudjanak maguk mellé állítani, részben pedig az, hogy a rendőrség a párt rendezvényén intézkedési kényszerbe kerüljön. A vonuló tömeg létszámáról és szándékáról a rendőrség folyamatosan információkkal rendelkezett és a tömeg szándéka felismerhető volt.

A rendzavaró és békés tömeg összevegyülésének veszélyére az Alkotmány utca – Bajcsy-Zsilinszky utca kereszteződéséhez érve a Hungária 600-as egység parancsnoka, **Pigler István r. alezredes fel is hívta a rendőri legfelsőbb vezetés figyelmét. Többször is javasolta a tömegoszlatás felfüggesztését** éppen azon okból, hogy az erőszakos tömeg ne tudjon egyesülni a békés rendezvény résztvevőivel. Ezen **kezdeményezés ellenére a tömegoszlatás folytatására történt felsőbb vezetői utasítás.**

Valamennyi szakértő egyetért abban is, hogy **az Andrássy út – József Attila utca kereszteződésénél időben rendőri zárósorfallal kellett volna alkalmazni, a zárósorfallal megfelelő időben történő alkalmazása megakadályozhatta volna az erőszakos tömegnek a békés rendezvény résztvevőihöz való csatlakozását.** Rendőri zárósorfallal alkalmazására nem került sor, illetőleg már **csak akkor tettek erre kísérletet, amikor a tömeget nem lehetett szétválasztani.**

A helyes és szakszerű rendőri intézkedés az lett volna, ha Pigler István r. alezredes helyszíni parancsnok javaslatát elfogadják és miután a rendőrség kiszorította a tömeget az Alkotmány utcából - melynek hatására az két részre szakad -, a Deák tér irányában a tömegoszlatást fel kellett volna függeszteni. A tömegoszlatás megállításának hatására a rendőri erővel küzdő tömeg is megállt, vagy jelentősen lelassult volna és ez lehetőséget biztosított volna arra, hogy a József Attila utca – Andrássy út kereszteződésénél (Erzsébet tér északi részénél) zárósorfallal kerüljön alkalmazásra és a tömeg más irányba való elterelésére. (ld.: térkép melléklet) Ha a tömegoszlatást megállítják, nem lett volna akadály a rendőri zárósorfallal felállításának.

A kialakult helyzet nem volt különösebben összetett, bonyolult és átláthatatlan, a laikusok számára is nyilvánvaló volt, hogy az erőszakos tömeg egyesülni kíván a Fidesz-MPSZ rendezvény résztvevőivel. Ebben a helyzetben egyértelmű volt az is, hogy ezt miképp lehetne megakadályozni: egy párhuzamos rendőri erő segítségével, sorfallal alkalmazásával meg lehetett volna hiúsítani az erőszakos tömeg szándékát.

A tömegoszlatás folytatása, még hozzá könnygáz, gumilövedékek és vízágyú használatával azzal az előre látható következménnyel járt, hogy a tömeg távozása és keveredése felgyorsul és kilátástalanná vált a radikálisok elszigetelése a békés tömegtől.

Mindezek alapján a tömegoszlatás folytatása, a kényszerítő eszközök fokozott használata és ezzel párhuzamosan a zárósorfallal alkalmazásának elmulasztása

alapvető és jelentős rendőri tévedés, mulasztás volt.

Azon felül, hogy ez **jelentős stratégiai, szakmai hiba volt, alapvető jogsértést is eredményezett, mivel a tömegosztatás ily módon történő alkalmazása a Fidesz-MPSZ rendezvényen részt vett békés állampolgárok gyülekezési jogának jelentős sérelmével járt.**

Az Alkotmány 62. §-ának (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaság elismeri a békés gyülekezés jogát és biztosítja annak szabad gyakorlását. A gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. tv. (a továbbiakban: Gytv.) 1. §-a szerint a gyülekezési jog mindenkit megillető alapvető szabadságjog. Az alapjog érvényre juttatása a rendőrség részéről nem csak azt jelenti, hogy engedélyezni kell a békés célú rendezvényeket, hanem azt is, hogy biztosítani kell az állampolgárok gyülekezési jogának érvényesülését, ezen joguk zavartalan gyakorlását. Az Alkotmánybíróság 55/2001. (XI. 29.) AB határozata a gyülekezési jog értelmezése során a rendőrség számára elvárásként rögzíti, hogy „a gyülekezési jog az adott tüntetést ellenérzéssel szemlélők, ellentüntetők és más rendzavarók ellenében is védelemre szorul a hatóságnak akár erő alkalmazásával is biztosítani kell a jogszerűen tartott gyűlések lebonyolítását, illetőleg meg kell akadályozni, hogy azt mások megzavarják”.

Ugyanakkor biztosítani kell a gyülekezési joggal élők békés elvonulását is.

A rendőrség ezen kötelezettségének nem tett eleget. Sőt épp a rendőrség szakmailag helytelen magatartása vezetett oda, hogy a bejelentett, törvényes rendezvényen részt vevők gyülekezési joga sérült azáltal, hogy erőszakos tömegek csatlakoztak hozzájuk.

Álláspontom szerint az erőszakos tömeg mozgásának szándéka olyannyira nyilvánvaló volt és olyan súlyú rendőri mulasztások történtek, amelynek alapján megalapozottan feltehető, hogy a tömegosztatást vezető rendőri vezetők nem gondatlanságból, vagy egyszerű szakmai tévedésből, hanem magatartásuk következményeit előre látva annak a tudatában cselekedtek, hogy ezzel a békés állampolgárok gyülekezési jogát korlátozzák.

A tömeg elvonulásának akadályozása és nem megfelelő felszólítása

Az ismertetett események alapján 17.45 órakor minden rendőr és rendőri vezető számára felismerhető volt, hogy a Deák tér és Károly körút magasságában, valamint a Károly körúton az Astoria felé lévő területen a rendőröket támadó tömeg és a nagygyűlésen résztvevők szinte teljesen összenőttek, nem lehetett őket elkülöníteni.

Mindezek tudatában, amikor 17.45 órakor a Fidesz-MPSZ nagygyűlés kapcsolattartója, **Nagy-Juhák István r. ezredes** jelentette a rendezvény befejezését, az Alkotmány utcában **Gergényi Péter r. vezérőrnagy** kevesebb, mint egy perccel később, 17.45:51 órakor kiadta a parancsot a tömegoszlatás indítására, amit a mellette álló **Lapid Lajos r. ddtábornok** közvetített **Majoros Zoltán r. ezredes** felé, aki ezt továbbította a helyszínen tartózkodó **Gulácsi Sándor r. ezredesnek**. **Gulácsi Sándor r. alezredes** 17.46:47 órakor adta ki parancsban a tömegoszlatás végrehajtását.

Gulácsi alezredes parancsát követően 17.48 órakor, tehát 3 perccel a Fidesz-MPSZ rendezvény befejezését követően kardlap alkalmazásával lovasrohamra került sor.

A rendőri vezetők ezen magatartása ismét súlyos szakmai hiba volt, az események láncolatában egyértelmű volt, hogy a tömeg már nem különíthető el békés és rendbontó személyekre, vagyis a tömegoszlatás azzal jár, hogy a kényszerítő eszközök békés résztvevőkkel szemben is alkalmazásra kerülnek.

Megjegyzem, adataim alapján a Fidesz-MPSZ rendezvény nem 17:45 órakor ért véget. **Varga Szilvia** a Fidesz-MPSZ rendezvényszervezője az Országgyűlés 2006. október 23-ai eseményeket vizsgáló bizottság előtt tett nyilatkozata szerint a Fidesz elnökének beszéde 18:00 órakor fejeződött be. **Varga Szilvia** elmondta azt is, hogy a rendőrség ekkor már gumilövedékeket lőtt a rendezvényen részt vevők irányába a Károly körút felől. A rendezvényszervező szerint a résztvevőknek a helyszín elhagyására kb. 30 percre lett volna szüksége.

Mint utaltam rá, az elhamarkodottan elrendelt tömegoszlatás nem csak szakmai hiba volt, hanem számos, a tömegoszlatások elrendelésére és alkalmazására vonatkozó jogszabály sérelmével is járt:

Az esemény időpontjában hatályos rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. tv.

(továbbiakban Rtv.) 59. §-ának (1) bekezdése szerint tömegosztatást akkor lehet elrendelni, ha a jogellenesen összegyűlt, illetőleg jogellenes magatartást tanúsító tömeg a szétoszlásra irányuló rendőri felszólításnak nem tesz eleget.

Álláspontom szerint 17.45 órakor nem lehetett volna a tömegosztatást elrendelni, mivel ekkor a tömegnek csak egy része, méghozzá létszámát tekintve jóval csekélyebb létszámú része minősült jogellenesen összegyűltnek, illetőleg jogellenes magatartást tanúsítónak, létszámban jelentősebb része az Alkotmányban biztosított gyülekezési jogával élve a Fidesz-MPSZ rendezvény résztvevője volt.

Felhívnam a figyelmet a **strasbourgi bíróság Ezelin v. Franciaország**, 1991. április 26-án született ítéletére, mely szerint „a magánszemély az elszórtan előforduló, a tüntetésben résztvevő más személyek által elkövetett erőszak vagy más büntetendő cselekmények eredményeképpen sem szűnik meg élvezni a békés célú gyülekezéshez való jogot, amennyiben szándékai vagy magatartása békés marad.”

A rendőrséget irányító rendőri vezetők akkor jártak volna el megfelelően, ha megvárják, amíg a bejelentett rendezvény résztvevői eltávoznak és ezt követően kizárólag a jogellenesen jelen lévő és jogellenes magatartást tanúsító tömeggel szemben lépnek fel. A tömegosztatást később is el lehetett volna rendelni, a gyors intézkedés nem volt indokolt.

Az Rtv. 59. §-ának (3) bekezdése szerint **tilos a tömeget korlátozni a helyszínről történő eltávozásában.**

A rendőri intézkedés során **ezen rendelkezés is sérült**, hiszen a Fidesz-MPSZ rendezvény résztvevőinek **nem volt idejük elhagyni a helyszínt.** Ennek pedig az lett az eredménye, hogy a legálisan résztvevők nem tudtak a megfelelő irányba menekülni, kapualjakba szorultak be és távozásuk közben a tömegosztatást végző rendőrök több alkalommal tetteleg bántalmazták őket.

A REBISZ Bevetési Parancsnokságának 18.30-19.00 közötti rádióforgalmazásának adatai is alátámasztják, hogy a bejelentett rendezvény résztvevői nem tudták elhagyni a helyszínt és ezzel a körülménnyel a rendőri vezetők is tisztában voltak: „Hungária 100-as, Hungária-100-as Hungária 220-as vagyok. Kérdésem, foglaljon már állást a

parancsnok úr, hogy vannak itt a házakban bemenekült, nem tüntetők, hanem akik a FIDESZ gyűlésen voltak, beszorultak ilyen kapualjakba. Több százan bent vannak. Elengedhetjük őket hátra a műveleti kötelék mögé kimenni, vagy tartsuk bent őket a házban?” A parancsnok a rádióban a felvetésre nem válaszolt, a tömegosztatás folytatódott.

További alapvető jogsértés volt, hogy az események idején hatályos a rendőrségi szolgálati szabályzatról szóló 3/1995. (III. 1.) BM rendelet (a továbbiakban: RSzSz.) 68. §-ának (3) bekezdése szerint a tömegosztatásra irányuló **rendőri felszólítást lehetőleg hangosító eszköz alkalmazásával legalább kétszer meg kell ismételni és az utolsó felszólítás során a kényszerítő eszközök alkalmazását kilátásba kell helyezni.** Az RSzSz 68. § (4) bekezdése szerint a felszólításban **közölni kell a helyszínről való eltávozás irányát, és arra a szükséges időt biztosítani kell.**

A rendelkezésre álló iratok alapján a Fidesz-MPSZ rendezvény befejezését az odavezényelt rendőrtiszt 17.45 órakor jelentette, a tömegosztatást 17.45:51 órakor rendelték el, a helyszíni rendőri erőknek a parancsot 17.46:47 órakor adták ki, majd ezt követően az intézkedés 17.48 órakor kezdődött.

Értelmezhetetlen, hogy ilyen rövid idő alatt 17.46:47 és 17.48 óra között a rendőrség miként tudta a több tízezres tömeget egyszer, majd azt kétszer megismételve felszólítani és figyelmeztetni a tömegosztatás törvényi következményeire és nehezen értelmezhető az is, hogy a „figyelmeztetéseket” követően a **közel 60.000 ember miként hagyhatta volna el mindössze másfél percen belül a helyszínt.** (A mellékletben található felülnézeti fotón látható az Astorián ünneplő hatalmas embertömeg.)

Mindez azt eredményezi, hogy a **figyelmeztetésre vonatkozó rendelkezéseket nem, vagy nem megfelelően alkalmazták.** Egyrészt eleve kétséges, hogy ennyi idő alatt **három alkalommal a figyelmeztetés megtörtént, másrészt nem is adtak módot arra, hogy a figyelmeztetésnek bárki eleget tegyen.**

Az Országgyűlésnek a 2006 őszén történt események vizsgálatára létrejött albizottsága előtt nyilatkozó magas rangú és beosztású rendőri vezetők, helyszíni parancsnokok, valamint a 2006. őszi események vizsgálatát végző rendőrségi szakértők úgy nyilatkoztak, hogy azokban az esetekben is, amikor történtek figyelmeztetések a

rendőrség által használt **kis teljesítményű hangágyú miatt a felszólítást a több tízezres, nagy háttérzajjal körülvett tömeg legnagyobb része nem hallhatta.**

Erre figyelemmel amennyiben sor is került figyelmeztetésekre az nem volt elég hatékony és **ezzel a rendőri vezetők is tisztában voltak.** Ez viszont szintén azzal jár, hogy nem lehetett volna megkezdeni a tömegoszlatást, meg kellett volna várni, amíg a tömeg kisebb lesz, olyan méretű, akiket megfelelően lehet figyelmeztetni és csak ezt követően kerülhetett volna sor a tömegoszlatásra.

Mindezek alapján a Fidesz-MPSZ nagygyűlés végét követő egy percen belül elrendelt és pár percen belül megkezdett tömegoszlatás szakszerűtlen és törvénytörő volt.

A jogsértés súlyos következményekkel járt, több tízezer embernek sérült a gyülekezéshez való joga, mozgásukban alapvetően korlátozottak voltak és számos békés résztvevőt, köztük nőket és időseket a rendőrök tetteleg bántalmaztak az intézkedésük során.

A rendőri érvelés mintha azt is **figyelmen kívül hagyta volna**, hogy a tüntetések nem egy semleges, intakt területen, hanem **Budapest belvárosában zajlottak.** Nem vették tehát figyelembe, hogy az adott területen tartózkodhatnak nem a tüntetésekre érkezett személyek (helyben lakó, vagy helyben dolgozó, ott parkoló járművükhöz igyekvő békés állampolgárok, áthaladó forgalom, báméskodók, sajtó munkatársak, stb.)

Dr. Komáromi Endre r. ezr. 2006 novemberében írt tájékoztatójában a következőket javasolja:

„Amennyiben úgy érkeznek a rendezvény helyszínére, hogy annak jogellenességéről, feloszlataásáról nem rendelkeznek megfelelő információval, viszont az ott tapasztalható eseményekből kétség kívül arra lehet következtetni, hogy annak magatartása valamilyen módon jogszerűtlen, feloszlataását a Rendőrség megkezdte, az első szabad útvonalon távolodjanak el attól. A Rendőrség által fogatosított intézkedések a magánlakáshoz, vagy a magántulajdonhoz fűződő jogaikat korlátozhatják (pl. a lakásába nem tud bejutni, vagy gépkocsiját nem tudja használatba venni, stb.) a területet ez esetben is el kell hagyni, javasoljuk, hogy úti céljukat – biztonságuk érdekében – kerülő útvonalon érhék el, illetve a további teendők érdekében célszerű érdeklődniük a területileg illetékes rendőri szervnél.”

A rendőrség tehát még utólagos tájékoztatójában is az állampolgárra telepítené a jogellenes helyzet és testi épsége veszélyeztetettsége felismerésének kötelezettségét,

holott október 23-án a **rendőrök informáló hajlandósága minimális volt**, az őket megközelítő állampolgárokat számos alkalommal gyakorlatilag ellenséggként kezelték. Az index percről-percre frissülő tudósítása pl. arról számolt be, hogy a Deák téren kiszálló utasokat senki nem tájékoztatta, így a felszínre érve az oszlatás közepébe csöppenhettek.

Álláspontom szerint az előző pontban kifejtettek, vagyis **a tömegoszlatás helytelen folytatása és a zárósorfall alkalmazásának elmulasztása, valamint a Fidesz-MPSZ rendezvényt követően a tömegoszlatás elhamarkodott elrendelése nem csak jogsértések és szakmai hibák sorozatát, hanem egyben bűncselekmények gyanúját is megalapozza.**

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (továbbiakban Btk.) szerint a rendőrség hivatalos állományú tagja is elkövetheti az egyes katonai bűncselekményeket. A Btk. 122. §-ának (1) bekezdése szerint „e törvény alkalmazásában katona a magyar Honvédség tényleges állományú, valamint a Rendőrség, a büntetés-végrehajtási szervezet és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatalos állományú tagja”.

A Btk. katonai bűncselekményeket tartalmazó XX. fejezetének 348. §-ának (1) bekezdése szerint az ún. **szolgálatban kötelességszegés** bűncselekményét követi el, „**aki őr, ügyeleti, vagy egyéb készenléti szolgálatban elalszik, szeszes italt fogyaszt, rendeltetési helyét elhagyja, vagy a szolgálat ellátására vonatkozó rendelkezést más módon súlyosan megszegi**”.

A (2) bekezdés szerint a büntetés büntett miatt **öt évig terjedő szabadságvesztés**, ha a bűncselekmény **a szolgálatra jelentős hátrány veszélyével jár**.

Az irányadó bírói gyakorlat alapján azok a katonai és rendőri szolgálatok vonhatók e bűncselekmény tényállása alá, amelyek a fokozott éberséget és figyelmet igényelnek a szolgálatba vezényeltektől és ellátásuk eltér a mindennapi szolgálat átlagos rendjétől.

A szolgálat ellátására vonatkozó rendelkezések más módon súlyosan történő megszegése fogalmi körébe pedig az olyan cselekmények tartoznak, amelyek a tényállásban írt egyéb elkövetési magatartásokkal (elalvás, alkohol fogyasztás) legalább azonos sérelmet idéznek elő. Jellemzően azok az esetek tartoznak ide, amelyek konkrét jogszabály, vagy szolgálatra vonatkozó előírás sérelmével járnak.

Jelen esetben a szolgálatba vezényelt rendőröknek, köztük a rendőri vezetőknek fokozott figyelmet kellett tanúsítani a közbiztonsággal és tömegosztatással kapcsolatos tevékenységeik során, amely tevékenységük merőben eltért a mindennapi szolgálat rendjétől.

Ezen fokozott figyelmet igénylő szolgálatuk ellátására vonatkozó rendelkezéseket pedig megszegték, mivel alapvetően figyelmen kívül hagyták számos jogi norma, köztük az Alkotmány, az Rtv., valamint az RSzSz. gyülekezésre, azok biztosítására, illetőleg a tömegosztatásra vonatkozó előírásait. Ezen jogsértések súlya elegendő ahhoz, hogy megállapítható legyen a szolgálatban kötelességszegés tényállásában szereplő elkövetési magatartás, tehát, hogy megvalósulhatott a szolgálat ellátására vonatkozó rendelkezések más módon történő súlyos megsértése.

Álláspontom szerint a bűncselekmény súlyosabban minősülő esetének (Btk. 348. § (2) bekezdése) gyanúja állapítható meg, mivel a jogsértések a rendőri szolgálatra jelentős hátránnyal jártak. Szolgálat ellátására jelentős hátrány akkor áll elő, ha a szolgálat, jellegénél fogva különös jelentőséggel bír és ez a különös jelentőséggel bíró szolgálat veszélybe kerül, vagy meg is hiúsul.

Jelen esetben az 1956-os forradalom 50. évfordulóján a békés megemlékezések biztosítása különös jelentőséggel bírt és a rendőri szolgálatnak az lett volna a rendeltetése, hogy a békés állampolgárok megemlékezését, gyülekezési jogának gyakorlását biztosítsa. Ennek ellenére épp a rendőri tevékenység vezetett oda, hogy ez a szolgálati cél meghiúsult.

Más megközelítéssel az indokolatlanul elrendelt tömegosztatás rendőri erőszakot szült, ami alapvetően megrendítette az állampolgárok bizalmát a rendvédelmi erők munkájában. A rendőrség megítélése számottevően romlott, mindez pedig azt jelenti, hogy a jogsértő, **erőszakos fellépés a rendőrségi szolgálat számára „jelentős hátránnyal” járt.**

A fentiekén túlmenően a rendőri parancsnokokkal szemben egy további bűncselekmény gyanúja is felmerül.

Az események időpontjában hatályos Btk. 228/A. §-a szerint az **egyesülési és gyülekezési szabadság megsértését** követte el, **„aki mást egyesülési vagy gyülekezési szabadságában erőszakkal, vagy fenyegetéssel jogtalanul akadályoz”.**

A gyülekezési joghoz értelemszerűen hozzátartozik a rendezvény elhagyásához való jogosultság is, amiben a törvényesen bejelentett rendezvény résztvevői a szakszerűtlen és törvénysértő rendőri intézkedések eredményeképpen erőszakkal, illetőleg jogtalanul akadályozva voltak.

E körben felvetődik a lehetősége annak, hogy a bűncselekmény elévült. A bűncselekmény törvényi fenyegetettsége három évig terjedő szabadságvesztés és ez esetben a Btk. 33. § (1) bekezdés b) pontja alapján az elévülési idő is három év, így elképzelhető, hogy a bűncselekmény büntethetősége 2009. október 23.-án megszűnt.

Ez azonban nem bizonyos, mivel az irányadó bírói gyakorlat alapján (pl. Legfelsőbb Bíróság BH 2006. 363. számú eseti döntése) a bűncselekmény elévülését mindazon eljárási cselekmények (akár tanúvallomások) félbeszakítják, amelyek ténybeli alapján az eljárásra - akár később - okot adó cselekmény részleteivel, történéseivel és eseményeivel kapcsolatosak és amelyek meghatározott személy - későbbi terhelt - ellen, a fentebb említett tények bekövetkeztében, előidézésében játszott szerepének tisztázására irányulnak.

Ez azt eredményezi, hogy amennyiben a rendőri bántalmazásokkal kapcsolatos eljárásokban (vagy más eljárásban) a rendőri vezetőket a tömegosztatással kapcsolatban tanúként kihallgatták, akkor a tanúkihallgatás akár félbeszakíthatta az elévülést.

A rendelkezésemre álló adatok alapján nem állapítható meg, hogy történt-e ilyen tanúkihallgatás, kizárólag a nyomozó hatóságoknak vannak olyan eszközei, amelyek alapján megállapítható, hogy történt-e ilyen, vagy ehhez hasonló elévülést félbeszakító eljárási cselekmény.

A rendelkezésemre álló adatok alapján a már ismertetett **szakszerűtlen, törvénysértő és egyben bűncselekménynek minősülő rendőri intézkedésekre a fővárosi rendőrfőkapitány adott utasítást. Alappal valószínűsíthető, hogy az utasítás elrendelését megelőzően, a rendőri intézkedéssel egyetértett a rendőrfőkapitány mellett szolgálatot teljesítő dandártábornok is.**

Mindezek alapján álláspontom szerint a fenti bűncselekmények, így a szolgálatban kötelességzegés büntettének, illetőleg az egyesülési és gyülekezési jog megsértése büntettének gyanúja, elsősorban ezen személyekkel szemben merül fel.

Lovasroham jogellenes alkalmazása

A tömegoszlatás során 17.48 órakor az akkori REBISZ Bevetési Parancsnoksága V. Bevetési Osztályának Lovas Alosztálya kardlap használata kíséretében egy rohammal nekiment a Dob utca – Károly krt. - Dohány utca vonalában a tömegnek, akik között a Fidesz-MPSZ nagygyűlésén résztvevő személyek is tartózkodtak.

A lovas rendőri egységek tömegoszlatás során történő használatára ugyanazok a szabályok vonatkoznak, mint a gumilövedékek alkalmazására. A korábban hivatkozott RSzSz 68. §-a szerint a lóháton végzett kényszeroszlatást – ugyanúgy, mint a gumilövedékeket – kizárólag a felfegyverkezett tömeg ellenszegülésének megtörésére lehet alkalmazni.

Bizottságunk álláspontja szerint a tömeg csak ún. aktív ellenszegülőnek minősült és nem lehetett volna általánosságban felfegyverkezettnek tekinteni, mivel a tömegben lévő személyek nem, vagy csak eseti jelleggel alkalmaztak élet kioltására alkalmas eszközt. Erre figyelemmel a lovasroham alkalmazására nem volt jogszabályi felhatalmazás.

A lovas csoport használata szintén sértette a kényszerintézkedések arányos használatára vonatkozó Rtv. 15. § (1) bekezdését, valamint az RSzSz 51. § (2) és 52. § (1) bekezdését. A lovasroham szükségtelenül és fokozott mértékben veszélyeztette a kényszerintézkedés hatálya alá vont személyek testi épségét és a tömegoszlatást az enyhébb kényszerítő eszközökkel (vízágyú, könnyfakasztó gránát) is eredményesen végre lehetett volna hajtani.

A lovas alegység használata ezen felül ez esetben sem felelt meg az erre a kényszerítő eszközre irányadó külön szabályzat rendelkezéseinek.

A Magyar Köztársaság Rendőrsége Kutyás- és Lovasszolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 15/1995. (IX. 28.) ORFK utasítás 76. c) pontja szerint tömegoszlatásnál a lovas alegység oszlatócsoportként, vagy folyosónyításra alkalmazható. Az oszlatócsoport harcrendi alakzata a célnak legjobban megfelelő mozgósorfallal, vagy oszlatóékek lehet. Az oszlató csoportot megfelelő számú gyalogos előerőnek, azaz biztosító és kiemelő csoportoknak kell követnie. Ha a lovas alegység gyalogos

oszlato csoportokkal, harci technikával kombinálva kerül alkalmazásra külön megindulási terepszakaszt kell számukra kijelölni. Az utasítás szerint nem alkalmazható a lovas alegység könnygázzal történő tömegoszlata esetén.

Az utasítás kiter arra is, hogy a lovas alcsoport, kihasználva a szolgálati állatok tömegében, gyors mozgásában rejlő lehetőségeket, a már más kényszerítő eszközökkel fellazított vagy laza, megfelelő mozgástérrel rendelkező tömeg gyors eltávozásra kényszerítésére, kijelölt terület birtokba vételére alkalmazható. Közvetlen beavatkozásra a gyalogosan tevékenykedő oszlatoalakzat mögül vagy valamelyik szárnyáról indítható. Előrehaladását azonnal meg kell állítani, ha a tömeg feltorlódott, eltávozásában akadályozott. A lovas alcsoport által birtokba vett területet a gyalogos oszlato alakzattal azonnal el kell foglalni és a lovas alcsoportot az alakzat mögé kell rendelni.

A rendelkezésemre álló adatok alapján ezzel szemben megállapítható, hogy a lovasroham 2006. október 23-án nem egy, már más kényszerítő eszközökkel fellazított vagy laza, megfelelő mozgástérrel rendelkező tömeggel szemben történt, hanem egy néhány perce befejezett rendezvényen jelenlévő nagyszámú békés személy és néhány bűnelkövető csoporttal szemben, válogatás nélkül.

A lovasrohamot nem állították meg arra való figyelemmel, hogy számos helyszínen tartózkodó személy az eltávozásban akadályoztatva volt (kapualjakba menekültek) és a lovasroham 17.48 órakor történt indulását megelőzően 17.24 órától könnygáz került alkalmazásra, vagyis a lovasroham és a könnygáz használata szinte egy időben történt. A lovasroham és könnygáz együttes használatának tilalma elsősorban nem a lovakat védi, hanem fokozottan balesetveszélyes a könnygáz hatása alatt álló személyeket lovasroham hatásának kitenni.

Mindezek alapján a lovasroham alkalmazása esetén is az rögzíthető, hogy a lovasrohamot nem lehetett volna elrendelni és az helytelenül került végrehajtásra.

A rendelkezésemre álló adatok alapján ez esetben sem állapítható meg, hogy a lovasroham alkalmazására történt-e felsőbb vezetői utasítás. Valószínűsíthető, hogy volt ilyen, mivel a lovas egységek felvonulását felsőbb vezetőnek kellett elrendelni és feltételezhető az is, hogy a lovasok használatára külön központi utasítás volt a tömegoszlata elrendelésekor.

Erre figyelemmel a feldolgozott adatok alapján nem állapítható meg, hogy a kényszerítő

eszköz jogsértő elrendelésére ki adott utasítást. A kényszerítő eszköz jogsértő használataért ugyanakkor a lovasroham helyi parancsnoka és annak közvetlen felettese, a helyszínen tartózkodó, rendőri műveletet helyszínen irányító parancsnok is felelős.

Az eseményleírásomból és a hozzá tartozó táblázatból kiderül, hogy kik voltak azok a parancsnokok, akik a lovas egységet a helyszínen irányították.

Álláspontom szerint a gumilövedékek és a lovasroham alapvetően jogsértő és szakszerűtlen alkalmazása is a szolgálatban kötelességszegés katonai bűncselekmény gyanújának megállapítására ad alapot.

A kényszerintézkedést elrendelő és végrehajtó parancsnokok alapvetően figyelmen kívül hagyták a rendőrségről szóló törvény, illetőleg a szolgálati szabályzat fent hivatkozott rendelkezéseit, ezzel a magatartásukkal súlyosan megszegték a szolgálat ellátására vonatkozó rendelkezéseket.

A kötelességszegés a szolgálatra súlyos hátránnyal járt, hiszen a rendőrségnek épp az lett volna a feladata, hogy a közbiztonságot biztosítsa és a legsúlyosabb kényszerítő eszközök helytelen használata ezzel szemben oda vezetett, hogy a rendőri erők magatartása következtében sérültek meg súlyosan, egyes esetekben maradandó fogyatékoságot szenvedve a békés, legálisan bejelentett rendezvény résztvevői.

Mindennek következtében a rendőrségbe vetett közbizalom is nagymértékben csökkent, ami a rendőri szolgálat megítélésére alapvetően negatívan hatott. Az eseményeket a médiából nyomon követő állampolgárok azzal szembesültek, hogy a rendőri erők válogatás nélkül, a helyszínen lévő békés személyekkel szemben is lovasrohamot és gumilövedékeket alkalmaznak, aminek számos sérültje volt. Így a rendőri intézkedés épp a saját célját hiúsította meg és alapvetően megrendítette a rendőrségbe vetett közbizalmat.

Minderre figyelemmel álláspontom szerint a gumilövedékek és lovas alegységek használata az ezt elrendelő és a végrehajtást felügyelő parancsnokokkal szemben a Btk. 348. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés szerint minősülő a szolgálatra jelentős hátrányt okozó szolgálatban kötelességszegés büntette gyanújának megállapítására alkalmas.

A cselekményt vizsgáló büntetőeljárás nyomozati eszközei alkalmasak lennének arra, hogy pontosan meghatározzák, mely parancsnokok felelősek a szolgálatra irányadó jogszabályok alapvető be nem tartásáért.

Gumilövedékek jogtalan használata

A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 59. § (1) bekezdésének b) pontja lehetővé teszi, hogy ha **a jogellenesen összegyűlt, illetőleg jogellenes magatartást tanúsító tömeg a szétoszlásra irányuló rendőri felszólításnak nem tesz eleget**, a rendőrség az Rtv.-ben felsorolt kényszerítő eszközök alkalmazása mellett a tömeggel szemben pirotechnikai eszközt, **gumilövedéket is alkalmazhat**. A (2) bekezdés viszont az előbbiekhöz azt a feltételt támasztja, hogy a tömeget **előzetesen figyelmeztetni kell**, illetve a (3) bekezdés szerint **tilos a tömeget korlátozni a helyszínről történő eltávozásban**.

Az Rtv. 49. §-ának (2) bekezdése szerint a rendőr a szolgálatban rendszeresített gumilövedéket, illetve pirotechnikai eszközt, könnygázgránátot stb. alkalmazhat a **mások vagy saját élete, testi épsége, illetőleg a vagyonbiztonság közvetlen veszélyeztetésének elhárítására**, vagy ha a löfegyverhasználat feltételei (54. §) fennállnak.

Ugyanakkor az 53. § (3) bekezdése kimondja, hogy az Rtv. alkalmazásának szempontjából **nem minősül löfegyverhasználatnak a rendfenntartás céljára rendszeresített gumilövedék, a pirotechnikai eszköz és a könnygázgránát használata**.

Az Rtv.-n túl az akkor hatályos RSzSz. 68. § (5) bekezdésének c) pontja szerint **felfegyverkezett tömeg ellenszegülésének megtörésére** pirotechnikai eszközt és gumilövedéket is alkalmazhat a csapaterőben fellépő rendőri állomány. Az RSzSz. aktív és passzív ellenszegülőkre bontja a tömeget aszerint, hogy csapaterőben milyen kényszerintézkedés fogatosítandó velük szemben:

- a) passzív ellenállás esetén testi kényszerszert,
- b) aktív ellenszegülés esetén rendőrbotot, vegyi eszközt, ingerlőgázt, elektromos sokkoló eszközt, bilincset, pórázon vezetett szolgálati kutyát szájkosárral, vagy anélkül, valamint vízágyút,
- c) felfegyverkezett tömeg ellenszegülésének megtörésére pirotechnikai eszközt,

gumilövedéket, lóháton vagy járműkötelékben végzett kényszerosztatást,

d) a szervezők, hangadók, bűncselekményt elkövető személyek kiemelésére, elfogására elfogóhálót.

A Btk. 137. § 4. b) pontja alapján az a személy tekintendő felfegyverkezettnek, aki az élet kioltására alkalmas eszközt tart magánál.

Megállapítható tehát, hogy önmagában a gumilövedék használata nem jogszerűtlen rendőri intézkedés, amennyiben annak egyéb törvényi (jogellenesen összegyűlt vagy jogellenes magatartást tanúsító, aktívan ellenszegülő és felfegyverkezett tömeg ellen, megelőző figyelmeztetés, akadálytalan eltávozási lehetőség biztosítása) és egyéb szakmai feltételei fennállnak.

Meglátásom szerint a fenti jogszabályi tematika alapján a rendőri erőkkal szembeforduló személyek legfeljebb csak ún. aktív ellenszegülők voltak és nem minősültek felfegyverkezett tömegnek. Ez már csak azért is lehetetlen, mert – az már a jelentésemben korábban kifejtésre került - épp az osztatás hibás iránya következtében a néhány száz fős rendbontó, dobáló csoportot az oszlatók „rátolták” az Astoria több ezer fős békés megemlékezőire, így az agresszív kicsi és a békés nagy tábor összekeveredett. A rendőrségi kommunikáció viszont akkor és azóta is homogén, egységesen agresszív demonstrálókról szól az Astoria környékén történtek kapcsán, akikről a rendőrségnek kellett megvédenie Budapest polgárait.

Erre figyelemmel **a tömeg összességében nem minősült általánosságban véve felfegyverkezettnek**, vagyis **gumilövedéket egyáltalán nem lehetett volna használni**, avagy eseti jelleggel kizárólag azokkal a személyekkel szemben, akik ilyen tárgyat tartottak maguknál és/vagy használtak.

Természetesen előfordult, hogy rendbontó személyek, illetve azok egy csoportja élet kioltására alkalmas eszközöket (pl. nehéz térkövet, Molotov-koktélt) tartottak maguknál és használtak is, azonban hangsúlyozandó, hogy ezek a személyek számszerűleg a tömeg kis hányadát tették ki, velük szándékosan összemosni az összes jelenlévő állampolgárt hibás következtetés.

Nem állítom tehát, hogy egy Molotov-koktélt vagy térkövet a rendőrök felé dobó személy gumilövedékkel való távoltartása jogsértő lenne a rendőrség részéről, súlyosan

jogsértő viszont minden olyan lövés, amely nem ilyen személyek ellen irányult.

A szemtanúk elmondása szerint gyakran váltak lövészek (és más tetteges bántalmazások) célpontjává magyar zászlóval vonuló vagy kormányellenes jelszavakat kiabáló személyek.

Az Rtv. egyik legfontosabb alapelve szerint a kényszerítő eszközök rendőri alkalmazásának minden esetben **arányosnak kell lennie**.

Az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőri intézkedés **nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával** és a (2) bekezdés értelmében több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel **érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár**.

Hasonló rendelkezéseket tartalmaz az RSzSz. 51. §-ának (2) bekezdése szerint a rendőr kényszerítő eszköz alkalmazása során a **testi épséghez fűződő jogokat** köteles tiszteletben tartani, és a testi épséget csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztetheti. Az 52. §-ának (1) bekezdése szerint a **kényszerítő eszközök meghatározásának sorrendje fokozatosságot is jelent**, súlyosabb kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, **ha az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre**, vagy a sikere eleve kilátástalan.

A gumilövedékek több ezres mennyiségben történő használata nem felelt meg ezen, a kényszerítő eszközök arányosságára vonatkozó rendelkezéseknek. Bár a találati arány nem igazolja, de a tömeg becsült létszámát tekintve minden állampolgárra jutott minimum egy lövés. A tömeg heterogén mivoltát figyelembe véve tehát kijelenthető, hogy a kényszerintézkedés **számszerűleg aránytalan fellépésnek tekinthető, így az Rtv. szerint is jogellenes**.

Amint a későbbiekben bemutatásra kerül a kényszerítő eszköz használata számos esetben 8 napon túl gyógyuló **súlyos vagy életveszélyt okozó testi sértést, illetőleg maradandó fogyatékkosságot okozott**. Ilyen sérelmek okozása nem volt arányban az intézkedés céljával és az arányosság követelménye azáltal is sérült, hogy a rendőri erők számára rendelkezésre álltak olyan enyhébb súlyú kényszerítő eszközök, amelyek használatával is eredményesen lehetett volna végrehajtani a tömegoszlatást (vízágyú, könnygázgránátok).

A rendőrség alapvetően nem vette figyelembe, hogy a kényszerítő eszközök alkalmazása során **a gumilövedékek használata szinte a legvégső fázis.**

A gumilövedékeket használó egységek az irányadó szakmai szabályok szerint ún. fedező-támogató csoportok. A fedező-támogató csoport a fő feladatot végrehajtó szolgálati csoportokat segítő, a veszélyhelyzetek elhárítását különböző tűz- és speciális fegyverek, ingerlő gáz- és pirotechnikai eszközök alkalmazásával végrehajtó kötelék. Mindig az oszlató-csoportosítás parancsnokának közvetlen alárendeltségében tevékenykedik. A fedező-támogató csoport ereje 2-3 főtől 1-2 rajig terjedhet. Állományába többek között mesterlövészek, speciális fegyverkezelők, valamint az automata könnyfakasztó gránátvetők kezelői tartozhatnak. A speciális fegyverkezelők felszerelése a gumilövedéket, gáz- és pirotechnikai eszközt célba juttató eszköz vagy kézi könnyfakasztó gránátvető. Részükre a tömegtől 50-80 méterre várakozási helyet, a tűzkiváltáshoz alkalmazási terepszakaszokat kell kijelölni. A tűzkiváltás **kizárólag az oszlatócsoportosítás parancsnokának utasítására történhet.** Tűzfeladatuk befejezését követően a fegyverkezelőket hátra kell vonni.

A fedező-támogató csoport parancsnokának ismernie kell az előljáró parancsnok elgondolását a feladat végrehajtására és a saját alegységek tevékenységét. Tisztában kell lennie a tűz- és más speciális fegyverek, eszközök alkalmazási lehetőségeivel, a beosztott állomány képességeivel. A fedező-támogató csoportba beosztott rendőrnek alaposan és gyakorlottan ismernie kell a lövészfegyverek, illetve a speciális eszközök kezelését. A részére meghatározott feladat alapján képesnek kell lennie a célpontok helyes megválasztására és a gondosan kiválasztott célpontok elleni hatásos és eredményes tűzvezetésére.

A tömegoszlatásban résztvevő, gumilövedék kilövésére alkalmas speciális eszközzel rendelkező **rendőrt kellő gondossággal kell kiválasztani.** A szolgálati feladat végrehajtása előtt, így jelen esetben is részletes **eligazítást kell tartani.** Ennek keretében mind a technikai eszközök alkalmazási szabályait, mind a tömeggel szembeni intézkedéseket, **kényszerítő eszközök alkalmazását részletesen ismertetni kell.**

Mindezen szakmai szabályokat a gumilövedékek használata során nem tartották be, a kényszerítő eszközt **nem fedező támogató csoportok alkalmazásával, kisegítő**

jelleggel, hanem rendszertelenül használták. A fegyverkezelők rendre nem voltak összhangban egymással, illetőleg a tömegoszlátást végző többi csapaterővel. A gumilövedéket használó rendőrök **vegyültek a tömegoszlátást testi kényszerrel végzőkkel,** köteléküket nem vonták hátra, nem választották el a többi rendőri erőtl.

A fegyverkezelők a célpontokat helytelenül választották meg és a tűzvezetést sem megfelelően, 8 napon túl gyógyuló, sőt életveszélyt okozó sérülést, maradandó fogyatékoságot okozva hajtották végre.

A rendelkezésre álló – különböző rendőri jelentések, bizottsági jelentések, egyéb, bizottságunknak átadott rendőrségi és ügyészségi iratok, adatok alapján megállapítható, hogy a **fegyverkezelők nemcsak az igen kirívó magatartást tanúsító, a közbiztonságra, magára és társára, illetve a rendőri sorfalra veszélyes egyénekre lőttek, hanem az utcán tevőleges magatartást nem tanúsító, többször épp haza igyekvő személyekre is.**

A rendelkezésemre álló adatok alapján a gumilövedékeket már csak azért sem lehetett volna alkalmazni, mert az események időpontjában hatályos jogi előírások szerint a gumilövedékek kilövésére használt fegyverek és a gumilövedékek nem minősültek rendszeresített eszközöknek.

Az események idején hatályos Belügyminisztérium Rendszeresítési Szabályzatáról szóló 24/2002. BK 17. BM utasítás 40. pontja szerint a belügyi szervek részére rendszeresített termékek és tárgyi eszközök felsorolását az utasítás 6. számú melléklete tartalmazta.

Ebben a felsorolásban pedig nem szerepelt sem a gumilövedékek kilövésére szolgáló IZS-27-E (billenő-csővű), illetőleg Bajkal MC-21 (félautomata) típusú sörétes fegyver, sem a hozzájuk tartozó 12/70 8,4 mm-es és 12/70 17,5 mm-es gumilövedék.

A Legfőbb Ügyészség 2007. március 7. napján kelt felhívására a Budapesti Nyomozó Ügyészség vezetője jelezte az ORFK REBISZ és a BRFK vezetőinek, hogy a vizsgált puskák és töltények rendszerbe vételi eljárás nélkül jogszerűen nem alkalmazhatók.

Az ORFK a 2006. október 23-i események után maga is kezdeményezte ezen eszközök utólagos rendszerbe vételét, amit a rendészeti miniszter később jóvá is hagyott.

A rendszeresítési szabályzatra, valamint az ügyészség és az ORFK intézkedéseire figyelemmel 2006. év október 23-án ezek az eszközök nem minősültek rendszeresített eszközöknek, így azokat jogszerűen nem lehetett volna alkalmazni.

Mindezek alapján rögzíthető, hogy a gumilövedékek használata alapvetően törvénysértő,

indokolatlan és szakszerűtlen volt.

A gumilövedékek olyan jelentős mennyiségben kerültek alkalmazásra, amelyhez meg kellett teremteni a technikai, logisztikai hátteret. A megszólaltatott lövész szerint már a laktanyából induláskor kiosztották közöttük a fegyvereket. Tiltó parancs egyedül az éles lőszer használatára volt.

Az eseményleírásomból és a hozzá tartozó táblázatból kiderül, hogy kik voltak azok a parancsnokok, akik a gumilövedékek használatát a helyszínen irányították. A központi parancs kiadásáért valószínűsíthetően a biztosítást irányító parancsnok tehető felelőssé.

A gumilövedék, sörét és a kilövő fegyverek hatásai:

2006. október 24-én az országos és a budapesti rendőrfőkapitány sajtótájékoztatót tartott, melyen bemutatták az előző nap alkalmazott gumilövedékeket. Eszerint kétféle kalibert használtak: **17,5 milliméteres gumigolyót**, illetve egy **tucatnyi 7,5 milliméteres gumisörétet** tartalmazó lőszert. Mindkét lövedék egy műanyag tokban, úgynevezett fojtásban távozik a fegyver csővéből. A lövedékeket az olasz-magyar tulajdonban álló NIKE-Fiocchi Sportlőszergyártó Kft. gyártja.

A lövedékek használatáról Szabó Péter, a kft. ügyvezető igazgatója – az index.hu-nak is nyilatkozva – elmondta, hogy **a 17,5 mm-es lövedéket 30 méterről** vagy távolabbról, a **7,5 mm-es sörétjellegűt legfeljebb 20 méterről** lehet úgy emberre lőni, hogy elérje **célját: üssön és ijesszen, de ne okozzon komolyabb sérülést**. Szabó hangsúlyozta, hogy nemcsak a távolságon múlik, okoz-e sebesülést a gumilövedék, hanem az eltalált személy ruházatán, illetve az eltalált testrész ellenálló képességén is. Azaz **egy 17,5 mm-es lövedék arcba, lágy részre löve még 40 méterről is komoly sérüléseket okozhat**. Az sem mindegy, hogy milyen gumilövedéket, milyen távolságból, milyen szögben, melyik emberi testrészre lőnek ki.

A gumilövedék alapvetően **az ember megütésére vagy megállítására, de nem megsebzésére szolgál**, miközben persze nem zárható ki a sebesülés sem.

Szabó elmondta, hogy a NIKE-Fiocchi a szabványoknak megfelelően gyártja termékeit, azonban hogy mikor, mire használják őket, már a vásárlón, jelen esetben a rendőrségen múlik. Használati utasítást természetesen mellékelnek a lövedékekhez.

A Budapesti Nyomozó Ügyészség által kirendelt **igazságügyi fegyverszakértő** a fenti távolságnál némileg alacsonyabbakat adott meg:

Szakvéleménye szerint a **17,5 mm-es gumigolyós** lövedék maximális lőtávolsága max. 200 méter, **célzott lövést 20-25 méteren belül lehet vele leadni**, e távolságnál messzebből a cél csak véletlenül található el.

A **gumisörétes** (12 db, gumigolyós) lőszer maximális lőtávolsága kb. 100 méter. **Célzott lövést csak 5 méteren belül lehet vele leadni**, nagyobb távolságból a sörétraj annyira szétszóródik, hogy bizonytalanná teszi a cél eltalálását. A granulátumos lőszer még a gumisörétes löszernél is kisebb lőtávolsággal rendelkezik.

A Hír TV Célpont című műsorának 2010 januárjában név és arc nélkül nyilatkozó vadászfegyveres lövész elmondta, hogy évente egy-két lögyakorlatot tartottak. Az állománynak arról is tudomása volt, hogy ugyan „éles helyzetben” még nem vetették be a lőszereket, de a rendőrségen belül szakemberek már jelezték, hogy azok **„túl erősek és alkalmatlanok ember elleni használatra”**. Az interjú alanya 60-65 db löszert használt fel a bevetés során, melynek mintegy 40%-a talált saját becslései szerint. Kollégái között látott olyat, aki fejre célzott lövéseket adott le.

Véleménye szerint nem az őrmestereknek kellene bíróság előtt állni, hanem azoknak a rendőri vezetőknek, akik hagyták, hogy mindez így történjen.

A REBISZ lökiképzőjének tanúvallomása szerint a gumilövedék használata nem minősül fegyverhasználatnak, így nem vonatkoznak rá a fegyverhasználatra vonatkozó szabályok. A lökiképzésen a gyártó által megadott távolságokat minimumként veszik alapul, így a **lökiképzésen azt oktatják, hogy ezen a távolságon belül a fegyvert használni nem lehet**.

Megállapítható tehát, hogy a 15-25 méteren belül leadott lövések rendőrszakmailag sem tekinthetők megfelelőnek, a kiképzett **lövészek tudatának át kellett fognia azt, hogy ezek a lövések milyen sérülés okozására alkalmasak**. A fejre – különösen szemből -, illetve nyakra leadott célzott lövések **emberi élet kioltására alkalmas sérüléseket** okozhattak és **okoztak**. Dr. Zsíros Lajos, a Honvéd Kórház osztályvezető főorvosának akkori nyilatkozata szerint a náluk ellátottak közül **három ember koponya-, illetve mellüregi sérülést, valamint agyburok alatti bevérzést** szenvedett, sebük jogilag súlyos, **életveszélyes minősítésű**, mert a testüreg megnyílásával járt.

Az, hogy a gumilövedékek használata nem vezetett halálos kimenetelű tragédiához, nem a vadászpuskás rendőrökön és parancsnokaikon múlt, hanem a szerencsének köszönhető, azonban a maradandó fogyatékkal járó minősítés így sem kerülhető el.

Gönczöl-jelentés:

A Gyurcsány-kormány által felállított bizottság jelentésében főleg a gumilövedékek elégtelen szabályozását kárhoztatja, míg az alkalmazás visszásságairól keveset, a felelősségi kérdésekről gyakorlatilag semmit sem ír.

„A szeptember-októberi események azt mutatják, hogy a többeknek súlyos sérülést okozó gumilövedék és a fegyverből kilőtt könnygázgránát alkalmazásának módját nyilvános szabályban kell meghatározni és szigorú feltételekhez kötni. Míg az RSzSz. – kevésbé veszélyesnek bizonyuló – rendőrbotról annyit legalább rögzít, hogy használata során az ütésnek lehetőleg a támadó végtagot kell érnie és kerülni kell, hogy az ütés a fejre, derékra, gyomorra, hasra irányuljon [55.§(5) bekezdés], a gumilövedékre vonatkozóan semmilyen szabályt nem tartalmaz.”

A bizottság javaslata szerint a rendőrségi törvény a gumilövedék használatánál a lőfegyverhasználat szabályainak a betartását követelje meg.

A gumilövedék alkalmazhatóságáról Vörösmarti Mihály különvéleményt fogalmazott meg:

„Véleményem szerint is elfogadhatatlan a gumilövedékek alkalmazásának jelenlegi szabályozása (helyesebben teljes szabályozatlansága). Átfogó elemzés szükséges a használható gumilövedékfajták fiziológiai hatásainak vizsgálatáról, a gumilövedéknek, mint kényszerítő eszköznek az alkalmazásáról. Előzmények, okok, összefüggések rendszerébe való beillesztésének pontos meghatározása után lényegesen szigorúbb és egyértelműen megfogalmazott törvényi szabályozást tartok szükségesnek. A szabályozásnak ki kell térnie az egyes lőszerfajták alkalmazhatósági feltételeire is.

Azzal egyetértek, hogy gumilövedék alkalmazása esetén az utólagos jogszerűségi vizsgálatok és felelősség-megállapítások a lőfegyver használatkor előírt módon történjenek.”

Papp-jelentés:

Papp Károly későbbi REBISZ parancsnok jelentése szerint október 23-án, a rendőri művelet során több esetben az alkalmazott gumilövedék és könnygázgránát **mennyisége**,

és az alkalmazás módja nem állt arányban a feladatellátás mértékével és veszélyességével.

A csapatszolgálati feladatok ellátása keretében használt **kényszerítő eszközök** – gumilövedék, könnygázgránát, kardlap, gumibot, gázspray, bilincs – **alkalmazásáról rendőri jelentések nem készültek**, így azok parancsnoki kivizsgálása sem történt meg.

Ombudsmani jelentés (OBH 4435/2006.):

Takács Albert, a későbbi igazságügyi és rendészeti miniszter, akkor állampolgári jogok országgyűlési biztosának általános helyetteseként a következő véleményt fogalmazta meg:

A speciális kényszerítő eszközök alkalmazásáról, az alkalmazott eszköz megválasztásáról annak alapján lehet dönteni, hogy a tömeg milyen jellegű és milyen mértékű ellenállást tanúsít. Az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdésében foglalt **arányossági követelményre** tekintettel **a helyszínt pusztán el nem hagyó, passzív ellenállást tanúsító tömeg oszlatására elégséges oszlató sorfalat alkalmazni, és biztosan nem felel meg a szükségesség-arányosság elvének a gumilövedék használata.** A csak csapaterőben végzett tömegoszlatáskor használható kényszerítő eszközök közvetlenül meghatározott – különösen **a tömegtől fizikailag elkülönülő – személlyel szemben nem alkalmazhatóak.** Ennek megfelelően **tilos** gumilövedékkel vagy könnygázgránáttal **személyre célzott lövést leadni.** A tömegoszlatás során használható általános kényszerítő eszközök alkalmazásának fő szabálya, hogy a **kényszer mértékének igazodnia kell az érintett intézkedés során tanúsított magatartásához.** Noha a rendőr az oszlatott tömegben tartózkodók egyéni felelősségét nem vizsgálja, ez azonban nem teszi jogszerűvé a rendőrbot használatát a tömeg azon résztvevőjével szemben, aki hátrál az oszlató egység előtt.

Majoros Zoltán r. alezredes, műveletirányító (2007. február 28. Meghallgatási jegyzőkönyv):

A gumilövedékek kilövésére alkalmas **puskák kezelői kiválóan fel voltak készítve** – személyesen is részt vettem a felkészítésükben.

Leteszteltük és külön meghatároztuk a rendőrök számára – és ők ezt nagyon jól tudták - hogy 15 méternél közelebből nem adhatnak le lövést az állampolgárok felsőtestére. Fejmagasságban és felsőtestre egyébként sem adhatnak le lövést. Az emberek lába elé lőnek, vagy a lábra célozva adnak le lövéseket. Az akkor alkalmazott

gumilövedékek és gumisörétek 10 méteres távolságról az ember felsőtestét képesek voltak átütni. Nagyobb távolságról nem lehetett velük célózni, de a gumilövedékek ebben az esetben is nagyot tudtak ütni és bizonyos sérüléseket okozhattak, de csak testüregbe be nem hatoló sérülések okozására voltak képesek. A rendőrök arra nem kaptak utasítást, hogy az imént említett paraméterektől eltérően használják ezeket az eszközöket. A célzásokból, valamint abból, ahogy a fegyvereket tartják, az tűnt ki, hogy bizonyos távolságból vagy a parabolikára, vagy a láb elé céloznak. Mások nem alkalmazták az eszközöket, a fegyverkezelők pedig kitűnően tudták, hogy mit tehetnek ezzel az eszközzel, hogyan adhatnak le velük lövéseket.

Kérdésre: A gumilövedék valóban okozhat szemsérülést. Tizenöt méteres távolságról már nem lehet vele célzott lövést leadni, csak irányba lehet vele löni, mert a töltetnek nincs akkora ereje. Ha tizenöt méternél közelebből lőnek rá valakire, akkor mind a sörét, mind a lövedék behatol a testüregbe. Testüregbe behatoló lövedékről nem tudok.

Végig arról volt tudomásom, hogy ezek rendszeresített fegyverek, bar igaz, hogy én nem láttam a rendszeresítési jegyzőkönyveket.

Pelle Andrea, a TASZ jogsegélyszolgálatának vezetője:

Az igazságügyi fegyverszakértők próbálövéseket is végeztek a rendőrség által bevetett fegyverekkel és gumilövedékekkel, és azt állapították meg, hogy azokkal **csak olyan közelre lehet pontosan célózni, ahol már életveszélyes sérülést okoznak.**

A fegyverszakértői jelentésből kiderül, hogy az egy gumigolyós lövedék **50 méterről még behatol a bőr alá**, ám már 35 méteren 90 centiméter a szórása, ezen a távolságon túl pedig "reménytelennek tűnt a cél eltalálása". A gumisörétes tölténnyel 25 méterre leadott lövés a szórás kép 120 centiméter átmérőjű volt, a granulátumos tölténnyel 5 méterre leadott lövés 100 centiméteres szórás képet mutatott.

Bene László r. altábornagy, akkori országos rendőrfőkapitány:

„A gumilövedék használatát az Rtv. is megengedi, tehát nem tiltott eszköz. Most (2006. okt. 23-án) használtuk először. Arra adtunk utasítást a gumilövedékekkel kapcsolatban, hogy kivételesen lehet alkalmazni, abban az esetben, ha olyan tagja van a csoportnak, akinél az eszközhasználatból, a magatartásából, a támadásnak a jellegéből megállapítható, hogy közvetlen veszélyt jelent a rendőrsorfalban álló rendőrök életére, testi épségére – tehát kivételes eszközként engedjük meg.”

Franco Frattini, Európai Bizottság akkori alelnöke:

Ki kell vonni a gumilövedékeket a rendőri eszköztárból, illetve kifogásolta a rendőri azonosítók hiányát is.

Sérültek, sértettek, áldozatok:

Gumilövedék okozta sérülés: **16 súlyos**

A Civil Jogász Bizottság a jelentésében **24 lőtt sebről** számolt be, amely az összes sérülésfajta **18 %-át** tesz ki.

Kenéz Károly ötgyermekes kávézótulajdonos, 75 %-os látásromlás:

2006. október 23-án gyalogosan hazafelé tartott munkahelyéről, amikor $\frac{3}{4}$ 7 körül a Dohány utcából a Zsinagóga irányából körülbelül húsz-harminc egyenruhás, védősisakos rendőr fordult be a Síp utcába, egymás mellé álltak, az első sorban lévők letérdeltek, majd elkezdtek könnygázgránátokat lőni az utcába.

Ekkor öt méterre volt a saroktól, a rendőröknek látniuk kellett őt. Mögötte teljesen üres volt az utca, egy ház falához lapulva várta, hogy a rendőrök befejezzék a könnygáz kilövését. Elővette a zsebében lévő fehér konyharuhát, melyet mosásra vitt volna haza a kávézóból, és a rendőrök felé fordulva fehér zászlóként lengette, és kiabált, hogy ne lőjenek, szeretne elmenni onnan.

Ahogy ellépett a faltól, **az egyik rendőr, aki a volt Metró Klub irányában állt, felé fordult, és felszólítás nélkül, fejmagasságban leadott rá egy lövést.** A gumilövedék a bal szeme külső sarkánál találta el, azonnal elkezdett dőlni a vér a szeméből. Az egyik rendőr közelebb került hozzá, ráordított, hogy takarodjon onnan visszafelé. K. Károly erre **elkezdett visszafelé futni a Síp utcában, de még ekkor is lőttek rá, őt gumilövedék hátulról eltalálta.** Saját maga hívott mentőt, a Honvéd Kórházba szállították. Többször műtötték, nem sportolhat, nem emelhet, így életminősége nagymértékben romlott.

Farkas Tibor, comb és hátlövések:

Bal combján és hátán érte a gumilövedék. Beszámolója szerint barátaival és feleségével emlékezett a forradalomra, és tiltakozott a kormány ellen. A Kossuth tér felé tartottak, amikor a **Bajcsy-Zsilinszky úton a körülbelül negyven méterre sorakozó rendőrök** gumilövedékkel és könnygázgránáttal löni kezdték őket. Ekkor szerezte sérüléseit, **körülöttünk senki nem dobálózott, nem garázdálkodott, nem hallották a hatósági felszólítást.** A társaságból más nem sebesült meg, kislányukat pedig szerencsére nem vitték magukkal.

A 44 éves férfi testéből másfél órás műtéttel vették ki a 17,5 mm kaliberű műanyag golyót. Egy fiatalembert a szemén talált el a gumilövedék, kérésére orvosa nem adhatott felvilágosítást az állapotáról, de más forrásból úgy tudjuk, látása is veszélybe került.

Kis László tanár, koponyatörés, 67 %-os rokkant:

Egy ötéves és egy tízéves kisgyermek édesapja. 2002-ig lelkeszként dolgozott. Nem vettem részt a nagygyűlésen, este negyed tíz körül értem Budapestre. Hazafelé tartottam az egyik tanítványommal, **próbáltuk kikerülni a tömeget a Blaha Lujza térnél,** amikor **a rendőrök egy kis utcán előléptek és engem bal halántékon lőttek gumilövedékkel.** Elvesztettem az eszméletemet. A tanítványom próbált segíteni, de őt megverték. Ekkor az Országos Idegsebészeti Klinikára vitt a mentő. Ott megműtöttek, 3 napig altattak, mert nem volt biztos, hogy túlélem. A koponyatörésen kívül, agyvérzést, homloklebeny sérülést és agysérülést szenvedtem. A munkámat elvesztettem, 67%-os rokkant vagyok. Márciusban műtöttek koponyacsont-pótlás miatt. A Nyomozó Ügyészség lezárta az ügyemet azzal, hogy valóban elkövették ellenem a Btk. 226. §-ában, és Btk. 170. §-ban foglalt bűncselekményeket, de a tettes az ismeretlen.

Szabó Balázs, munkaképességét 50 %-ban elveszítette:

Leparkolt az autójával a Podmaniczky utcában. Egész nap nem hallgatott rádiót, nem nézett televíziót, **fogalma sem volt mi történik a fővárosban.** Elindult az Astoria felé, de csak mellékutcákon tudott menni, ahol többször **rendőrök által lezárt utcák** kikerülésével tudott haladni. **Ezek után ért ki a Rákóczi úthoz** a Rókus kórház melletti templommal szemben. Megdöbbsent a látottakon és történéseken. Rövid időzés után szorosan az épületek mellett visszaindult a körút felé az autójához. A körúton haladt a Podmaniczky út felé 22 óra után, mikor a Wesselényi úti kereszteződéshez érve a **lovass rendőri roham utolérte.** A roham elhaladása után röpültek a lövedékek, gránátok. Egy

gránát mellette esett le, amely felrobbant, és a bal kezén **két ujját oly mértékben roncsolta, hogy amputálni kellett.**

Baronics Zsolt, maradandó látáskárosodás:

2006. Október 23-án a **Fidesz ünnepi nagygyűlésén vett részt** néhány barátjával. Az ünnepség **közben bementek egy vendéglátóegységbe**, ahol illemhelyet kerestek. Mire kijöttek, a Madách térnél **már gumilövedékeket és könnygázgránátokat lőttek a rendőrök.** Baronics Zsolt a barátja mellett, a falhoz közel állt és semmilyen provokáló, törvénybe ütköző dolgot nem tett, amikor egy, a rendőrök által kilőtt **gumilövedék találta el a bal szemét.** Mindez akkor történt, **amikor még zajlott az ünnepi nagygyűlés.**

Csorba Attila, 37 évesen félig megvakult:

Néhány barátjával október 23-án, a Kossuth téri megemlékezésre mentek ki. Mivel a Kossuth teret lezárták, úgy döntöttek hazamenni. A Blaha Lujza tér felé terelték őket a rendőrök, és ott a Rákóczi útnál lévő árkádoknál (Rákóczi út - Nyár u. sarok) álldogáltak. Kb. este fél 10-körül a Rákóczi úton lévő rendőrkordon szétnyílt, előlépett egy rendőr, aki gumilövedékkel fejbe lőtte. Szemtanúk szerint **nem egy gellert kapott lövedék találta el, hanem a rendőr letérdelt és célozva lőtte fejbe, 15 méterről.** Kómába esett és csak másnap tért magához, addig lélegeztető gépen volt. **A bal szemére megvakult,** az arccsontját megoperálták, mert a lövedék teljesen szétroncsolta, **az agya is sérült,** mert a roncsolódó arccsont megnyomta.

A látása a másik szemén is megromlott, gyakorlatilag munkaképtelen, depressziós emberré vált.

Nagy László, fél szemére megvakult:

A **Fidesz nagygyűlésén vett részt** az Astoriánál 2006. október 23-án, majd a **Deák tér felé próbálta elhagyni a helyszínt.** A rendőrsorfallat látva visszafordult, majd a **lovasroham és a könnygázgránátok elől a tömeggel együtt a Dob utcába menekült.** "Minden kis utca le volt zárva, mindenfelől rendőrök támadtak" – nyilatkozta. Szemtanúk és videofelvételek igazolják, hogy a Dob utcában **15-20 méterről, fejre célzott lövést kapott** egy rohamrendőrtől. Szájpadlásán keresztül vették ki az arcüregéből a másfél centis gumilövedéket, amely az arccsontját is darabokra törte. **Bal szemére véglegesen megvakult,** térlátását elveszítette, ezért nem dolgozhat tovább az

építőiparban.

Tálos Lőrinc, a Tilos Rádió akkori munkatársa:

Gumilövedékkel lőtték meg a Múzeum körúton este kilenc és negyed tíz között. A sajtó fotósaként megkülönböztető **sárga mellényt viselt, feltartott kézzel, egyedül közelített** a járdán a rendőrök felé, amikor **háromszor is rálőttek, egyik lövés a nyakán találta el.**

Figyelemre méltó momentum, hogy 2011 februárjában, mikorra a sajtót szinte minden sérült fényképe és története bejárta, **Gyurcsány Ferenc így reagált** egy kiskunhalasi lakossági fórumon a kilőtt szemekért érzett felelősségét firtató újságírói kérdésre: **„Emberek szemét? Ön hány ilyen emberről tud?”**

Mivel az egykori miniszterelnökről azt nem feltételezhetjük, hogy kormányzásának egyik legemlékezetesebb eseményéről ennyire tájékozatlan lenne, joggal vethető fel, hogy Gyurcsány Ferenc ennyi idő távlatából és számos új tény ismeretében is szándékos cinizmussal nyilatkozik megnyomorított fiatalok életéről.

A 2006-os események következtetéseit levonva (ld. Gönczöl-jelentés is feljebb) a rendőri vezetés érzékelhette és kvázi elismerte az akkor gumilövedékek használatának és annak jogszerűségének ellenőrizhetetlenségét.

Nemes Sándor r. ezredes már 2006 novemberében kelt jelentésében javasolja, hogy a „fedező-támogató csoportba beosztott speciális fegyverkezelőket tiszti irányítás alá kell vonni, mert ezek a tűzfegyverek a tömeg távoltartására és szétszlatására szolgálnak és nem önvédelmi fegyverek.”

2007. március 15-i ünnepség előtt Bene László, az akkori országos rendőrfőkapitány pedig így nyilatkozott:

„Míg korábban az úgynevezett oszlató sorfalban voltak a tűztámogatást biztosító egységek, azaz **a gumilövedéket kilövő rendőrök**, addig március 15-én **a helyszíni parancsnok mellett lesznek és csak a helyszíni parancsnok engedélye alapján, az általa meghatározott irányba és személyekre lőhetnek, és csak lábra adhatják le a célzott lövéseket.**”

Bene László jól összefoglalta mindazon cselekmények inverzét, amely tételesen összevethető azzal, amit október 23-án a lövészek elkövettek és parancsnokaik „elnéztek”:

- a vadászok egy behatárolható területen belül szabadon mozogtak;
 - célpontjaikat önállóan, saját belátásuk szerint választották ki, akik cselekménye számos esetben vagy nem állt arányban a gumilövedék által okozott sérüléssel, vagy kifejezetten passzív, békés, sőt akár menekülő magatartást tanúsított;
 - a célzás iránya többnyire fej, nyak, felsőtest volt;
 - a lőtávolság a kiképzésen is oktatott lőtávolsági minimumon belül történt;
 - mindezt huzamos ideig, előljárói kontroll nélkül; és
- az Rtv. által megkövetelt kényszerintézkedés használatáról írott jelentést nélkülözve cselekedte.

A **Budapesti Nyomozó Ügyészség** álláspontja szerint a „sérrelmezett időpontban és helyszínen tehát a rendőrség tömegosztatást végzett a törvény által előírt keretek között és eszközökkel. A kényszerítő eszközök törvényes alkalmazásával együtt járó sérülések okozása bűncselekménynek így nem minősül.” Ezért a **hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás vétsége vonatkozásában sorra szüntette meg a** feljelentésre indult **nyomozásokat bűncselekmény hiányára való hivatkozással.**

Az ügyészség érvelése szerint a kényszerítő eszközök sajátossága, hogy alkalmazásuk testi sérülést is okozhat. Ha valaki a **tömegosztatás előtt elhangzó rendőri felszólítás ellenére a helyszínt nem hagyja el, azaz ott továbbra is jogellenesen tartózkodik, vállalja annak kockázatát, hogy a tömegosztatás során megsérül.**

Ezzel szemben a sérültek nagy része hivatkozott arra is, hogy a rendőrség **felszólítása nem volt hallható**, ezen felül a **helyszín elhagyásában maga a rendőrség akadályozta**, holott mindkettő az osztatás jogszerűségéhez támasztott törvényi követelmény.

Már a Gönczöl-jelentés is arra a megállapításra jutott, hogy „nagy hiány volt hangágyúból, ráadásul azok teljesítménye egyenként csupán 600W, amely nagyobb tömegek és jelentős háttérzaj esetén nem biztosít elég hangerőt. A rendőrség által alkalmazott **hangágyúk gyér teljesítménye, alacsony száma, távolsága és a gránátok illetve kiabálások háttérzaja** alapján tehát alappal feltételezhető, hogy a helyszínen tartózkodók a felszólításokat valóban **nem vagy nem jól hallották**, különösen pedig az **elvonulás útját nem érthették.**

Ezzel szemben a helyszínparancsnokok 2006. október 24-én kelt hivatalos jelentéseikben egybehangzóan az alábbi kijelentést tették feletteseiknek: „A tömegosztatás során (...) az intézkedéseket a felszólítások a helyzetnek megfelelően minden esetben megelőzték.”

A fentiek szerint a „helyzetnek megfelelően” és a „minden esetben” kijelentések legalábbis megkérdőjelezhetők.

A rendőri vezetés utólag azzal is magyarázta a szakmai hibákat, hogy ilyen oszlatásra előzőleg nem került sor, így a gumilövedékek alkalmazása esetén is most kerültek felszínre a szakmai hibák. Ugyanakkor a civil tüntetők részéről még az ügyészség is elvárhatónak tekintette, hogy tisztában legyenek az olyan sosem használt kényszerítő eszközök használatának következményeivel, mint a gumilövedék. A Gönczöl-jelentés például hasonlóképpen fogalmaz:

„Kezdő” tüntetőkként nem tudhattak arról, hogy a rendőrségi akciókat azért jobb kikerülni és kerülőutat választani a saját érdekükben, mert az oszlató rendőrség, a lovasroham, a vízágyú és a gumilövedék vétlen személyeknek is sérüléseket okozhat.”

A gumilövedék által súlyos és maradandó sérülést szenvedett személyek túlnyomó részét nem pattintott, vagy véletlen gellert kapott golyó találta el, hanem célzott lövés. A sérülés mértéke így valószínűleg a lövedék nagy mozgási energiájából is adódott. Ezen felül a súlyos sérültek azok közül kerültek ki, akiknek magatartása nem volt támadó a rendőrök irányába, erre a büntető és kártérítési perek során a rendőrség sem hivatkozott.

Ezek a sérültek tehát nem tartoztak az Rtv. által is megnevezett „felfegyverkezett” tömeghez, melyet mind a sajtó, mind a rendőrség egy 150-200 fős „kemény magnak” nevezett, akik a tömegnek hangos és agresszív magatartású, de számszerűleg mégis kisebbsége volt.

A napjainkban is folyó kártérítési perek gyakorlata alapján a bíróság sértettenként 10-15 millió Ft-os kártérítésekre kötelezi a REBISZ jogutójaként működő Készenléti Rendőrséget. **Az akkori felelőtlen politikai vezetés, az alkalmatlan rendőrpáncsnokok és kontroll nélküli rendőr lövészek mérlege tehát tucatnyi meggyomorított fiatal, illetve közel 100 millió Ft-os kifizetett kártérítés és perköltség, amely közvetett módon szintén a költségvetést, az adófizetőket terheli.**

A lövész azonosításánál minden esetben az okozott gondot, hogy a bűncselekmény helyszínén több REBISZ erő és más csapategység teljesített szolgálatot, így 5-6 gumilövedék kilövésére alkalmas puskával rendelkező lövész is a helyszínen volt. Az igazságügyi fegyverszakértő szakvéleménye szerint az ezen fegyverek által kilőtt

lővedékek a fegyver azonítására alkalmatlanok. A sima, huzagolatlan **fegyvercső nem hagy azonosításra alkalmas nyomot** a lővedéken, másrészt a gumilővedékek kilövésakor sörétkosárban vannak, tehát a csővel nem is érintkeznek. Nem lehet tehát megállapítani, hogy a csapaterős tevékenységet ellátó és a gumilővedék kilövésére alkalmas speciális fegyvert alkalmazó rendőrök közül ki vagy kik követték el a bűncselekményeket.

Az index.hu portálon neve elhallgatását kérő **REBISZ-es nyilatkozott**, egy 2010. január 18-án megjelent interjújában:

„Talán felelősségre vonnak egy-két főnököt is, mert szerintem **az akkori hatalom a felelős ezért az egészért, nem a törzsőrmesterek.** Az más kérdés hogy ki hova lövöldözött, de annak is van valami oka, hogy egyáltalán lövöldözhattünk. Helyre kell tenni ezeket a dolgokat, mert addig a rendőrségnek nincs becsülete.”

A REBISZ által 23-án felhasznált könnyfakasztó gránát és gumilövedékek száma:

Könnygázgránát		1700 db
Gumilövedék:	17,5 mm-es	400 db
	8,4 és 7,8 mm-es	1097 db
Gumigranulátum (forgács)		461 db
Összesen		3658

Gumilövedék használata más országok gyakorlatában (index.hu):

A nyugat-európai gyakorlatban a tömegoszlításokkor **csak végső esetben** - például Észak-Írorszában, a nagyságrendekkel nagyobb zavargásokkal szembenező Franciaországban - vetik be a nem halálos, de igen veszélyes - olykor mégis halálos sérüléseket is okozni képes - gumilövedéket.

Az **Egyesült Államokban** ugyancsak rendszeresítve vannak a gumilövedékek, és használatosak tömegoszlításra is, de **elsősorban felfegyverzett személyek**, öngyilkosságra készülők, túszejtők ellen, éles helyzetben vetik be őket, **amikor** a rendőri fellépéssel ellenkező személyt **nem elkergetni, hanem rövid időre elkábítani, megzavarni, akár megsebesíteni kell**, megölni nem. A lövést általában elfogás követi.

Az **amerikai** gyakorlatban a **halálos sebesülések aránya** ugyan **elhanyagolható**, de ha mégis előfordul, akkor **tipikusan nyakra, fejre, illetve a mellkas szív feletti részére leadott lövés okozza**, írja egy 2005-ös, az Internet Journal of Rescue and Disaster Medicine c. szaklapban megjelent, a nem halálos fegyverek kórélettani hatásairól szóló amerikai tanulmány.

A gumilövedékek használatának egyesült államokbeli gyakorlatáról szól az amerikai igazságügyi minisztérium egy tanulmánya is, amely 373 eset (közel ezer leadott lövés) alapján készült. Az esetek **90 százalékában a meglőtt személyek fel voltak fegyverezve**, felüknél szűrő- és vágófegyverek voltak, 29 százalékánál löfegyver.

Az **amerikai és kanadai rendőrök** a leadott lövések egyharmadában hastájékra, 19 százalékban mellkasra, majd az előfordulások csökkenő sorrendjében lábra (15), karra (14), hátra (11) lőttek, és **csak 2 százalék volt a fejre, egy százalék a nyakra leadott**

lövés (az esetek 82 százalékában horzsolást, zúzódást eredményezett a lövés). Összesen tíz esetben haltak meg gumilövedéktől (vagy más ütést okozó lövedéktől), ebből ketten úgy, hogy tévedésből éles lőszerrel lőttek. Nyolc esetben közeli lövés okozta a halált.

A szakértői anyag elismerően jegyzi meg, hogy a hatóság emberei hasra, mellre és **nem fejre lőnek**, ugyanis azok igen súlyos sérüléseket tudnak okozni, különösen közelről.

A NIKE-hez hasonlóan gumilövedékeket is gyártó Vast Academy termékeinek leírásából is kiderül, hogy a tömegoszlatásra használt lövedékeket - ha **nem egyes személyekről, hanem tömeg megállításáról van szó** - elsősorban **alacsony röppályán**, sőt **pattintva**, a földre célozva lövik ki.

A rendőrök azonosíthatatlansága

Budapest közterületein 2006. szeptember 17-étől a szolgálati egyenruha helyett az ún. gyakorló (bevetési) ruhába öltözött rendőri erők döntő többségükben nem viselték az azonosító jelvényt, a szeptemberi-októberi csapaterős oszlatások során pedig ez minden észlelési körbe került rendőrrel hiányzott.

A **tartósan törvényellenes állapot** az október 23-i tömegoszlatást követő televíziós nyilatkozataiban Budapest rendőrfőkapitánya a végrehajtó állomány gyakorló ruhájáról hiányzó azonosító jelvényekről **azt állította**, hogy azok „leestek”, majd használatuk **mellőzését az öltözködési szabályzatra (12/2006. ORFK utasítás)** hivatkozva próbálta legalizálni.

Szükségesnek tartom ezért az azonosító jel szabályozását röviden ismertetni.

Az akkor hatályos öltözködési szabályzat 2. számú mellékletének 3. pontja tartalmazta az „új típusú gyakorló öltözet – bevetési ruházat” összetételét, melynek valamennyi változatában szerepel az azonosító jelvény, azonban a szabályzat a következő kivételt tette:

„Gyakorló öltözet esetén a szolgálati jelvény viselése a szolgálati előjáró döntése értelmében – az adott szolgálati feladat időtartamára – nem kötelező.”

Még egy laikus olvasó számára is egyértelműnek kell lennie, hogy az öltözködési szabályzat engedménye arra az esetre vonatkozhat, ha a gyakorló öltözet rendeltetése szerint valóban rendőrségi gyakorlat során viseli az állomány, így logikusan az azonosító

is szükségtelen, és ezért kivételesen mellőzhető. Az öltözködési szabályzat nyilvánvalóan csakis az Rtv. és más jogszabályok szellemében értelmezhető.

Az Rtv. 20. §. (1) bekezdése szerint a rendőrt az intézkedése során az egyenruhája és az azonosító jelvénye, vagy a szolgálati igazolványa igazolja.

Az Alkotmánybíróság 54/2000. (XII.18.) AB határozata kimerítően és egyértelműen értelmezi a hivatkozott jogszabályhelyet:

A hatóság tagjainak intézkedési jogosultságát egyenruhájuk, vagy igazolványuk igazolja. Az egyenruhát viselő hivatásos és szerződéses állomány tagjai azonban a tevékenységüket nem arctalan tömegként, hanem közhatalom gyakorlására felruházott tisztviselőként végzik, akiknek egyedi azonosíthatósága alapozza meg esetleges személyes felelősségre vonásuk lehetőségét. Az intézkedés alá vont állampolgárnak jogos érdeke az, hogy a hatósági fellépés teljes időtartama alatt tisztában legyen a vele szemben intézkedő azonosságával, egyediségével, az állampolgár panaszhoz, jogorvoslathoz való joga ugyanis csak így garantálható.

Az AB határozata alapján, tehát az intézkedő rendőrnek az eljárása teljes időtartama alatt egyenruháján a hivatalos személy minőségét igazoló és személye azonosíthatóságát lehetővé tévő jelvényt kell viselnie. Teljesen irreleváns tehát, hogy jogforrásnak sem tekinthető öltözködési szabályzat mely pontjára hivatkozva engedték meg vagy rendelték el az azonosító jel bevetési ruhán való mellőzését, ha az Rtv.-ben és az AB határozatban foglaltak egyértelműen fogalmaznak.

Ezzel szemben a rendőri vezetés egy öltözködési utasítás kivételként megfogalmazott pontjára való hivatkozással próbálta meg lerontani a 2/3-os Rtv. rendelkezéseit, illetve az azt egyértelműen és mindenkre kötelező hatállyal értelmező AB határozatot.

Indokolt ugyanakkor arra is rávilágítani, hogy az országos rendőrfőkapitány a 15/2006. (XI.3.) utasításában módosította az öltözködési szabályzatot.

Tartalma szerint a képzési, oktatási és továbbképzési célból felvett egyenruhán nem kell viselni az azonosító jelvényt. Tilos azonban az azonosító jelvény viselését mellőzni, amennyiben az egyenruhás rendőr állami, közhatalmi jogosítványok gyakorlásával összefüggő tevékenységet végez.

A jogforrások hierarchiájával összhangban nem állóan azonban az utasítás 30/B

pontja az azonosítás más módjaként azt írja, hogy ha a speciális feladatot ellátó állomány egyenruháján, védőruháján (különösen gyakorló öltözetben, a csapatszolgálati tevékenységet ellátó állomány által viselt védőfelszerelések miatt) nem biztosítható az azonosító jelvény elhelyezése, úgy más megfelelő módon kell gondoskodni az egyedi azonosíthatóságról. Ennek érdekében a védőfelszerelésen (bevetési sisakon) vagy az egyenruhán jól látható módon egyedi azonosításra alkalmas sorszámot, vagy jelsorozatot kell elhelyezni.

Falvai Zsolt, a Budapesti Nyomozó Ügyészség vezetője a rendőrök felelősségre vonásával kapcsolatban elmondta, hogy a törvény kizárja a kollektív felelősséget, **büntetőeljárás csak konkrét személy ellen indítható. Mivel a rendőrök azonosító jel nélkül, símaszkban intézkedtek, az esetek egy részének felderítése, az elkövetők azonosítása nehézségeket okozott, és az osztagparancsnokok sem bizonyultak együttműködőnek a nyomozások során.**

Következésképp az ügyészség minden olyan eljárást vádemelés nélkül megszüntetett, **amelyben nem volt egyértelműen megállapítható, hogy egy többtagú osztagból ki bántalmazott.**

A rendőrség belső vizsgálati jegyzőkönyvei alapján egyértelmű, hogy az alegység parancsnokok azt sem tudták felvétel alapján behatározni, hogy melyik bevetési osztály állományába tartozott egy adott rendőr. Egyedül a Rebisz III. Bevetési Osztályának volt megkülönböztethető a sisakja a mintázat alapján, egyéni azonosításra viszont így sem volt lehetőség. A fellebb idézett ügyészi álláspont szerint azonban osztagparancsnokok amúgy sem bizonyultak együttműködőnek az eljárások során.

Valószínűsíthetően az őszi oszlatás és felelősségre vonás következményeként az országos rendőrfőkapitány a /2006. (XI. 3.) ORFK-utasításában módosította, az azonosíthatóság esetében pontosította és szigorította az öltözködési szabályzatot.

E szerint nem kell viselni a képzési, oktatási, továbbképzési célból felhúzott egyenruhán, formaruhán az azonosító jelvényt, ám tilos „az azonosító jelvény viselését mellőzni, amennyiben az egyenruhás rendőrállami, közhatalmi jogosítványok gyakorlásával összefüggő tevékenységet végez”. Ez lényegében a törvény és a rendelet megismétlése, ám az utasítás 30/B. pontja az azonosítás alternatív módját írja elő: ha „a speciális feladatot ellátó állomány egyenruháján, védőruháján (különösen a gyakorló öltözetben, a csapatszolgálati tevékenységet ellátó állomány által viselt védőfelszerelések miatt) nem

biztosítható az azonosító jelvény elhelyezése, úgy más megfelelő módon gondoskodni kell az állomány egyes tagjainak egyedi azonosíthatóságáról. Ennek érdekében a védőfelszerelésen (bevetési sisakon) vagy az egyenruhán jól látható módon egyedi azonosításra alkalmas sorszámot vagy jelsorozatot kell elhelyezni.”

A csuklya viselését magasabb szintű jogszabály nem szabályozza, egyedül a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek, valamint a hivatásos önkormányzati tűzoltóságok egyenruha ellátásra jogosult személyi állományának ruházati és öltözködési szabályzatáról szóló 20/2006. (IV.19.) BM 48-49.§-ai írják elő, így az előjáró felelős beosztottai öltözködéséért, köteles ellenőrizni, hogy az megfelel-e a követelményeknek.

A rendőrségénél, a bevetési egységeknél, a terrorelhárító szolgálatnál, illetve a bűnügyi operatív figyelő és telepítő technikusoknál került rendszeresítésre.

A REBISZ Bevetési Parancsnokság állománya, valamint a csapatszolgálati századokba beosztottak ezzel a termékkel nem kerülnek ellátásra, azt saját maguk részére vásárolják meg. Indoklásuk szerint ez azért szükséges, mert azon kollégák közül néhányat, akik a televízió közvetések során felismerhetők voltak, lakóhelyükön kisebb-nagyobb atrocitás ért.

Bene László, volt országos **rendőrfőkapitány** az albizottság vonatkozó kérdésére így felelt:

„Arra határozottan emlékszem, hogy október 23-a előtt fokozottan hívtuk fel a figyelmet a jelvények viselésére. Ennek az lett az eredménye, hogy húszasával vesztek el. Ugyanis ez az eredetileg kiadott jelvény, amely egy fém és bőr valamin lóg, ezt a gomblyukra, a gombra lehetett rátenni. Ez intenzív igénybevételekor tényleg leesett.(...) Eddig az eseményig ezt korábban soha senki nem kifogásolta. Ez egy rossz gyakorlat volt. Nem arról volt szó, hogy előre tudtuk volna, 2006 őszén lesznek események és ha nem viseljük a jelvényt, akkor nem tudnak minket azonosítani. Nem erről van szó, hanem arról, hogy **ez egy rossz gyakorlat volt.**”

Ezzel szemben **Kondorosi Ferenc**, egykori igazságügyi és rendészeti **államtitkár reakciója** a következő volt, mikor az albizottsági meghallgatásán „szembesítették” egy átlagos oszlató rendőr fotójával:

„Ez komoly aggályokat kelt minden józan emberben. Csak vélelmezni lehet, hogy rendőrrel van szó, mivel rendőrök között van.”

A korábbi, azonosítók leesésére vonatkozó kormányzati kommunikációt Kondorosi így jellemezte: „Én azokat a technikai hivatkozásokat elfogadhatatlannak tartom, hogy leesik, hogy nem tapad meg, ezek komolytalan megjegyzések voltak.”

Intézkedés volt arra, hogy a rendőrök viseljék az azonosítót, de nem volt rá fedezet - mondta Bánhegyi Gábor dandártábornok, a Katonai Főügyészség Katonai Ügyek Főosztályának vezetője az albizottság előtt, majd így folytatta: „Az események után viszont volt rá pénz és azonnal beszerezték az azonosítókat”

Az anyagi fedezet hiányával való érvelést teljes mértékben elfogadhatatlan kifogásnak tartom, ennek az összegnek a sokszorosát költötte a rendőrség az állomány zsoldkiegészítésére és felszerelésére.

A Hír TV Célpont című műsorának 2010 januárjában név és arc nélkül nyilatkozó vadászfegyveres lövész elmondta, hogy a nem rendszeresített csuklyáknak több oka volt. Egyrészt felfogott valamennyit az erős gázsprayből, másrészt „senki nem akart a címlapon lenni”. Elmondása szerint **erre sem felsőbb utasítás, sem engedély nem volt, de a parancsnokok nem ellenezték.**

Mivel az azonosítók hiánya nem rövid időtartamú, egyedi és egyéni, hanem az egész állományra vonatkozó tartósan jogellenes állapotot eredményezett, az előjárói felelősség mindenképpen felvethető.

A szolgálati szabályzat 112. § (4) bekezdése szerint az, hogy melyik rendőr milyen ruhát visel, valójában a beosztásától és az előjárója döntésétől függ.

A rendőri vezetők és bármely szintű parancsnokok azáltal, hogy eltűrték, vagy utasították az állományt az azonosítók mellőzésére és a csuklyák viselésére gyakorlatilag tetteik következménynélküliségét kommunikálták a beosztottjaik felé. Hogy a büntethetlenség pszichés tudata milyen hatással lehetett az amúgy is túlhajszolt, indulatos, a tömeget válogatás nélkül ellenségként kezelő állomány egy részére, a történetek ismeretében nem szorul magyarázatra.

A REBISZ csoportvezető szakpszichológusának 2006. november 22-én kelt feljegyzése

szerint az azonosíthatóságot csoportszinten lenne célszerű megvalósítani, ugyanis bevezetése kétélű fegyver. Álláspontja szerint egyrésztől visszatartó erőként hathat az állományra a túlkapásokkal szemben, ugyanakkor csökkentheti a rendőri szakmai feladatok ellátásának hatékonyságát.

Franco Frattini, az Európai Bizottság alelnöke 2007 februárjában tett látogatása során azon túl, hogy a gumilövedékek használatának mellőzését, valamint a civil kontroll megerősítését és az erőszakot elszenvedettek eseteinek kivizsgálását szorgalmazta. Továbbá kiemelte, hogy a rendőrök képzése és **a rendőri azonosítók használata is elvárás.**

Vipera használata

A vipera, a rendőri szakzsargon szerint teleszkópos bot acélból készült veszélyes kézi-fegyver, amellyel bénító ütéssel lehet mérni, de akár halálos sérülést is okozhat. Az acélbot végén egy pár kilós acélgömb van, ami által az ütés ereje megsokszorozható, és így kis pontra koncentrálódik az ütés ereje, ezáltal súlyosabb sérülést okozva kis területen.

A vipera a magyar rendőrségnél és a büntetés-végrehajtásnál rendszeresített, de csak a különleges egységek (például terrorelhárító egységek) használhatják, azok is csak „egyéb eszközök híján” – más eszközeik használhatatlanná válása után.

Ennek ellenére a magyar rendőrség egységei tömegesen és szabályellenesen használták igen súlyos sérüléseket okozva a 2006-os őszi tüntetéseken, de mint egy 2010-es interjúból kiderült, bár viselése szigorúan tilos, mégis elterjedt rendőri körökben azóta is. Viperát viselő rendőröket sokszor azonosítottak, de a rendőrség mindvégig tagadta, hogy ezt az eszközt viselték volna a rendfenntartók. Mindannyian emlékszünk Gergényi Péter egykori budapesti rendőrfőkapitány sajtótájékoztatójára, aki kereken letagadta a vipera használatát...

Az Rtv. 59. §-a szerint a rendőrség a tömegoszlatásra a következő eszközöket veheti igénybe:

(1) Ha a jogellenesen összegyűlt, illetőleg jogellenes magatartást tanúsító tömeg a szétoszlásra irányuló rendőri felszólításnak nem tesz eleget, a rendőrség az e fejezetben

szabályozott kényszerítő eszközök alkalmazása mellett a tömeggel szemben a következő eszközt, illetőleg intézkedést alkalmazhatja:

- a) vízágyút,
- b) pirotechnikai eszközt,
- c) ingerlőgázt,
- d) elfogó hálót,
- e) lóháton vagy járműkötelékben végzett kényszerosztatást.

(2) Az (1) bekezdésben említett eszköz alkalmazására a tömeget előzetesen figyelmeztetni kell.

(3) Tilos a tömeget korlátozni a helyszínről történő eltávozásban.

(4) Tilos a tömegosztatásra löfegyvert használni.

A viperát (teleszkópos botot) mint kényszerítő eszközt semmilyen formában nem említi a törvény!

További eszközök alkalmazása a törvényi keretek betartása esetén:

Az Rtv. 49. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr a szolgálatban rendszeresített, vegyi vagy elektromos sokkoló eszközt, illetőleg rendőrbotot vagy kardlapot alkalmazhat

a) a mások vagy saját életét, testi épségét, illetőleg a vagyonbiztonságot közvetlenül veszélyeztető támadás elhárítására,

b) a jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülés megtörésére.

(2) A rendőr a szolgálatban rendszeresített gumilövedéket, illetve pirotechnikai eszközt, könnygázgránátot, elfogó hálót, ingerlőgázt, továbbá vízágyút alkalmazhat a mások vagy saját élete, testi épsége, illetőleg a vagyonbiztonság közvetlen veszélyeztetésének elhárítására, vagy ha a löfegyverhasználat feltételei (54. §) fennállnak.

Az RSzSz. 55. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr vegyi eszközt, elektromos sokkoló eszközt, rendőrbotot, kardlapot, illetőleg más eszközt saját elhatározásából vagy előljárója parancsára használhat.

A (2) bekezdés alapján a rendőrbottal (gumibot, tonfa) egy tekintet alá esik minden más alkalmi eszköz, amelynek hatása a rendszeresített rendőrbotéval azonos." (Ugyanakkor itt a következők is szerepelnek:

(5) Az ütés lehetőleg a támadó végtagot érje, kerülni kell, hogy az ütés a fejre, derékra,

gyomorra, hasra irányuljon.

(6) Az (1) bekezdésben meghatározott kényszerítő eszközöket nem szabad a támadás, ellenszegülés megszűnése, megtörése után alkalmazni.

Az index.hu portálon neve elhallgatását kérő rebiszes egy 2010. január 18-án megjelent interjúban elismerte, hogy volt nála is vipera, de nem használta. Hogy nem csak nála, azt több Hír TV-s felvétel bizonyította és számos sérülés jellegéből arra lehet következtetni, hogy vipera használata okozhatta, melyet szemtanúk is megerősítettek.

Az előjárói felelősség szintén felvetődik a vipera használata során, ugyanis a csapatszolgálati szabályzat kimondja: „a csapaterő eligazítását végző parancsnok a csapatszolgálati tevékenység megkezdését megelőzően köteles felhívni a csapaterőbe beosztott rendőrök figyelmét arra, hogy a csapaterős tevékenység során kizárólag rendszeresített kényszerítő eszközt tarthat magánál szolgálati felszerelésként” [4/A. pont, 11/1998. (IV. 23.) ORFK-utasítás].

A bilincs alkalmazásának anomáliái

Az RSzSz. 60. §-ának (3) bekezdése szerint bilincselést az erre a célra rendszeresített eszközzel kell végrehajtani. Ennek hiányában, vagy ezek meghibásodása, megrongálódása esetén más, ilyen célra megfelelő eszköz is alkalmazható, de **tilos vékony fém- vagy műanyag huzalt, a jellegénél fogva sérülést okozó eszközt alkalmazni.**

(5) ...Tilos a bilincs olyan módon való használata, amely **indokolatlanul fájdalmat, sérülést okoz vagy jellegénél fogva megalázó.**

(7) Nem minősül embertelen, megalázó bánásmódnak a személy fekvő helyzetben történő megbilincselése, ha arra támadása vagy erőszakos magatartása miatt került sor.

Az elfogott személyeket rendszerint földre vitték, hason fekvé hátra tett kézzel megbilincseltek. Számos beszámoló, képfelvétel és orvosi szakvélemény ismeretében kijelenthető, hogy a rendőri erők sok esetben nem a törvényben meghatározott, rendszeresített bilincsekkel, hanem **szakipari tevékenységeknél használt, vékony műanyag szalagokkal, huzalokkal „bilincseltek”,** ami a RSzSz. 60. § (3) bekezdésének értelmében tilos. Kétségtelen, hogy mindezt szándékosan szorosan, fájdalmat okozó módon hajtották végre. A RSzSz 60. § (5) bekezdése alapján szintén tilos ilyen módon eljárni.

Számtalan dokumentáció tanúsítja, hogy a gyakorlóruhát viselő állomány a már bénító hatalmába került, ellenállást nem tanúsító személyt durván bántalmazta, és azt a már földre vitt, hason fekvő, megbilincselte vagy éppen megbilincselésre váró személlyel szemben is folytatták, ami a RSzSz. 60. § (7) bekezdésének értelmében embertelen, megalázó bánásmódnak minősül.

A letartóztatott, elektromos kábelkötözővel megbilincseltek egy részét a rendőrök teljesen törvénytelenül a Magyar Rádió udvarán tartották fogva, miközben megalázó bánásmódban részesítették és bántalmazták őket.

Leszögezhető, hogy a rendőrségi erők szakszerűtlen, indokolatlanul fájdalmat okozó módon és tiltott eszközzel végrehajtott bilincselések révén tömegesen szegték meg a Rendőrségi Szolgálati Szabályzatot.

Vágó László r. őrnagy, alegységparancsnok ellen folyó büntetőperben a bíróság azt is megállapította, hogy egy megbilincselte személynek szándékosan kitörte az ujját.

Jelentéstételi kötelezettség elmulasztása

Az előzőekben taglalt, kötelességzegés szolgálatban büntette mellett és az annak alapját képező cselekményekkel összefüggésben felmerül a Btk. 350. § (1) bekezdésébe ütköző és annak (2) bekezdése szerint minősülő jelentési kötelezettség megszegése büntettének gyanúja is.

A Btk. 350. § (1) bekezdése értelmében aki fontos szolgálati ügyben, kellő időben nem tesz jelentést, vétséget követ el; a (2) bekezdés szerint a büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményből a szolgálatra jelentős hátrány származik.

Az Rtv. 62. § (1) bekezdésében foglalt, a kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó közös szabályok között elhelyezett rendelkezés szerint a kényszerítő eszköz alkalmazását jelenteni kell a szolgálati előljárónak. Az RSzSz. 52. § (5) bekezdése értelmében a kényszerítő eszközök alkalmazásáról a rendőr jelentést készít.

Az RSzSz. 51. § (3) bekezdése értelmében a kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr előljárója vizsgálja annak szükségszerűségét, jogszerűségét, az arányosság követelményének megtartását, továbbá megállapításairól részletes jelentést készít.

Az RSzSz. 67. §-ában foglalt, speciálisan a csapaterő alkalmazására vonatkozó rendelkezései szerint csapaterő bevetése esetén a rendőri intézkedések és a kényszerítő eszközök tekintetében a csapaterőt a rendőrré vonatkozó jogok illetik meg és kötelezettségek terhelik. A csapaterőben résztvevő rendőrök ebben az esetben tehát nem egyes rendőrként, hanem egységben veendő figyelembe, vezetőjük a csapaterő parancsnoka, akit a jogszabályi rendelkezések logikájából kiindulva a jelentéstételi kötelezettség terhel. Következik ez a tömegosztatásra vonatkozó szabályok körében rögzített rendelkezésből is, mely szerint az alkalmazandó kényszerítő eszközök körét a

csapaterő parancsnoka határozza meg (RSzSz. 68. § (6) bekezdés).

A fenti rendelkezésekből kiindulva tehát az egyes egységek parancsnokainak jelentést kellett volna tenniük a kényszerítő eszközök (ezek közül is elsősorban a gumilövedékek és lovasroham, illetőleg a súlyos bántalmazásnak minősülő „testi kényszer”) alkalmazásáról, a parancsnokok előjáróinak pedig vizsgálniuk kellett volna az intézkedés, illetve eszköz alkalmazásának jogszerűségét és arányosságát. E körben tett megállapításait utóbbi előjáróknak is részletes jelentésbe kellett volna foglalniuk.

A rendelkezésre álló adatok alapján jelentések sok esetben nem készültek (vagy legalábbis azokat nem bocsátották a Bizottság rendelkezésére), melynek alapján álláspontunk szerint megállapítható a jelentési kötelezettség megszegése büntetnének gyanúja.

Előjárók felelőssége jogtalan rendőri bántalmazások esetén

A fentiekben ismertetett tények alapján a tömegoszlatások során jelentős számban fordultak elő olyan esetek, amikor **a rendőrök indokolatlanul és jogalap nélkül tetteleg bántalmaztak személyeket.** Olykor teljesen békés tüntetőket vagy báméskodókat vertek meg, vagy **jogszerű intézkedésük kereteit túllépve alkalmaztak testi kényszert** a demonstrálók ellen.

A jogtalan bántalmazások több esetben súlyos sérülést, nem egyszer maradandó fogyatékoságot okoztak.

A budapesti rendőrfőkapitány, valamint a felelős helyszínparancsnok **nem limitálta az okozható sérülés súlyosságát,** és ezzel **átvállalta a súlyos sérülésekért való felelősség terhét.** Ez a parancsnoki mulasztás egyben további köteleességszegést is eredményezett, mert a tömegoszlatásokkal okszerűen velejáró, és súlyossága szerint meg sem határozott sérülések elszenvedőinek a hivatás törvényei szerint is fokozottan segítségnyújtásra, kötelezettség teljesítésére semmiféle intézkedést nem tettek.

A rendőri bántalmazások miatt - amennyiben feljelentés történt - büntetőeljárások indultak, jellemzően a **Btk. 226. §-ába ütköző hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás** miatt.

A büntetőeljárások jelentős **részben nyomozás megszüntetésével zárultak**, mivel nem volt megállapítható az elkövető rendőr személye, előfordultak azonban olyan esetek is, amikor a rendőrök ellen vádemelésre került sor és számos esetben jogerős bírói ítélet született, több esetben a büntetőeljárás még nem fejeződött be.

A rendelkezésre álló adatok alapján **a büntetőeljárásokban kizárólag a bántalmazó rendőrök, esetleg a közvetlen felettesük felelősségét vizsgálták.**

Az adott helyszíni parancsnokok, illetőleg egységparancsnokok **maguk is jelen voltak** az adott egység valamennyi cselekményénél, így **elképzelhetetlennek tartom, hogy az egyes rendőrök jogsértéseit, bűncselekményeit ne látták, hallották, vagy tapasztalták volna.** Életszerűtlen, hogy a parancsnokok, illetőleg egységparancsnokok ezzel nem szembesültek.

A jogsértéseket észlelő **parancsnokoknak kötelezően fel kellett volna lépniük** az ilyen jogsértések, bűncselekmények elkövetése ellen és később a szükséges – **fegyelmi és /vagy büntető – eljárásokat meg kellett volna indítaniuk.**

Ennek elmulasztása szintén egy katonai bűncselekmény, az ún. **előljárói intézkedés elmulasztása** bűncselekmény gyanújának megállapítására ad alapot.

A **Btk. 361. § (1)** bekezdése szerint ezt a bűncselekményt az a parancsnok követi el, „aki előljárói köteleességét megszegve

- a) az alárendelt köteleességszegésének, vagy bűncselekményének a megakadályozására, illetve felelősségre vonásra,
- b) a szolgálati rendet, a fegyelmet, vagy a közbiztonságot fenyegető zavar leküzdésére, a szükséges intézkedést elmulasztja.”

A **(2)** bekezdés szerint a bűncselekmény súlyosabban minősül, amennyiben az a szolgálatra, a fegyelemre, vagy a közbiztonságra súlyos hátránnyal jár. Utóbbi esetben a bűncselekmény büntetési tétele öt évig terjedő szabadságvesztés.

A rendőri vezetők körében másodlagosan a felelősök köre tágabb, mint műveletet irányító legfelsőbb vezetők.

A **Btk. 123. § (1)** bekezdése szerint nem büntethető a katona a parancsra végrehajtott cselekményért, kivéve, ha tudta, hogy a parancs végrehajtásával bűncselekményt követ el.

Álláspontom szerint a **tömegosztatás elrendelésében és foganatosításában részt vett más rendőri vezetőknek, helyszíni parancsnokoknak**, különösen úgy, hogy ilyen feladatok ellátásra rendelkeznek képesítéssel, **tisztában kellett lenniük azzal, hogy a tömegosztatás ily módon való végrehajtása bűncselekményeket valósít meg.** Tudatában kellett lenniük a **kötelességzegésük súlyának**, illetőleg legalább azzal, hogy a békés rendezvény tüntetői ellen való rendőri fellépés megvalósítja az egyesülési és gyülekezési szabadság megsértésének bűncselekményét.

Tehát ezen személyek esetében a Btk. 123. § (1) bekezdésében meghatározott büntethetőséget megszüntető ok – parancsra hajtották végre a cselekményt – nem alkalmazható, így ők is felelősséggel tartoznak a bűncselekmények elkövetéséért.

A rendelkezésemre álló adatok alapján **egyetlen esetben sem történt parancsnoki intézkedés a kötelességzegésnek, sőt bűncselekménynek minősülő rendőri bántalmazások megakadályozására és tudomásom szerint az eseményeket követően, utólag sem történt előjárói intézkedés a felelősségre vonásra.**

Ezen bűncselekmény esetében is a **minősített eset** állapítható meg, mivel a cselekmény a **közbiztonságra súlyos hátránnyal járt**, az előjárói kötelesség megszegése miatt ártatlan embereket bántalmaztak, ami **súlyosan megrendítette a rendőri szolgálatba vetett közbizalmat.**

Elképzeltető, hogy egyes parancsnokok arra az álláspontra helyezkednek, hogy ők valójában nem észlelték a bántalmazást, tehát nem állt módjukban megakadályozni azt, illetőleg kezdeményezni a rendőrök felelősségre vonását.

Utóbbi megközelítés azonban – még ha a védekezés ellenőrzése során nem is sikerül megcáfolni - nem mentesíti őket a felelősségre vonás alól, mivel ez esetben egy másik katonai bűncselekmény megállapítására nyílik mód.

A **Btk. 362. §-a** szerint ugyanis az ún. **ellenőrzés elmulasztásának bűncselekményét** követi el az a parancsnok, aki előjárói kötelességét azáltal szegi meg, hogy az **alárendeltjét szolgálatának teljesítésében nem ellenőrzi, és ez a szolgálatra, vagy a fegyelemre jelentős hátránnyal jár.**

A (2) bekezdés szerint a cselekmény büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető, ha a cselekmény a szolgálatra, vagy a fegyelemre különösen nagy hátránnyal jár.

Tehát még abban az életszerűtlen helyzetben is, **amennyiben a parancsnok nem észlelte** a rendőri bűncselekményeket büntetőjogi felelősséggel tartozik azért, mert az **ellenőrzési kötelességét elmulasztotta**. Álláspontom szerint ez esetben a minősített eset irányadó, mivel a cselekmény rendőri **szolgálatra különösen nagy hátránnyal járt**. Az ellenőrzés elmulasztása miatt a rendőrök azt a következtetést vonhatták le, hogy helye lehet ilyen túlkapásoknak, ami a rendőri fegyelemre is jelentős hátránnyal járt.

Álláspontom szerint a parancsnokok felelőssége abban az esetben is megállapítható, amennyiben a hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazások miatt indult eljárások a bántalmazó tekintetében bizonyítottság hiányában nem vezettek eredményre, hiszen attól függetlenül, hogy a büntetőeljárás során nem volt megállapítható, hogy melyik rendőr követte el a bűncselekményt, a bántalmazás helye és időpontja bizonyosan megállapítható, ennek alapján pedig beazonosítható az adott rendőrök parancsnoka is.

A vizsgálódásom során nem álltak rendelkezésemre a nyomozást megszüntető ügyészégi határozatok, illetőleg a rendőrök ellen készült vádiratok, így nem tudom megállapítani ezen parancsnokok személyét. **A parancsnokok beazonosítását viszont egy, a fenti katonai bűncselekmények miatt elrendelt nyomozás keretében el lehetne végezni.**

Rendelkezésemre állnak olyan részadatok, amelynek alapján számos esetben megállapítható, hogy név szerint mely rendőrök ellen indult büntetőeljárás és birtokomban vannak egyes rendőri intézkedések során történt előállításról készült jelentések.

Az összesítést a rendőrök ellen tett feljelentések és az indult büntetőeljárások alapján lehetne pontosítani, azok adataiból meg lehetne állapítani a bűncselekmények elkövetési helyét és idejét, ezáltal pedig az adott időpontban az aktuális helyszínen szolgálatot teljesítő egységparancsnokok pontos személyét.

Intézkedési javaslat

Mindezek alapján a jelentésben ismertetett bűncselekmények miatt **büntető feljelentés benyújtását tartom indokoltnak a Budapesti Katonai Ügyészségre.**

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 470. § (1) bekezdése alapján a katona (rendőrség hivatalos állományú tagja) által a tényleges szolgálati viszonyának tartama alatt elkövetett katonai bűncselekmény miatt katonai büntetőeljárásnak van helye és a 474. § (2) bekezdése alapján a nyomozás a katonai ügyész hatásköre, mivel katonai büntett képezne az eljárás tárgyát.

A büntetőeljárások kezdeményezését követően – az eljárások alakulásának függvényében - álláspontom szerint megfontolás tárgyává kell tenni az érintett rendőröknek, a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) XII. fejezetének rendelkezései szerinti fegyelmi felelősségre vonását és velük szemben akár a legsúlyosabb, szolgálati viszony megszüntetése vagy lefokozás fenytés alkalmazását.

A Hszt. 119. § (1) bekezdése értelmében fegyelemsértést követ el és fegyelmi eljárás keretében **felelősségre kell vonni a hivatásos állomány tagját**, ha szolgálati tevékenysége során **a szolgálati viszonyával kapcsolatos kötelezettségét vétkeesen megszegi.**

A jelentésünkben kifejtettek alapján az **érintett rendőrök és elöljáróik megszegték az Rtv. és az RSzSz., mint szolgálati viszonyukra vonatkozó alapvető jogszabályok számos rendelkezését**, ezzel kötelezettségeiket; vétkeességük is kétséget kizáróan megállapítható.

A Hszt. 121. § (1) bekezdésében foglalt fenytíthetőséget megszüntető ok (parancsra elkövetés) alkalmazásának az előzőekben már kifejtett indokok alapján álláspontunk szerint nincs helye; ugyanakkor a fegyelemsértések esetén vizsgálni kell az elévülés esetleges bekövetkeztét.

A Hszt. 122. § (1) bekezdése általánosan 3 évben rögzíti a fegyelemsértés elévülési idejét, ugyanakkor a (3) bekezdés szerint mindazokban az esetekben - és itt elsősorban ilyen esetekről van szó -, amelyekben a fegyelemsértést megvalósító magatartás egyben bűncselekménynek is minősül, az elévülési idő a Btk. szerinti, adott bűncselekményre irányadó elévülési időhöz igazodik. Utóbbi esetekben a fegyelmi eljárást a fegyelemsértő büntetőeljárásba gyanúsítottként történő bevonását követően - az erről való

tudomásszerzéstől számított - három hónapon belül lehet megindítani.

A Hszt. rendelkezéseire figyelemmel amennyiben a jelen jelentésünkben szereplő bűncselekmények (vagy más bűncselekmények) megalapozott gyanúja miatt gyanúsított kihallgatásokra kerül sor, úgy sor kerülhetne a fegyelmi eljárások megindítására is.

Idő	Helyszín	Parancsnok	Egység	Tényállás	Kénysz. eszk.
15:00	Parlament- Alkotmány u- Bajcsy-Zs. út	<u>Pigler István</u> (Hung.600)	REBISZ VI. BO. csatl.: -Heves 100 -Veszprém100 -BRFK kordonszolg. -Komárom100	útvonal	
15:15	Bajcsy-Zs. út- Alkotmány u.			BRFK kordonszolg.-át megtámadták	
15:36	Hungária krt.- Váci út-Ny-i felüljáró	<u>Bedők János</u>	REBISZ III.BO.	útvonal	
	Alkotmány u- Bajcsy-Zs. út	<u>Ricsei Tibor</u>	REBISZ V. BO.	Bedők alárendeltségébe kerültek	
15:40	Alkotmány u- Bajcsy-Zs. út	<u>Miskolci Csanád</u>	REBISZ IV. BO.	útvonal	
	Alkotmány u- Bajcsy-Zs. út	<u>Nagy Miklós</u> REBISZ műveletir.	REBISZ IV. BO kiemelő csop-t irányítja		
15:32- 15:42	Alkotmány u- Bajcsy-Zs. út	<u>Miskolci Csanád</u>	REBISZ IV.BO. -Veszprém100 -Heves 100 -Komárom 100	Majoros Z. utasítására osztatás 2 irányba: 1.) Nyugati tér felé	
15:43	Bajcsy-Zs.út- Alkotmány u- Podmaniczky u.	<u>Pigler István</u> (Hungária600) <u>Nagy Miklós</u> (Hungária400)	-REBISZ VI. BO. BRFK kordonszolg. -REBISZ IV.BO.	2.) Deák tér, József A. u. irányába	vízagyú gázcsapás Pigler utas. Nagy M.: 2- 3 gránát
15:54	Váci út-Ny-i- Alkotmány u- Bajcsy-Zs. út	dr. Takács Miklós	REBISZ II. BO.		útvonal
				Miskolci csatl. Piglerékhez, helyette Takácsék	Miskolci lett a spec. fegyverkezelők irányítója, gumilövedék kilövésére személyesen adott utas-t
16:00	Astoria			FIDESZ rendezvény	
16:05	Bajcsy-Zs.út- Andrássy út- József A. u.	-Bedők János (Hungária300) -Ricsei Tibor -erősítésként: Miskolci Cs.	-REBISZ III.BO. csatl.Veszprém10 0 -REBISZ V.BO. -REBISZ IV.BO.	sikertelen területzárás	könnygáz Bedők utasítására
	Bajcsy-Zs. út			Erősítésként: Gulácsi-	

				REB. I.BO.	
16:08	Bajcsy-Zs. út - Andrássy út	Majoros Z. utasítására Pigler István helyett Gulácsi S. (Hung.100)	REBISZ VI.BO. REBISZ I.BO.	tömegoszlató kötelék megáll, parancsnok- váltás	
16:50	Bajcsy-Zs. út - Nyugati tér	Takács Miklós	REBISZ II.BO. Heves 100	oszlátás 3 irányba: 1.)Szent István krt. 2.)Váci út 3.)Ny-i PU	
17:00	Deák tér			Takácsék csatl. Gulácsihoz	
	Deák tér	Domoszlai Dániel	REBISZ V. BO. Lovas Alo.	csatl. Gulácsiékhoz	
				2 front: 1.)Deák tér- Erzsébet tér 2.)József A.- Bajcsy-Deák +Deák tér-Károly krt.: a tömeg keveredik a nagygyűléssel	
17:24	Károly krt.			Páncélos csapat szállítót és lövegeket állítanak keresztbe+bariká d	könnygáz vízágyú, gumilövedék
17:34-17:42	Deák tér			T-34 harcokcsit beindítják+vezető t elfogják	Lovas Alo. :
17:45		dr. Nagy-Juhák István (Erzsébet 01)		jelentés a FIDESZ rend. befejezéséről	
17:45:51		Hungária 705 parancs továbbítása		Rendező 01 (dr. Lapid L.) utasítása az oszlátás indításáról	
17:46:47				Gulácsi S. parancsa az oszlátásra	
17:48	Dob u.-Károly krt.- Dohány u.- vissza			lovasroham	kardlap a Dc utcában, Ká krt-n
18:02	Károly krt.- Gerlóczy u.- Károly krt.	Gulácsi, Pigler, Takács marad az Astoriánál		tömegoszlató kötelék mozgása	vízagyú könnygáz
18:30	Károly krt.-Dob u.				gumilövedék Károly krt-n
19:35	Rákóczi út-			3 irányban:	Magyar

19:52	Astoria Rákóczi út		1.) Gulácsi 2.) Bedők 3.) Nagy M.	1.)Múzeum krt. 4.-Károly krt- Astoria 2.)Rákóczi út K-i felé- II.BO.2,V.BO.(vá- ltja a Madách téren Borsod100) egysége csatl. Bedőkhöz 3.)Kossuth u.- Erzsébet híd- II.BO.2 egysége csatl. Nagyhoz	Honvédségtől 10 db. kézi könnygázgránát- vető és könnygázgránát utánpótlás
20:00	Astoria-Múzeum krt.	Ricsei T.	REBISZ V.BO.	osztatás -Hung.101-t összevonták, majd csatl. Bedőkhöz a Blahán -Ricsei csatl. Hung.210-hez a Blaha-Corvin között, marad: Bács(zárás), Tolna, Fejér	Ricsei utas. könnygáz
20:30	Rákóczi út	Bedők		kiszorítás: Blaha-Nagydiófa utcáig	több előfogás vízagyú könnygázgránát gumilövedék
	Blaha-Corvin	Ricsei		Kiszorítás: Baross-Astoria- Ferenciek tere (csatl. Gulácsihoz)- Erzsébet híd pesti hídfő	
	Károly krt.	Miskolci Cs.		kiszorítás: Károly krt.- Kossuth u.-Szív u.-Ferenciek tere	Ferenciek terénél gumilövedék haszn-t befejezték
21:15	Kecskeméti u.		erősítés: BRFK kötélék	V. ker. Rkp. megtámadás	
21:21	Múzeum krt.	Ricsei T.	(utána csatl. Bedőkhöz)	megjelentek a motorosok, quadosok	gumilövedék
22:50-23:30	Rákóczi út	1.) Kretz 2.) <u>Bedők</u> 3.)Vágó László	1. és 3. később csatl. Bedőkhöz Király u.: Brecsók Zsolt r. fhdgy.- Somogy 2 százada	3 irányba osztatnak: 1.)Keleti PU, 2.)Nyugati PU, Erzsébet krt: tömeg egy része Király u. 3.)József krt.- Ferenc krt.-	

áz,
ú,
edék

alk.

ohány
árolyí,
íz,
k-
1 a

				Baross-Corvin	
23:45	Alkotmány u.	<u>Bedők</u>	csatl. az 1.-2. egység+több megyei század+BRFK11 fő, össz.: 21+410 fő	menet: Nyugati tér-Margit híd-Erzsébet híd budai hídfő	
01:33	Erzsébet híd budai hídfő	Bedők	csatl. 2 hótoló	osztatás	
01:34	Ferenciek tere, Erzsébet híd pesti hídfő	Gulácsi		osztatás	
	Váci u. É-i és D-i része		BRFK 20-30 fős kötelékei		
	Erzsébet híd pesti hídfő	<u>Gulácsi</u>	<u>Nagy M.</u> Ricsei T. Miskolci Cs.-IV/1. Molnár u.-Vámház krt.	Váci u.-Vámház krt.-For Sale Pub-Astoria	
03:00				befejezték a rendőri műveleteket	

Táblázat az egyes Rebisz és megyei alegységek állományáról:

2006. okt. 23.

17.00

Szolg. Idő	végrehajtó	parancsnok	tiszt	t.th	Száll. O.
07.00	I. REBISZ Század	Gulácsi Sándor r. ezds.	6	126	16
16.00	II. REBISZ Század	Dr. Takács Miklós r. alez.	6	124	8
16.00	III. REBISZ Század	Bedők János r. alez.	7	128	9
07.00-	IV. REBISZ Század	Nagy Miklós r. őrgy.	6	123	8
16.00	V. REBISZ Század	Ricsei Tibor r. őrgy.	4	75	4
07.00-	VI. REBISZ Század	Pigler István r. alez.	4	65	4
05.00-	Tartalék REBISZ Század	Mátraházi István r. alez. (KOVO)	4	40	4
		Hegyí Andrea r. zls. (női)		12	1
12.30-	Szállító Osztály	Vastagh Zoltán r. zls.			6
15.00-	Lovas Alegység	Domoszlai Dániel r. alez.	1	19	
		Összesen:	38	712	60
ebből		közterületeken	33	641	55
		tartalékban	5	71	5

Szolg. Idő	végrehajtó	parancsnok	ti	tth	Száll. O.
14.00-	Heves MRFK	Kádas István r. őrgy.	2	44	
	Nógrád MRFK		1	46	
14.00-	Komárom MRFK	Dr. Kuczik János r. szds.	3	44	
	Veszprém MRFK		3	43	
16.16	Nógrád MRFK	Sári István r. alez.	7	40	
16.16	Komárom MRFK	Kocsis József r. szds.	2	44	
16.16	Heves MRFK	Póka Sándor r. alez.	3	43	

16.16	Veszprém MRFK		2	44	
	Csongrád MRFK	Miklai István r. őrgy.	2	44	
	Bács MRFK	Baka György r. szds.	3	44	
Összesen:			28	436	0
ebből		közterületeken	23	348	0
		tartalékban	5	88	0

Mindösszesen:			66	1148	60
ebből		közterületen	56	989	55
		tartalékban	10	159	5

IV.

A büntetés-végrehajtásban tapasztalt brutalitások

A történeti események ismeretének teljességéhez tartozik, hogy a büntetés-végrehajtási intézetbe befogadott személyek milyen további gyötrelmeknek, megaláztatásoknak, sőt ezen túlmenően fizikai bántalmazásoknak voltak kitéve.

Erre vonatkozó részletesebb információkat **Boglyasovszky Csaba bv. dandártábornok** a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet parancsnokának, az Országgyűlés Emberi jogi bizottságának albizottsága előtt 2010. szeptember 3. napján elmondott tájékoztatásából váltak ismertté. Az intézet parancsnokának tájékoztatásából kiderült, hogy a 10-15 fős csoportokban behozott fogva tartottak befogadására sem akkor, sem jelenleg nincs működőképes feltételrendszer. A rendőrségnek olyan erői szállították át a fogva tartottakat, akik jellemzően nem fogva tartottakkal foglalkoznak. Erre nem volt képzettségük. Civil ruhás rendőrök, és majdnem többségében nők kísérték át a fogva tartottakat. Említette, hogy a beérkezett első három csoport esetében még nem volt a rendőrök kezében bírói értesítő, ezért az ő befogadásukat nem tudták elkezdni. A folyamatos beérkezések miatt aztán őket is be kellett engedni a börtön területére. A befogadási eljárásokat végrehajtó bv. igazgatási szolgálat addig nem veszi át a rendőröktől a bekísért személyeket, míg felettük a bv.-nek rendelkezési jogosultsága nincs; mindaddig a rendőrség őrizete alatt állnak az ilyen személyek.

A befogadás tényéhez kapcsolható orvosi vizsgálatnak 72 órán belül orvos közbenjárásával kell megtörténnie. Az adminisztratív eljárást követően azonban, egészségügyi rendelőben szakápoló által történő szóbeli kikérdezés, illetve külsérelmi nyom vizsgálatának kell megtörténnie. Külsérelmi nyom, vagy bántalmazásról tett panasz esetén látlelet felvételnek kell történnie, amelyet csak berendelt orvos foganatosíthat.

Az intézetparancsnok emlékezetből 38 látlelet felvételéről tett említést. Azokról jelentések is születtek. Az érintettek elmondásai szerint a sérüléseket letartóztatásuk következtében, illetve abban a környezetben szenvedték el. Ilyen esetekben egyrészt a szabályok szerint ismeretlen tettes ellen feljelentést kellett tenni, illetve annak kiderülésekor még ott van a rendőr, akkor a személy átvételére nem kerül sor, hanem a

rendőrt a fogva tartottal együtt visszaküldik.

Az intézetparancsnok emlékezete szerint a fogoly átvételének megtagadására és visszaküldésére, és az ilyen esethez kapcsolható feljelentés megtételére a büntetés-végrehajtás részéről egyetlen esetben sem került sor; ugyanis egyetlen esetben sem mondták azt, hogy a sérülés rendőri bántalmazás eredménye.

A bv. dandártábornok közvetlen észleleteként tett említést arról, hogy amikor a fogva tartottak beérkeztek, bilincs-mozgáskorlátozó eszközöket alkalmaztak velük szemben, és a várakozás ideje alatt voltak, akik álltak, és voltak, akik térdepeltek. Ezekben az ügyekben indult vizsgálatból szerzett a parancsnok tudomást arról, hogy a várakoztatás milyen körülmények között zajlott, és közölte: ezeket az eseményeket vizsgáló katonai ügyészség úgy zárta le az ügyet, hogy a várakoztatás nem minősült bűncselekménynek, azaz nem volt sanyargattatás. Elismerte, utólag az intézet kamerarendszerének rögzítésében látott olyan felvételt, hogy az előállított, bekísért személyek térdepelve várakoznak. Állította, hogy ezeket a rögzített felvételeket továbbították a Katonai ügyészségnek. Beszámolt arról, hogy ismeretlen tettesek ellen, vagy konkrét személyek ellen, parancsnoki kötelességének eleget téve, feljelentéseket tett. Őt esetben indult eljárásról számolt be, ismeretlen tettes ellen, amely eljárásban nevesítették volt munkatársait, ám minden egyes ilyen ügyben bűncselekmény, vagy bizonyítottság hiányában lezárt eredményű tájékoztatást kapott. **A Katonai ügyészségnek volt olyan megszüntető határozata, amely azt mondta ki, hogy a térdepeltetés, a széttett lábbal fejjel fálnak döntés nem minősül megalázó bánásmódnak és kínzásnak, ezért az ilyen történeti események nem minősülnek bűncselekménynek.**

Az albizottsági meghallgatáson Budapesti Katonai Ügyészség vezetője Dr. Hegedűs András kérdésre válaszolva elmondta, hogy az eseményeket rögzítő videokazettákat a BV szabályzata alapján a rögzítést követő napokban letörölték.

A feljelentésben szereplő bilincsben való térdepeltetést vagy a terpeszállásban fejjel a fálnak támaszkodó testhelyzetet nem minősítették bántalmazásnak, sőt kínzásnak sem, mivel azt olyan helyzetekben szokták alkalmazni, amikor szükség van a rend fenntartására. Továbbá az ügyészségi álláspont szerint nem volt megállapítható a térdepeltetés ideje. Az eljárások során 150 tanút hallgattak meg, 20-25 orvos szakértő véleményét kérték és a zárkatársak sem emlékeztek arra, hogy társukat bántalmazták-e.

Sajtóinformációk szerint (Hír Tv, Célpont c. műsora, egy **bűnbánó ex börtönőr**

vallomása alapján) a Budapesti katonai ügyészségen a fogolykínzásokkal összefüggésben bűnügyi nyomozás van folyamatban. A terhelő vallomás szerint a fogolykínzások a bv. parancsnokok engedélyével a verések, kínzások szemük láttára történtek. A keményen szétvert bekísérteknek a börtön udvarán hátra bilincselt kézzel, órákon át, térdepelve kellett várakozniuk, akik között fiatal lányok és idősebb nők is voltak. Ha megmozdultak, ki kellett rúgni a lábukat, sokan összevizezték magukat.

A motozásokkor is megverték, megalázták, leköpködték a foglyokat. Az orvosi vizsgálatok csak látszatintézkedések voltak. Mindez az előjárók engedélyével történt azzal, hogy „ezek férgek” akikkel azt tehetnek, amit akarnak. A tényfeltáró tanú több kegyetlenkedő kollégáját név szerint is megnevezte, míg csak monogramjelzéssel Boglyasovszky Csaba parancsnokot. Boglyasovszky Csaba a közelmúltban parancsnoki tisztéről lemondott, és belügyminiszteri jóváhagyással nyugdíjba vonult.

A börtönőr elmondta, hogy túlóra-pótlékot adtak a kegyetlenkedőknek és díszvacsorán is megvendégelték őket. Azt mondták az előjárók, hogy mindent szabad, amit akarunk - tette hozzá.

A Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetben került sor arra is, hogy fiatal lányokat, nőket meztelenre vetkőztettek, és velük sajátos tornagyakorlatokat végeztek. Arra is volt példa, hogy a személyes ingóságok megőrzésének átvételi eljárásában, az egyik fiatal lány születésnap ajándékát — magasabb árat képviselő francia parfümjét — a női bv. alkalmazott „ez nekem jó lesz” megjegyzéssel egyidejűleg elvette. Ezeknek a bűnösen jogellenes cselekményeknek megtorlásáról előttem adatok nem ismertek.

Pontosan nem számszerűsíthető esetben, a büntetés-végrehajtási intézet dolgozóitól elszenvedett sérülésekről olyan feljegyzések készültek, hogy azokat még a rendőrség eljárásában szenvedték el a sérültek. Ezt a bv. személyzet hatalmába került személyek aláírásukkal hitelesítették.

V.

A kisiklott igazságszolgáltatás

Közjogi szempontból a Magyar Köztársaság ügyészsége önálló szervezet; nincs a kormánynak alávetve.

A bírósági szervezet önálló hatalmi ágazat, a bírák csak a törvénynek vannak alávetve; függetlensége nem sérthető.

Az ügyészségi szervezet élén a legfőbb ügyész, míg a bírósági szervezet élén a Legfelsőbb Bíróság elnöke áll, aki egyben az Országos Igazságszolgáltatási Tanács élén igazgatási jogkörök felhatalmazottja.

Ezeknek a közjogi alapelveknek a kiemelten említését, a 2006. év két őszi hónapjában az állami vezetői mulasztások, illetve az állam nevében elkövetett jogsértések áldozatait megillető kártérítésekről rendelkező 33/2010. (VI.11.) országgyűlési határozat tette szükségessé. Az Országgyűlésnek az áldozatokat megillető kártérítésekről elhatározását a rendőrség, majd az ügyészi és bírói szervezet eljáró egységeinek jogsértéseivel megvalósult eljárásai tették indokolttá.

A képviseleti népszuverenitás mindenek feletti dominanciája nem vitatható.

Az ügyészi és bírói szervezet, és vezetői szuverenitásukat, felhatalmazásaikat az alkotmányos rendben írtak szerint az Országgyűlés elhatározásai alapján kapták.

Az említett intézmények valós felelősségének dogmatikai alapon meghatározása teszi indokolttá a 33/2010. (VI.11.) országgyűlési határozat legfontosabb premisszáinak felidézését.

„A rendszerváltozáskor Magyarország polgárai hittek abban, hogy a demokratikus jogállam már születése pillanatától teljes körűen biztosítja az alapvető szabadságjogok érvényesülését. Azokat az alkotmányos alapjogokat, melyeket az 1989-ben elfogadott alaptörvény — módosításokkal — újraírt, a magyar Alkotmány az egyén és a közösség jogainak széleskörű szabályozásával, az európai gyakorlattal egyezően garantál. A rendszerváltozást követő több mint **másfél évtizedben** (1989—2006) a közhatalom

részéről tömeges alkotmányos alapjogsértésekre, állami vezetői mulasztás következtében előálló, emberéletet követelő katasztrófára nem került sor hazánkban.

2006. szeptember 19-22. napja között, valamint 2006. október 23. napján, a törvények betartására felesküdt rendőrök százai, több különböző helyen, egymástól függetlenül, egyidejűleg, a rendőrségi törvényt már önmagában sértő azonosíthatatlanság mögé bújva soha korábban nem tapasztalt, törvénytelen brutalitással léptek fel a védtelen és békés polgárokkal szemben is. A kilőtt szemek, a csonttörések, az emberi méltóságot semmibe vevő megaláztatások több száz áldozata máig viseli azokat a testi és lelki sebeket, amelyeket, mint az állam korlátokat nem ismerő, politikai célzatú, diktatórikus fellépésének következményei, a jogállamot is megsebesítették. Tovább súlyosította a helyzetet, hogy az előzetes letartóztatások indítványozásakor és elrendelésekor első fokon az ügyészi és a bírói szervezet sem volt képes alkotmányos rendeltetésének megfelelni, és a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedésekre az esetek többségében megfelelő szakmai indokok hiányában, a büntetőeljárás alapelveinek semmibe vételével került sor.

Magyarország polgárainak méltóságán, kiszolgáltatottságán keresztül az államba vetett bizalom, és az állam tekintélye is sérült.

A demokratikus jogállam legsúlyosabb sérelme mégis az, hogy a történetekre követelmények nélkül kerülhetett sor. Törvényszerűen ássa alá a jogállamba vetett közbizalmat és a közrendet, ha az állami vezetők megbízatásukkal, a rendelkezésükre álló monopolizált erőhatalommal következmények nélkül élhetnek vissza, illetve nyilvánvaló mulasztásaik kivizsgálatlanul és megtorlatlanul maradhatnak.”

Az országgyűlési határozat tervezetét előterjesztő Dr. Rákosy Róbert államtitkár úr kiemelte:

„Tovább súlyosította a helyzetet, hogy az előzetes letartóztatások indítványozásakor és elrendelésekor első fokon az ügyészi és bírói szervezet sem volt képes alkotmányos rendeltetésének megfelelni, és a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedésekre, az esetek többségében megfelelő szakmai indokok hiányában a büntetőeljárás alapelveinek semmibe vételével került sor.”

Az országgyűlés idézett dokumentumai az irányadóak a 2006. szeptember 18. — 2006. október 24-ig terjedő időszakban a jogállam hatalmi berendezkedésével, a joguralommal

összeegyeztethetetlen hivatalos illetve hatósági eljárások megítélésekor.

A dokumentum súlyos megállapításai szükségessé teszik, hogy az általam rendelkezésre álló adatok alapján kritikai megállapításokat, észrevételeket tegyek ennek a két szervezetnek a tárgyidőszakhoz köthető eljárásairól.

Észrevételek az ügyészség tevékenységéről

Tárgyilagos vélemény kialakításához jelenleg elfogadható adatoknak Dr. Falvai Zsolt a Fővárosi Nyomozó Ügyészség vezetője, Dr. Szoboszlai-Szász Richárd a Fővárosi Főügyészség büntető helyettesének, Dr. Ihász Sándor a Fővárosi Főügyészség vezetőjének, és Dr. Palásti Márta a budapesti VI.-VII. kerületi ügyészség vezetőjének az Országgyűlés Emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottsága albizottsága előtt tett nyilatkozataik vehetők figyelembe.

A parlamenti albizottság hatósági felhatalmazással nem rendelkezett; az előtte tett nyilatkozatok egyes lényeges ellentmondásai a büntetőeljárás szabályainak alkalmazhatatlansága miatt feloldhatók nem voltak.

Mint említettem, miniszterelnöki megbízottként nem rendelkezem hatósági jogkörrel, ezért eseti cselekvőséggel számításba vehető személyek meghallgatására nem volt lehetőségem; azonban a Gulyás Gergely által irányított albizottság meghallgatásain elhangzott nyilatkozatokat figyelembe vettem.

Ugyanakkor objektív értékű adatokat képeztek a tényfeltáró testület rendelkezésére állóan a Pesti Központi Kerületi Bíróság és a Budai Központi Kerületi Bíróság nyomozási bírái által, az elfogott és bíróság elé állított személyek ügyeiben meghozott első és másodfokú határozatok tényállásai és jogi érvelései.

Az ügyészségi szervek és egyes ügyészek a tárgyalt időben folytatott tevékenységének kellő mélységű feltárásához, és anyagi, eljárásjogi szempontból értékeléséhez nincs elégséges adat.

Együttesen hallgatták meg **Dr. Falvai Zsoltot**, a Fővárosi Nyomozó Ügyészség vezetőjét és **Dr. Szoboszlai-Szász Richárdot**, a Fővárosi Főügyészség büntető-helyettes főügyészét.

A meghallgatás időpontja 2010. szeptember 06.

Szoboszlai: Az ügyész 177 személy ügyében tett indítványt, előzetes letartóztatás elrendelésére és az elsőfokú bíróság 149-150 esetben el is rendelte. Azt a másodfokú bíróság 70-valahány esetben megszüntette, továbbá enyhébb fokozatú kényszerintézkedést rendelt el. Annak oka volt, hogy a két döntés közötti időben az elrendelés oka már megszűnt.

2006. szeptember 18-án nem került sor őrizetbe vételre, csak 19-20-21-én. A történetek belső vizsgálata mulasztást, vagy törvénysértést nem tárt fel. Az Ügyész úr állította, hogy az előzetes elrendelésének indítványa előterjesztésére mindenkor egyéni felelősség szempontjából került sor, és a kiváltó ok elégséges, ha valószínűség szintjén történik. Az előzetes letartóztatásra vonatkozó indítványnak mindenkor konkrét személyre kellett vonatkozni, azok mérlegelése eredményeként. Ez minden esetben megtörtént.

Falvai: Az előzetes letartóztatásnak van egy általános feltétele, és kell, hogy legyen legalább egy a törvényben taxációban meghatározott különös ok is.

A 2006. szeptemberi események kapcsán az előzetes letartóztatáshoz szükséges általános feltételt, a megalapozott gyanút, a rendőri jelentések és a rendőr-tanúk vallomásai illetve esetlegesen felismerésre bemutatások adták. **A rendőri jelentések közokiratok.** A közokiratok tartalmát ellenkező bizonyításig hitelesnek kell elfogadni. A beleírt tény ellenkezőjének beigazolódásáig nekem semmi okom azt feltételezni, hogy a rendőri jelentésben foglaltak nem felelnek meg a valóságnak: még akkor sem, ha típusos jelentésekről van szó.

Tény, hogy azok **közokiratok.** Az, pedig bizonyításra tartozó feladat volt, hogy a közokiratot hitelessége megkérdőjelezhető-e vagy sem.

Tény, hogy a gyanúsítottak elmondták védekezésüket. A nyomozásnak az volt a feladata, hogy most ki nem mond igazat. Elég sokszor előfordult, hogy a közokirat, a rendőri jelentés tartalma megkérdőjeleződött (számok említése nélkül mondja). A budapesti nyomozó, de a kerületi ügyészségek is szüntettek meg nyomozásokat kizárólagosan bizonyítottság hiányában.

A megalapozott gyanút — hangsúlyozom hölgyeim és uraim — **a rendőri jelentések és**

a rendőr-tanúk vallomásai alapozták meg.

Bizottsági tag (Gaudi-Nagy Tamás) kérdésére: „Azt kell mondjam, hogy nyilván személyesen én sem találkoztam ilyen tömegű kétséges rendőri jelentéssel, mint amit 2006. őszén tapasztaltam, de hangsúlyozom, hogy ezek kételyek voltak.”

A rendőrségi bizonyítékok és a védekezések bizonyítékai ellentmondásai miatt előfordult, hogy azok miatt nem lehetett megállapítani, hogy a gyanúsított követett-e el bűncselekményt. Az ellentmondások miatt „abban sem lehetett egyértelműen állást foglalni, hogy az adott rendőri jelentések ténylegesen hamis tartalmúak-e vagy sem. Több rendőrrel szemben emeltünk vádat közokirat-hamisítás büntette miatt, van is jogerősen elítélt rendőrünk közokirat-hamisítás büntette miatt, és van még folyamatban olyan büntetőeljárás is, amelyben — ha jól emlékszem — 8 rendőr közokirat-hamisítás miatt állt bíróság előtt, 1 rendőr, pedig hamis tanúzás büntette miatt. **De nem csak közokirat-hamisítás miatt kell majd felelniük, hiszen a rendőri jelentés egyben hamis vádat is tartalmazott, így büntetőeljárást eredményező hamis vád és közokirat-hamisítás miatt kell, hogy feleljenek, amennyiben a bíróság is azt mondja, hogy bizonyítható ez a rendőrök terhére rótt cselekmény.** (Súlyosabban minősülő hamis vád 8 év börtönnel fenyegetett.)

Szoboszlai: Mit csináltunk akkor, amikor észleltük, hogy probléma van a rendőri jelentésekkel? Minden vezetőknek — azt hiszem, én személyesen hívtam fel vagy a főügyész a figyelmét —, hogy különös gonddal figyeljük ezután a rendőri jelentéseket, és csak olyan ügyekben emelhetünk vádat, amelyekben a rendőri jelentést felvétel, vagy egyéb bizonyítási eszköz alátámasztja.

Falvai: Minden egyes ügyben, ahol kollégáimnak az volt a meggyőződése, hogy alap van a büntetőeljárás megindítására a hamis rendőri jelentés vagy esetlegesen a hamis tanúvallomások alapján, illetve azokra figyelemmel, azokban az esetekben meg is tettük a szükséges lépéseket. Kb. 10 olyan rendőrrel szemben van marasztaló ítélet, illetve még többen állnak büntetőeljárás alatt, tehát összesen 10 fő. Ebből egyet jogerősen elmarasztaltak, 9-cel szemben pedig még mindig folyik a PKKB-n a büntetőeljárás.

Kiemelkedő fontossága van az alább idézendő nyilatkozatoknak, magyarázza, hogy miért maradtak eredménytelenek a rendőrök elleni eljárások.

Szoboszlai: Van egy kis terminológiai zavar, ami abból indul, hogy az ügyészség tulajdonképpen mit csinál, mit vizsgál, mit nem csinál, és mi a feladata.

A vizsgálat szónak a köznapi és kriminalisztikai értelmében a **vizsgálat** a tények vizsgálatát jelenti; ez a nyomozás második szakasza. Ahhoz, hogy a nyomozás meginduljon a Be. 170.§-a alapján adatok kelljenek, amelyből valószínűsíthető, hogy bűncselekmény történt. Az adatok lényegében tényre utaló információk.

Tehát az ügyészség és az ügyészségi nyomozás terepe a tények, illetőleg a vizsgálatot szakmai és minden értelemben meg kell előznie a felderítésnek.

A felderítés feladata az, hogy az ismeretlen körülményeket tisztázzuk, csak hogy az ügyészségnek nincs felderítő szerve, a felderítésre meg vannak azok a szervezetek, akikre ez tartozik, és ezért **amíg nincs tény, nincs mit vizsgálni, amíg nincs tény, nincs mit nyomozni**. A tényre legalább valamilyen utaló adat kell, ez a feltétele a mi vizsgálatunk lefolytatásának. Tehát, ha nincs tény, nem tudunk okozatot vizsgálni, és nem tudjuk az okot sem keresni. Ennek a terepe, ami megelőzi ezt a szakaszt, az, pedig a felderítés, és az ügyészség nem derít fel; az ügyészségnek nincs felderítő szerve, arra megvannak az erre jogosult hatóságok.

Falvai: Annak a történetnek a tárgyalásakor, hogy a Blaha sörözőből többek között kivert fehérbotos, csaknem teljesen vak embert a járdán a Vágó őrnagy parancsnoksága alatt álló két puskás közül egyikük gumigolyóval, közvetlen közélről, kétszer hátba lőtte – , a Főügyész úr említette, hogy a bíróság bizonyítottság hiányos felmentő ítéletet hozott, mert két fegyverkezelő volt a helyszínen, ők össze – vissza beszéltek, és így nem lehetett megállapítani, hogy csupán az egyik megvádolt személy volt-e a sérüléseket okozó lövések leadója. (Elképesztően érthetetlen, hogy ha két lövés érte a sértettet, miért csak az egyik fegyverkezelőt vádolták meg?)

A továbbiakban Falvai elmondta, hogy egy bizonyos szint alatt a munkájukhoz semmiféle segítséget nem kaptak, beismerő vallomást meg pláne nem tett senki. A mai napig sem tudok olyan rendőrökről, akik esetleg már nyugállományba kerültek azóta, de most már vállalnák annak ódiumát, hogy elmondják, mit tudnak a 2006. őszén történt eseményekkel kapcsolatban. Ezek az ügyek rövidesen el fognak évülni.

Szoboszlai: Mindent megtettünk annak érdekében, hogy ezeket a rendőröket valamilyen

módon beazonosítsuk. Ez felderítési kérdés. Ez nem vizsgálati kérdés, hogy ki volt, mit csinált. Tehát ismeretlen körülményeket kell ebben az eljárásban tisztázni. Mi csak akkor tudjuk ezt megtenni, hogy ha a nyomozás feltételei megvannak, tehát van egy ténybeli adat, adott esetben, hogy valamelyik parancsnok bűnös cselekményt követett el, akkor tudunk nyomozni.

Ha ezt nem tudjuk — ez felderítési kérdés, és hogy a felderítést ki végzi — az Rtv. 94.§-a egyértelmű választ ad, hogy a rendőrségen belül kinek kell csinálni a bűnmegelőzési és a bűnfelderítési tevékenységet. Mi e körben sehonnan, semmiféle adatot, sem információt, semmiféle segítséget nem kaptunk.

Gulyás Gergely elnök úr emlékeztette a két főügyészt, hogy Cserny bíró úr és Vaskuti bíró úr két különböző ügy ítéletének indokolásában tényként állapította meg, hogy az általuk meghallgatott rendőrök közül valaki hazudott; megállapítani azt lehetett, hogy közülük valamelyik bűncselekményt követett el a bíróság előtt, de azt egyéniesíteni nem tudta. Ugyanakkor tény, hogy a (Be. 63/A.§) a bírók további intézkedést, feljelentést nem tettek.

Az elnöknek arra a megjegyzésére, hogy a büntetőeljárások egyfajta visszatartó erejének hatálytalanná válása miatt ma a rendőrök nyugodtan kiröhöggetik a bíróságot és kiröhöggetik az ügyészséget, válaszként elmondta:

Falvai: Ahol lehetett, valamennyi rendőrrel szemben vádat emeltem, szinte kivétel nélkül én írtam alá valamennyi vádiratot, bántalmazások miatt. Ezekben az ügyekben 50% alatti a váderedményesség. A bíróság nagyon sok felmentő ítéletet hozott. Ugyanakkor hamis tanúzás miatt csak akkor indítható eljárás, ha az alapügy jogerősen befejeződött.

Szoboszlai: Az elmélet és a gyakorlat szerint ilyen ügyben akkor indul büntetőeljárás, ha a terhelt nem követett el bűncselekményt: tehát nem az, ha valaki össze—vissza beszél és mindenki hazudik, mert logikai úton az következik, hogy ebben az eljárásban, amit indítanánk, akkor is ugyanez az eredmény lenne. Tehát itt kategórikus bírói döntés szükséges. Tehát a felmentés jogcíme nem bizonyítékok hiánya, hanem az, hogy nem történt bűncselekmény. Csak ez az egyértelmű tény. Erre a tényre meg lehet indítani a rendőr ellen a büntetőeljárást, mert biztos, hogy hazudott.

Az, hogy valaki nem mondott igazat, az csak egy információ, lehet egy verzió, lehet egy hipotézis, de ez nem konkrét adat, amelyre a büntetőeljárás megindításához szükség van.

Én magam is nagyon szeretném, ha nekünk valóban lenne egy rendes felderítőszervünk. Egyébként a „Szárny és teherben” a Bölcsék Tanácsa ugyanezt le is írta.

(A Köztársasági Elnök által létrehozott grémium jelentésének címe.)

Én tényeket vizsgállok ügyészként, kizárólag tényeket. Ha nincs tény, nem tudok mit kezdeni, nem tudok eljárást indítani, a kezünk kötve van. Amíg nincs tény, nincs helye az ügyészi eljárásnak. Így néz ki a magyar rendszer. Ha a tényt nem tudom felderíteni, mert nem nekem kell, akkor nem tudok eljárást sem indítani.

Nem mindegy, hogy valaki hazudott, vagy konkrét személy hazudott. A felderítési kérdéseket ne kérjék számon rajtam.

A helyettes főügyész úr Révész Máriusz által felvetett konkrét esetekre azzal reagált, hogy a felhívott ügyekben nem látott olyan körülményeket, amelyek büntetőjogi felelősségre utalnának. Révész Máriusz képviselő úr kritikai megjegyzéseire Szoboszlai főügyész úr azt válaszolta, hogy hasonló, vagy azonos ötleteket ő is tudna adni, azt, hogy hogyan lehetett volna Vágó László őrnagy büntetőjogi felelősségét felderíteni, „csak hogy ezek az eszközök nincsenek a kezünkben. Az RSZVSZ és egyéb felderítő hatóságoknak nem tudunk utasítást adni, számon kérni, de ötleteim lennének, vagy lettek volna.”

Szoboszlai: A „Szárny és teher”-ben benne van, hogy az RSZVSZ-t a legfőbb ügyész alá kellene rendelni, akkor ezek a kérdések jogosak lennének, és felelősséget is tudnák érte vállalni, de így nem. Felderítési kérdésekről nem tudok nyilatkozni, és nem tudom, hogy mi történt, és hogy történt. A tények vizsgálatáról tudunk számot adni.

Az eljárás további szakaszában a bizottság arról kapott információt a vezető ügyészekről, hogy a Katonai Ügyészséggel vezetői szinten nem került sor szakmai konzultációra. Az egyes előadók folytattak konzultációkat.

A meghallgatás befejező szakaszában Révész Máriusz rendőrök bűnös összetartásáról példaként említette, hogy akár 100 rendőr is állhatott az ő megveretése helyszínének közvetlen közelében, és nagyjából pontosan tudják, hogy kik verhették őt meg. Nevetséges, hogy egy embert sikerült eljárás alá vonni, aki csupán nézelődője volt az eseményeknek, és elmulasztott arról jelentést tenni.

34 oldal terjedelmű jegyzőkönyv tartalmazza **Dr. Ihász Sándor** fővárosi főügyész és **Dr. Palásti Márta** a budapesti VI—VII. kerületi ügyészség vezetői által tett 2010. szeptember 22-i nyilatkozatokat.

A terjedelmes anyag lényege abban összegezhető, hogy a két ügyészségi vezető az Eljárási Törvény szellemében, minden hiba, hiányosság nélkül látta el vezetői feladatát. Belső vizsgálatok annak ellenkezőjét nem állapították meg. Állításuk szerint mindig, mindenkor, személyre szólóan vizsgálták, majd annak eredményeként megalapozottan és törvényesen tettek indítványt előzetes letartóztatások elrendelésére. Az albizottság tagjai felháborodottan konstatálták, hogy az önmagukkal szembenezés, a saját felelősség felvetésének teljes hiánya érzékelhető a két ügyészségi vezető megnyilvánulásaiban.

A VI—VII. kerületi ügyészség ugyancsak kivette a részét elfogottaknak, nyomozási bíró elé állításában, és előzetes letartóztatásuk elrendelésének indítványozásában. Ezeket az indítványokat a nyomozási bírók rendre akceptálták és tömegesen került sor egyfajta statáriális eljárásban a 30 napra történő előzetes letartóztatások elrendelésére.

Álláspontjukon **Falvai** és **Szoboszlai** főügyész urak kritikai megállapításai ismeretében sem óhajtottak változtatni.

A fővárosi főügyész elszólása alapján **Varga László** (KDNP) bizottsági tag észrevételezte, hogy az ügyészi közreműködéssel a bíróságok az Eljárási Törvényben nem szereplő, politikai motivációjú döntéseket hoztak.

Az ügyészségi vezetők nyilatkozataiból, valamint Dr. Bene László, korábban országos rendőrfőkapitánynak ugyancsak az albizottság előtt tett nyilatkozatából, és azok tartalmának összevetéséből állapítható meg, hogy a rendőrök — különösen a parancsnokok, felsővezetők — elleni nyomozások azért maradtak eredménytelenek, mert Bene László tényfeltáró vizsgálatok nélkül, csak feljelentésnek minősülő okmányokat nyújtott be az ügyészi szerveknek. Így felderítésre nem került sor. Ezt a mulasztást azzal indokolta, hogy az esetenként nagyon súlyos, rendőrök által elkövetett bűncselekmények felderítő nyomozása, a belső érdekelttség miatt etikátlan lenne. Ezt a tevékenységet áthárította az illetékes ügyészségi szervekre.

Ezzel az eljárásjogi állásponttal ellentétben Dr. Falvai Zsolt és Dr. Szoboszlai-Szász Richárd ügyészségi vezetők eljárásjogi álláspontja szerint, az ügyészségre vonatkozó eljárási rend ilyen kötelezettséget nem tartalmaz, és arra emberi és dologi feltételekkel nem is rendelkeznek.

Az ilyen természetű ügyek tehát a vita feloldhatatlan ellentétei miatt felderíthetetlenek maradtak, és ezért nyomozásra, vádemelésre, bírósági eljárásokra nem került sor.

A dogmatikai vita ismereteim szerint a mai napig nem zárult le. Jelenleg is terheli a bűnüldözésre kötelezett rendőrség és ügyészség eljárásjogi álláspontkülönbsége.

Veszélyességét a kormányprogramban szereplő elszámoltatások, és felelősségre vonások eredményességének már az első mozzanatát is veszélyezteti.

Azokkal a jogi intézményi állásfoglalásokkal kell egyetérteni, hogy a rendőrség belső rendvédelmi szervét (RSZVSZ) a Legfőbb Ügyészség közvetlen felügyelete alá kellene rendelni. Megjegyzendő: a Köztársasági Elnök úr által létre hozott Bölcsék Tanácsa a „Szárnyak és teher” c. viselő jelentésében erre indítványt is tett. Döntés nem született.

Észrevételek egyes bírósági tanácsok működéséről

„A Fővárosi Bíróság nevében megkövetek minden állampolgárt, aki az esetleges felületes bírói munkavégzés miatt egy nappal is többet töltött a személyes szabadságot korlátozó intézkedés hatálya alatt, mint ami indokolt volt” – jelentette ki Gatter László, a Fővárosi Bíróság elnöke a parlament jogsértéseket vizsgáló albizottságának 2010. október 13-ai ülésén.

Az indokolt bocsánatkérésig azonban hosszú út vezetett.

A Civil Jogász Bizottság 2007. január 18-án levélben fordult a Legfelsőbb Bíróság elnökéhez. Abban a 2006. szeptember 18-át követő, de különösen a 2006. október 23-ai eseményekhez kapcsolható közterületi eseményeknek bíróság elé állításos „gyorsított” eljárásokban észlelt és álláspontja szerint jogalkalmazási hibákat, hiányosságokat tette szóvá. Az átirat foglalkozott az akkorra már az előzetes letartóztatások elrendelésével, illetőleg a másodfokú eljárásban megszüntetett fogva tartások lezárult ügyeivel.

A Civil Jogász Bizottság a Legfelsőbb Bíróság és egyben az Országos Igazságszolgáltatási Tanács elnökétől azt kérte, hogy igazgatási felhatalmazásai, jogkörei gyakorlásával — mert az ügyben eljáró független bíróságok ítélezésének befolyásolására nincs törvényi felhatalmazása — a sorozatosan, a tételes jogi rendelkezésekkel, az azokat értelmező legfelsőbb bírósági kollégiumi állásfoglalásokkal

ellentétes, összeegyeztethetetlen érdemi ítélethozatalokra tekintettel, az érintett bírakat a jogismeret felfrissítése, továbbképzés céljával a Bírói Akadémia rendjében részvételre irányítsa. A Civil Jogász Bizottság valamely bűncselekménynek felfegyverkezve elkövetettsége megállapításához szükséges az „élet kioltására alkalmas eszköz” célzatos birtokban tartása egységes értelmezése érdekében a Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiuma által jogegységi határozat hozatalát kezdeményezte.

A Legfelsőbb Bíróság elnöke — igazgatási felhatalmazásainak kereteire tekintettel — további bírósági vezetői intézkedés érdekében a Fővárosi Bíróság elnökét kereste meg, és a Civil Jogász Bizottsággal közölte: A Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiumát a kezdeményezésről tájékoztatta.

Ez utóbbi intézkedés eredményeként történt, hogy a dogmatikai jogrendszer egyéb módosulásaira is tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a 24/2007. BK véleményben a BK. 61. számú állásfoglalást felülvizsgálva pontosított értelmezést adott az egy élet kioltására alkalmas eszköznek olyan célzatos, ellenállás leküzdése, vagy megakadályozása érdekében történő tartás tárgyi kritériumairól. Lényege: céltudatos szándékkal tartás hiányában az absztrakt módon élet kioltására alkalmas eszköz birtoklása nem elégséges, nem teljesíti a Btk. 137. §-ának 4. b) pontjában adott meghatározás kritériumait.

A Civil Jogász Bizottság anyagi jogi észrevételének kifejtését akkor aktuálisan az tette szükségessé, hogy a bíróságok a kifogásolt ügyek egy részénél, a **hivatalos személy elleni erőszak „felfegyverkezve” való elkövetéssel** történő minősített esetét a korabeli judikatúrától eltérő módon értelmezték. Felfegyverkezve követi el a bűncselekményt az, aki az ellenállás leküzdése, vagy megakadályozása érdekében az élet kioltására alkalmas eszközt tart magánál. (Btk. 137. §. 4. b.) E minősített eset megvalósításához tehát az eset megvalósításához az elkövetőnek egy különlegesen veszélyes eszközt (kés, balta, dorong stb.) kell az elkövetési magatartáshoz kapcsolódó célzattal magánál tartania. Ez a magatartás etimológiailag és a 61. számú kollégiumi állásfoglalás szerint is az elkövetéskor szükséges a célzatos birtoklásnak megfelelő ideig való „magánál tartást” igényel. Egy felkapott és nyomban eldobott üvegpalack, kő stb. azonnali, - akár célzott - eldobása, a megelőző célzatos magatartás hiányában a felfegyverkezve való elkövetés minősített esetének megállapításához nem ad megfelelő jogalapot.

Fontossága miatt kiemelten említtem, hogy a Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiuma a 61. számú állásfoglalást felülvizsgálva, a 24/2007. Bk. Véleményben, a Btk. 137. § 4. b)

pontjában felvett értelmező rendelkezést pontosítva leszögezte, felfegyverkezve az követi el a bűncselekményt, aki az ellenállás leküzdése, vagy megakadályozása érdekében, élet kioltására alkalmas eszközt tart magánál. Ez a rendelkezés tehát, az elkövetést nem korlátozza arra az esetre, ha az elkövető a fegyvert használja is; elég, ha azt magánál tartja. Az ilyen fegyver használata a súlyosabb minősítésnek nem előfeltétele. A törvényi meghatalmazás szerint azonban, annak „érdekében” kitétel tartalmilag céltudatosságra utal, aminek megállapításánál az elkövető szándékára is figyelemmel kell lenni. Ezért ki kell zárni a minősített eset köréből azt, amikor az élet kioltására alkalmas eszközt az elkövető nem a cselekménnyel összefüggésben, tehát nem a hivatalos személy ellenállásának leküzdése érdekében tartja magánál. Amennyiben a fegyverként használható eszközzel az elkövetőnek semmiféle ilyen szándéka nincsen, úgy az elkövető és a cselekménye fokozottabb társadalomra veszélyességéről nem lehet szó. (Közzétéve: BH. 2008.2. számban)

A Legfelsőbb Bíróság elnökéhez intézett átirat az érintett személyek előzetes beleegyezését megszerezve mutatta be, a Pesti Központi Kerületi Bíróságon 7.B.VIII.22056/2006. számon folyamatban volt büntetőeljárás alaki, de különösen anyagi jogi bírói eljárási, illetve érdemi döntésének a hibáit, hiányosságait.

Az átiratban a Legfelsőbb Bíróság Büntető és Katonai Kollégiumának töretlen anyagi jogi értelmezéseit bemutató, és a bírósági határozatokban közzétett iránymutató eseti döntései megjelölésével hívta fel a figyelmet a hivatalos személy elleni erőszak büntette alapesetének helyes szempont alapján eldöntendő kritériumait, de különösen azt a minősített esetet, amikor élet kioltására alkalmas eszköznek a hivatalos személy elleni bűncselekmény megvalósulásában súlyosabban minősítő jelentősége van.

A Legfelsőbb Bíróság elnökéhez intézett megkeresés rámutatott arra, hogy valamely tárgynak az élet kioltására hipotetikus alkalmassága nem elégséges a minősítő körülmény megállapíthatóságához. A büntetőjog anyagi és eljárásjogi oktatóinak, valamint a jogalkalmazásban nagy gyakorlattal rendelkező tagjai részletes érveléssel mutattak rá arra, hogy bármilyen dologi eszköznek meditáció alapján az élet kioltására alkalmas eszközként parttalan, kiterjesztő értelmezése, jogállamban elfogadhatatlan.

A Legfelsőbb Bíróság elnökéhez intézett tájékoztatás kitért arra is, hogy különösen a Be. XXIV. fejezetében szabályozott „bíróság elé állítás” alapján történt eljárásokban súlyos törvénytöréseket tapasztaltak.

A sérelmek közös útjaiként említendő, hogy a határidőhöz kötött gyorsított eljárásokban, az eljáró bírók, a védekezés alkotmányos alapjogát durván sértve, az egyszerűsített eljárásnak a lezárhatósága végett, a védekezés bizonyítási indítványait rendre elutasították. Azok között gyakran fordult elő a térfigyelő kamerák felvételeinek, illetve a rendőrség által készített képi dokumentumok beszerzésére vonatkozó indítványok elutasítása. A terhelővallomásokat tevő rendőrök állításainak a kimutatható ellentmondásai sablonos, semmitmondó érveléssel, lényegtelennek minősítve, kellő alapossággal nem értékelték. Konkrét ügyben fordult elő, hogy a rendőrtanúban bántalmazóját felismerő, és sérülése elszenvedését, az iratokhoz csatolt okirati bizonyítékkal igazoló vádlott védekezését a bíró azzal utasította el, hogy a szituációban fenyegető módon arra figyelmeztette: a védekezés joga nem terjed ki a tanúnak bűncselekmény elkövetésével következmények nélküli vádolására. A bíróságok a rendőrtanúk szavahihetőségét rendre elvitathatatlannak értékelték. A pártatlan, tárgyilagos, ekként a tisztességes pervezetés látszatának fenntartására sem törekvő bírósági tárgyalásokat az érintettek „statáriális” bíraskodásként élték meg.

Az ilyen bírósági pervezetés a védekezés alkotmányos szabadságát kurtítják meg; sértik az Emberi Jogok Európai Egyezménye V. Cikkének **„Fegyverek egyenlősége”**, valamint a VI. Cikk 1. pontjában megkövetelt **„Tisztességes tárgyalás”** elvét.

Jelentésünknek ez a része csupán példálózó jelleggel mutatja be a Fővárosi Bíróság területén a csoportosan, felfegyverkezve, elkövetett hivatalos személy elleni erőszak büntetteiben bűnösnek ítélt, és — jobb esetben, a végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett, egyidejűleg párfogó felügyelet elrendelésével — szabadságvesztésekre ítélt személyek ügyében jogerőre emelkedett ítéletek anyagi jogi hibátlanságának kétélyeit.

A jogállam bírói hatalmának mulasztása, ha ezeket a döntéseket anyagi jogi dogmatikai szempontból kritikai elemzését nem végzi el.

A bizonyosság szintjén jelenthető ki, hogy főleg a súlyos minősítés alkalmazásához szükséges, élet kioltására alkalmas eszköznek célzatos birtoklása, annak későbbi felhasználása érdekében a Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiumának 24/2007. Bk. Véleményében kifejtett dogmatikai iránymutatásnak nem igen felelhetnek meg.

Mivel a bírósági szervezet független, önálló hatalmi ágazat, ezt az ítélkezés

törvényességét szolgáló utólagos vizsgálódást a Legfelsőbb Bíróság, valamint az OIT közös elnöke kötelezettségeként kell elvárni.

Ezt az igazságszolgáltatásban vetett bizalom erősítését célzó utóvizsgálatot, a Fővárosi Bíróság Büntető Kollégium vezetője 2007. El. VI. C. 4/13 sz. vizsgálati jelentésének, de különösen az országgyűlési albizottság előtt elhangzott tájékoztatásának azok a részei indokolják, amely szerint a büntető anyagi jogi törvények értelmezéséről Dr. Bodor Tibor csoportvezető instruálta a bíróság elé állításos és a rendes eljárásokban ítélező bírakat.

A Legfelsőbb Bíróságnak már korábban büntető katonai kollégiuma által, a hivatalos személy elleni erőszak megvalósulása eseteit értelmező, a bírósági határozatokban közzétett iránymutató eseti döntéseivel nincsenek összhangban. Ezek a dogmatikailag átértelmezett határozatok a súlyosabban minősítő „felfegyverkezve” elkövetettség, pedig a Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiumának korabeli 61. sz. BK állásfoglalásával, majd utóbb, azt megerősítően értelmező 24. sz. BK véleménnyel az ellentétben álló jogértelmezés képét mutatják.

A 2006. szeptember 18-tól, 2006. október 24-ig terjedő időszakban a Fővárosi Bíróság területén nyomozási bírók által, az eléjük állított személyek szabadságának korlátozását illetően a következő megállapítások indokoltak:

Feldolgozásunk alatt van a fővárosi bíróság másodfokon eljáró négy tanácsának reprezentatív válogatásából annak dokumentálása, hogy a fővárosi bíróság milyen indokok alapján szüntette meg a nyomozási bírók által elmarasztalt személyek előzetes letartóztatását.

1)

Elsőfokú eljárás: 2. Bny. VI-VII.42763/2006/3. 2006.09.22. (Sáfránné Dr. Sági Jolán)

Másodfokú eljárás: 14.Bnf.1960/2006/2 2006.09.29.

(Dr. Szolnoki János, Dr. Szívós Mária, Dr. Takács Jolán)

Vád: garázdaság büntette

19 fő Füzér Gábor és társai — Előzetes letartóztatás megszüntetése

— Az elsőfokú bíróság nem észlelte, hogy a kényszerintézkedés elrendelése kapcsán tett **ügyészi indítvány megalapozottsága iránt ésszerű kételyek voltak támaszthatóak. (Be 211.§ (4) bek.)**

Az előterjesztett ügyészi indítvány a kényszerintézkedés eljárásjogi szükségszerűségét azzal indokolta, hogy a „napokban tömegesen elkövetet” cselekmény büntetési tételére figyelemmel a gyanúsítottak szökésétől és elrejtőzésétől kell tartani, továbbá fennáll annak a lehetősége, hogy a gyanúsítottak szabadlábra helyezésük esetén társaiknak, a csoport egyéb tagjainak befolyásolásával, vagy megfélemlítésével megghiúsítaná a bizonyítást, és alappal kell attól tartani, hogy újabb szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekményt követnének el.

— A megalapozott gyanú hiánya

Az ügyészi indítvány hivatkozása szerint jelen ügyben érintett valamennyi gyanúsított esetében a megalapozott gyanút a rendőri jelentések támasztják alá.

A másodfokú bíróság ezért részletesen és személyre bontva vizsgálta a gyanúsítottak előállítása kapcsán készült rendőri jelentéseket. Megállapította, hogy azok tartalma konkrét és tevőleges magatartás behatárolására csak hiányosan alkalmas és bár azokból bűncselekmény elkövetésének gyanújára való következtetés egyértelműen levonható, annak megalapozottsága azonban aggályos. A gyanúsítottak elfogására, illetve kiemelésére a jelentések szerint a 19 személy vonatkozásában 2006. szeptember 20-án 02 óra 55 perc és 03 óra 15 perc között került sor, azonos időpontban és helyszínen. Erre figyelemmel a rendőri jelentések ellentmondásosak abban a körben, hogy azonos helyszínen egy részben 40—50, más részében több száz fős rendbontó tömeg, illetve csoportosulás megjelölésére került sor. Tárgyi bizonyíték, közbiztonságra veszélyes eszköz, vagy a tényállás bizonyítására vonatkozó bármely más adat, — egy ismeretlen személyt ábrázoló, tisztázatlan módon az iratokhoz került felvételt ide nem értve —

azonosításra alkalmas fénykép vagy videofelvétel nem áll rendelkezésre. A jelentések szerint a rendőri állományt sérülés, találat, vagy tetteges bántalmazás nem érte. **Iratellenes ezért a rendőröket ért bántalmazásra, és erre figyelemmel a súlyosabb minősülés lehetőségére történt bírói hivatkozás.**

— A nyomozati iratok mellett igen nagy számú, **a rendőri jelentések tartalmától eltérő, azokkal ellentétes bizonyítási eszköz is található.**

Egymástól elkülönítetten elfogott, előállított és kihallgatott gyanúsítottak minden részletre kiterjedően egyező vallomásaikban elfogásuk helyszínére, az alkalmazott kényszerintézkedések indokolatlan erőszakot alkalmazó és testi sérülést okozó módjára vonatkozóan **a rendőri jelentés tartalmától eltérő vallomást tettek.**

— A nyomozati eljárásban a rendelkezésre álló bizonyítékok, tehát a rendőri jelentések és a gyanúsítottai vallomások bizonyító erejének egybevetése, mérlegelése kizárt, erre kizárólag az ügydöntő határozatot hozó bíróságnak van lehetősége. **Nem kizárt azonban, sőt a nyomozási bíró törvényes kötelezettsége lett volna annak megállapítása, hogy az ügyben egymásnak ellentmondó bizonyítékok találhatók.**

A másodfokú bíróság a fenti ellentmondásos bizonyítékok bizonyító erejének mérlegelése nélkül megállapította, hogy a kényszerintézkedések alkalmazásához elengedhetetlenül és törvényszerűen megkívánt megalapozott gyanú hiányzik.

Valamennyi érintett gyanúsított vonatkozásában tehát az előzetes letartóztatás szükséges és mellőzhetetlen alapfeltétele hiányzik, így esetükben az előzetes letartóztatás megszüntetésének van helye a Be 136.§ (2) bek. utolsó fordulatára figyelemmel. ...Az ügyész kötelessége lett volna továbbá mindazon tényadatok pontos, személyenként részletezett és kifejtett egyértelmű közlése, amelyek alátámasztják, hogy a gyanú megalapozottsága esetén a gyanúsítottakkal szemben folyamatban lévő büntetőeljárás kényszerintézkedés alkalmazása nélkül eredményesen nem folytatató. **Ezirányú kötelezettségét — egyetlen gyanúsított előéletére vonatkozó adtaközlést ide nem értve — az ügyész nem teljesítette.**

Az általa hivatkozott, tényadatok nélküli, szubjektív feltételezésen alapuló,

eljárásjogilag értelmezhetetlen „elmúlt napok eseményei” kitételek, a cselekmények 2 hónaptól 3 évig terjedő büntetési tételére figyelemmel a kiemelkedő tárgyi súlyra, magas büntetési tételre illetve a bizonyítás bármiféle negatív befolyásolásának egyéként teljesen kizárt lehetőségére történő megalapozatlan hivatkozás, az előzetes letartóztatás alkalmazásának a Be 129.§ (2) bek. írt **valamennyi különös ok hiányára utal.**

2)

Elsőfokú eljárás: 312/2006/3.

2006.09.23. (Sáfránné Dr. Sági Jolán)

Jolán)

Másodfokú eljárás: 14.Bnf.1989/2006/2

2006.10.03.

(Dr. Szolnoki János, Dr. Szívós Mária, Dr. Takács Jolán)

Vád: garázdaság büntette

19 fő Mitter Ádám és társai — Előzetes letartóztatás megszüntetése

Az elsőfokú bíróság nem észlelte, hogy a kényszerintézkedés elrendelés kapcsán tett ügyészi indítvány megalapozottsága iránt számos körben ésszerű kételyek voltak támaszthatók (Be 211.§ (4) bek.)

— A megalapozott gyanú hiánya

A kényszerintézkedés elrendelésekor a bíróságnak **személyre lebontva kellett volna foglalkoznia** azzal a lényeges kérdéssel, hogy melyek azok a különös okok, amelyek álláspontja szerint megalapozzák a szökés, elrejtőzés, a bűnismétlés, valamint a bizonyítási eljárás megnehezítésére való törekvés veszélyét.

Teljes mértékben formális és tényadatokkal alá nem támasztható annak a következtetésnek a levonása, hogy a gyanúsított szabadon hagyása esetén újabb bűncselekményt valósítana meg.

Ennek alapjául ugyanis nem szolgálhat az a behatárolhatatlan és a büntetőeljárási alapelvek szempontjából a ténytudomány kritériumainak még csak érintőlegesen sem megfelelő azon feltételezés, amely a várhatóan hosszabb ideig elhúzódó állítólagos tömeges demonstrációkra utal.

A Magyar Köztársaság területén sem rendkívüli állapot, sem olyan rendkívüli helyzet nincs, amely bármely hasonló közrend elleni cselekmények veszélyének általános, a

társadalom egészére kiterjedő széleskörű elkövetésével fenyeget.

3)

Elsőfokú eljárás: 1.Bny VI—VII. 42764/2006/2. 2006.09.22. (Pesti Központi Kerületi Bíróság)

Másodfokú eljárás: 14.Bnf.1958/2006/2 2006.10.04.

(Dr. Szolnoki János, Dr. Szívós Mária, Dr. Takács Jolán)

Vád: garázdaság büntette

10 fő Rikovics Gábor és társai — 8 fő előzetes letartóztatásának megszüntetése

Az elsőfokú bíróság nem észlelte, hogy a kényszerintézkedés elrendelése kapcsán tett ügyészi indítvány megalapozottsága iránt számos körben ésszerű kételyek voltak támaszthatóak. (Be 211.§ (4) bek.)

Az ügyész kötelessége lett volna továbbá mindazon tényadatok pontos és egyértelmű közlése, amelyek alátámasztják, hogy a gyanú megalapozottsága esetén a gyanúsítottal szemben folyamatban lévő büntetőeljárás kényszerintézkedés alkalmazása nélkül eredményesen nem folytatható, illetve ezen belül miért kizárólag az előzetes letartóztatás lenne alkalmas ezen célok elérésére.

Az ügyészi indítvány hivatkozása szerint jelen ügyben érintett valamennyi gyanúsított esetében a megalapozott gyanút a rendőri jelentések és a lefoglalások eredményei támasztják alá. Az olyan általános állítás, mely nem tartalmazza azt, hogy kitől, mit foglaltak le, megalapozatlan.

A gyanúsítottak előállítására azért az alábbi okok miatt került sor:

„Magatartásuk, öltözködésük, viselkedésük garázdaság bűncselekményének megállapítására volt alkalmas.”

A nyomozati eljárásban a rendelkezésre álló bizonyítékok, tehát a rendőri jelentések és a gyanúsítottai vallomások bizonyító erejének egybevetése, mérlegelése kizárt, erre kizárólag az ügydöntő határozatot hozó bíróságnak van lehetősége. Nem kizárt azonban, sőt a nyomozási bíró törvényes kötelezettsége lett volna annak megállapítása, hogy az ügyben egymásnak **ellentmondó bizonyítékok találhatók.**

4)

Elsőfokú eljárás: 311/2006/2.

2006.09.23. (Sáfránné Dr. Sámi

Jolán)

Másodfokú eljárás: 17.Bnf.1990/2006/2

2006.10.03.

(Dr. Szívós Mária, Dr. Takács Jolán, Dr. Szolnoki János)

Vád: garázdaság büntette

8 fő Kovács Gábor és társai — Előzetes letartóztatás megszüntetése

Az elsőfokú bíróság indoklási kötelezettségének nem tett eleget. A kényszerintézkedés elrendelésekor a bíróságnak **személyre lebontva** kell foglalkoznia azzal a lényeges kérdéssel, hogy melyek azok a különös okok, amelyek megalapozzák a szökés, elrejtőzés, a bűnismétlés, valamint a bizonyítási eljárás megnehezítésére való törekvés veszélyét.

Az elsőfokú bíróság nem észlelte azt sem, hogy az indítványt tévő ügyésznek a bűnismétlés veszélyére, újabb bűncselekmény elkövetési szándékára utaló hivatkozása is megalapozatlan.

„több napja tartó, és várhatóan elhúzódó tömeges demonstrációkra és rendezvényekre tekintettel”

5)

Elsőfokú eljárás: 3.Bny. VI-VII. 42759/2006/3. 2006.09.22. (Sáfránné Dr. Sámi Jolán)

Másodfokú eljárás: 16. Bny. 1283/2006/2.

2006.10.02.

(Dr. Szívós Mária, Dr. Takács Jolán, Dr. Szolnoki János)

Vád: garázdaság

17 fő Vörös Tibor és társai — 7 gyanúsított előzetes letartóztatásának megszüntetése =>>Lakhelyelhagyási tilalom

A gyanúsítottak a bizonyítási eszközök szerint egy spontán szerveződött csoportosulás tagjaként kerültek elfogásra, azonban a személyükre, illetve **az általuk megvalósított magatartásra vonatkozó okirati és egyéb bizonyítékok nem találhatók a nyomozati iratoknál.** Az elfogásukról készült rendőri jelentés is csupán annyit tartalmaz, miszerint az adott területen megvalósult csoportos garázdaság elkövetése miatt a szolgálatot ellátó

állomány által elfogásra kerültek. A gyanúsítottak nem ismertek be semmilyen jogellenes tevékenységet és illet bizonyító tanúvallomások sem állnak rendelkezésre, azokra az indítványt tevő ügyész sem hivatkozott.

6)

Elsőfokú eljárás: 313/2006/2. 2006.09.23. (Sáfránné Dr. Sámi Jolán)

Másodfokú eljárás: 17. Bnf.1994/2006/2. 2006.10.03.

(Dr. Szívós Mária, Dr. Takács Jolán, Dr. Szolnoki János)

Vád: garázdaság büntette

9 fő Szabó Attila László és társai — 7 fő előzetes letartóztatásának megszüntetése

Tévedett az elsőfokú bíróság, amikor mind a kilenc gyanúsított vonatkozásában a legszigorúbb kényszerintézkedést alkalmazta, az előzetes letartóztatást.

Az ügyészi indítvány nem tartalmazott tényadatot arra vonatkozóan, hogy e célokat az eljárás jelenlegi stádiumában miért kizárólag a legsúlyosabb fokozatú kényszerintézkedés alkalmazásával lehet biztosítani.

Az indítványt tevő ügyésznek mind a kilenc gyanúsított vonatkozásában megjelölt, a bizonyítás megghiúsulásának illetve megnehezítésének veszélyére vonatkozó hivatkozása megalapozatlan.

...Semmilyen konkrét adat megjelölésére nem került sor arra nézve, hogy a csoportosulásban részt vett személyekkel egyáltalán kapcsolatban állnának.

...E tevékenység elméletileg bármikor kifejezhető teoretikus feltételezése, melyet az ügyész, és az elsőfokú bíróság, még csak ráutaló adatokkal sem támasztott alá, nem teszi lehetővé az eljárás jelenlegi stádiumában ezen okra történő megalapozott hivatkozást.

7)

Elsőfokú eljárás: 313/2006/2. 2006.09.23. (Sáfránné Dr. Sámi Jolán)

Másodfokú eljárás: 17. Bnf.1997/2006/2. 2006.10.04.

(Dr. Szívós Mária, Dr. Takács Jolán, Dr. Szolnoki János)

Vád: garázdaság büntette

3 fő Salamon Norbert József és társai — Előzetes letartóztatás megszüntetése

Megalapozott gyanú hiánya

A szabadságot korlátozó intézkedések esetén gyanú nem elégséges, annak ugyanis megalapozottnak kell lennie. A gyanú megalapozottnak akkor tekinthető, ha azt olyan bizonyítási eszköz támasztja alá, amely a konkrét elkövetési magatartásra vonatkozik, és önmagában is alkalmasnak kell lennie a gyanúsított büntetőjogi felelősségének megállapítására, egyértelmű tényadatokat tartalmaz.

- 1.) A **helyszíni szemle jegyzőkönyve** felsorolja a károkat, de annak bizonyításra, hogy a gyanúsítottak valószínűleg meg a bűncselekményt **nem alkalmas**.
- 2.) A gyanúsítottak előállítása kapcsán készült **rendőri jelentés** a konkrét és tevőleges magatartás behatárolására csak **hiányosan alkalmas, megalapozottsága azonban aggályos**.
- 3.) A fényképfelvételek csupán azt bizonyítják, hogy a gyanúsítottak a helyszínen voltak.
- 4.) Sem a lefoglalási határozatok, sem a lefoglalási jegyzőkönyvek az ügyre vonatkozó tárgyi bizonyítékokat nem tartalmazzák (pl. közbiztonságra veszélyes eszköz)

A kényszerintézkedés elrendelésekor a bíróságnak személyre lebontva kell foglalkozni azzal a lényeges kérdéssel, hogy melyek azok a különös okok, amelyek megalapozzák a szökés elrejtőzés, a bűnismétlés, valamint a bizonyítási eljárás megnehezítésére való törekvés veszélyét.

8)

Elsőfokú eljárás: 16. Bny. 1283/2006/2. 2006.09.25. (Dr. Fuér Angéla)

Másodfokú eljárás: 17. Bnf. 1944/2006/2. 2006.09.29.

(Dr. Szívós Mária, Dr. Takács Jolán, Dr. Szolnoki János)

Vád: csoportosan felfegyverkezve elkövetett hivatalos személy elleni erőszak bűntette

Goró Oszkár — Házi őrizet megszüntetése

— Ügyészi fellebbezés (előzetes letartóztatás) nem alapos.

Az elsőfokú bíróság **nagyon helyesen döntött** akkor, amikor az előzetes letartóztatás elrendelésére irányuló ügyészi indítványt elutasította, ám nem teljes körűen észlelte,

hogy a kényszerintézkedés elrendelése kapcsán az ügyészi indítvány megalapozottsága iránt további ésszerű kételyek voltak támaszthatóak. (Be 211.§ (4) bek.)

— Nem észlelte az elsőfokú bíróság azt, hogy az ügyésznek az újabb bűncselekmény elkövetési szándékára utaló hivatkozása is megalapozatlan. Ennek alapjául ugyanis nem szolgálhat az a behatárolhatatlan és a büntetőeljárás alapelvek szempontjából a tényyszerűség kritériumainak még csak érintőlegesen sem megfelelő azon feltételezés, amely a „rendkívüli körülményekre” hivatkozva tételezi fel, hogy a gyanúsított szabaddalbon hagyása esetén szabadságvesztéssel büntetendő újabb bűncselekményt valósítana meg.

A Magyar Köztársaság területén sem rendkívüli állapot, sem olyan rendkívüli helyzet nincs, amely bármely hasonló közrend elleni cselekmények veszélyének általános, a társadalom egészére kiterjedő széleskörű elkövetésével fenyeget.

9)

Elsőfokú eljárás: 4. Bny.42767/2006/2. 2006.09.22. (Pesti Központi Kerületi Bíróság)

Másodfokú eljárás: 14. Bnf 1950/2006/2. 2006.09.29.

(Dr. Szolnoki János, Dr. Szívós Mária, Dr. Takács Jolán,)

Vád: garázdaság

Rácz Attila — Előzetes letartóztatás megszüntetése

Az elsőfokú bíróság nem észlelte, hogy a kényszerintézkedés elrendelése kapcsán tett ügyészi indítvány megalapozottsága iránt számos körben ésszerű kételyek voltak támaszthatóak. (Be 211.§ (4). Bek.)

A Büntetőeljárás Törvény (Be 170.§ (1)—(3) bek.) azon kitétele, hogy annak alkalmazásához (kényszerintézkedés) a fenti hivatkozott gyanú nem elégséges, annak ugyanis megalapozottnak kell lennie. Az ügyészi indítvány hivatkozása szerint jelen ügyben érintett gyanúsított esetében a megalapozott gyanút a rendőri jelentés támasztja alá. A másodfokú bíróság ezért részletesen és személyre bontva vizsgálta a gyanúsított előállítása kapcsán készült rendőri jelentést. Megállapította, hogy annak tartalma konkrét és tevőleges magatartás behatárolására csak hiányosan alkalmas, és bár abból bűncselekmény elkövetésének gyanújára való következtetés egyértelműen levonható, annak megalapozottsága azonban aggályos.

A gyanúsítás konkrét szövege már dobálásról nem tesz említést, eszerint Rácz Attila „ismeretlen társait skandalással, kiabálással buzdította, bátorította a bűncselekmény

elkövetésére”. Tárgyi bizonyíték, közbiztonságra veszélyes eszköz, vagy a tényállás bizonyítására vonatkozó bármely más adat, fénykép vagy videofelvétel nem áll rendelkezésre. A jelentés szerint a rendőri állományt sérülés, találat, vagy tetteges bántalmazás nem érte.

Az ügyész kötelessége lett volna továbbá mindazon tényadatok pontos és egyértelmű közlése, amelyek alátámasztják, hogy a gyanú megalapozottsága esetén a gyanúsítottal szemben folyamatban lévő büntetőeljárás kényszerintézkedés alkalmazása nélkül eredményesen nem folytatható, illetve ezen belül miért kizárólag az előzetes letartóztatás lenne alkalmas ezen célok elérésére.

10)

Elsőfokú eljárás: 5.Bny. 42752/2006/2. 2006.09.21. (Dr.Vidor László)

Másodfokú eljárás: 14. Bnf. 1923/2006/2. 2006.09.28.

(Dr. Szolnoki János, Dr. Szívós Mária, Dr. Takács Jolán)

Vád: garázdaság

Illés János és Török Imre — Előzetes letartóztatás megszüntetése=>> Házi őrizet

Az elsőfokú bíróság azonban nem észlelte, hogy a kényszerintézkedés elrendelése kapcsán az ügyészi indítvány megalapozottsága iránt számos körben ésszerű kételyek voltak támaszthatóak. (Be 211.§ (4) bek.)

— „elmúlt napok eseményeire” figyelemmel

— A megalapozott gyanú hiánya

A gyanú megalapozottnak akkor tekinthető, ha azt olyan bizonyítási eszköz támasztja alá, amely a konkrét elkövetési magatartásra vonatkozó, az adott személy büntetőjogi felelősségre vonásának alapjául szolgáló egyértelmű tényadatokat tartalmaz.

Mindkét gyanúsított vonatkozásában nem észlelte az elsőfokú bíróság, hogy az indítványt tevő ügyésznek a bizonyítás megghiúsulásának illetve megnehezítésének veszélyére vonatkozó hivatkozása megalapozatlan.

A rendelkezésre álló bizonyítási eszközök szerint a gyanúsítottak spontán szerveződött csoportosulás részeseként, tagjaiként váltak megalapozottan gyanúsíthatóvá a terhükre rótt bűncselekmény elkövetésével. **Semmilyen konkrét adat megjelölésére nem került sor arra nézve, hogy a csoportosulásban részt vett személyekkel egyáltalán kapcsolatban állnának.**

...Objektíve nincs olyan személy, vagy bármely bizonyítási eszköz, amelyre a gyanúsítottaknak jelenleg oly mértékű vagy formájú ráhatása lehet, amely a velük, vagy másokkal szemben folyamatban lévő büntetőeljárást lehetetlenné tenné, vagy megnehezítené.

E tevékenység elméletileg bármikor kifejthető teoretikus feltételezése, **melyet az ügyész még csak ráutaló adatokkal sem támasztott alá**, nem teszi lehetővé az eljárás jelenlegi stádiumában ezen okra történő megalapozott hivatkozást.

Török Imre — **Az indítványozó ügyészség egyéb konkrét tényadatok hiányában megalapozatlanul tételezi fel**, hogy a vétlenségét hangoztató gyanúsított a hatóságok elől elrejtőzve, emberi kapcsolatait felszámolva, illetve megszakítva vállalkozását, kereső tevékenységét feláldozva életvitelszerűen bujkáló, rejtőzködő életmódra rendezkedne be. **Szóba sem kerülhet tehát a szökés és elrejtőzés veszélyére történő hivatkozás, melyet a másodfokú bíróság teljes egészében mellőzött.**

Teljes mértékben formális és tényadatokkal alá nem támasztható annak a következtetésnek a levonása, hogy a gyanúsított szabadon hagyása esetén újabb bűncselekményt valósítana meg.

Ennek alapjául ugyanis nem szolgálhat az a behatárolhatatlan és a büntetőeljárás alapelvek szempontjából a tényyszerűség kritériumainak még csak érintőlegesen sem megfelelő azon feltételezés, amely az „**elmúlt napok eseményeire**” hivatkozva tételezi fel, hogy a gyanúsított szabadlábon hagyása esetén szabadságvesztéssel büntetendő újabb bűncselekményt valósítana meg.

11)

Elsőfokú eljárás: 4. Bny. 42778/2006/2. 2006.09.22. (Ráczné Dr. Kschwendt Katalin)

Másodfokú eljárás: 25. Bnf. 1967/2006/2. 2006.09.29.

(Dr. Székely Ákos, Dr. Házi Lajos, Dr. Csákányi Ildikó)

Vád: csoportosan elkövetett garázdaság büntette

Lővei Attila és Havlik Máté — Előzetes letartóztatás megszüntetése

— Nem osztotta a másodfokú bíróság az elsőbírői álláspontot a kényszerintézkedés különös feltételeinek fennállta körében, melyet a kerületi bíróság mindkét gyanúsított tekintetében a Be 129.§ (2) bek. d) pontjára alapozott.

A megállapítást alátámasztó **konkrét tényadat az iratokban nincs**, miszerint „**alaposan tartani lehet attól, hogy a gyanúsítottak szabadlábon hagyásuk esetén szabadságvesztéssel büntetendő újabb bűncselekményeket követnének el**”.

— Ugyanígy nincs arra utaló semmiféle **tényadat sem, hogy cselekményüket „szervezetten” követték volna el**, az a jövőben folytatnák.

Így az elsőfokú bíróságnak az az indoklása, hogy „**az elmúlt napokban történt köznyugalmat súlyosan sértő cselekményeket szervezetten követték el és, hogy ezen cselekmények folytatódni fognak**”, a jelen ügy gyanúsítottjaihoz nem köthető, egyébként is ilyen — általánosságra alapozó — letartóztatási okot a törvény nem ismer.

12)

Elsőfokú eljárás: 4. Bny. 42774/2006/2. 2006.09.22. (Dr. Vidor László)

Másodfokú eljárás: 25. Bnf. 1965/2006/2. 2006.09.29.

(Dr. Székely Ákos, Dr. Házi Lajos, Dr. Csákányi Ildikó)

Vád: csoportosan elkövetett garázdaság büntette

Ceasar Bálint Gábor — Előzetes letartóztatás megszüntetése

A bűncselekmény gyanúja megalapozott, emellett azonban a kényszerintézkedés Be 129.§ (2) bek. szerinti különös okait vizsgálva a másodfokú bíróság nem osztotta a kerületi bíróság álláspontját.

13)

Elsőfokú eljárás: 16.Bny. 1262/2006/2. 2006.09.22. (Dr. Fuér Angéla)

Másodfokú eljárás: 25. Bnf. 1977/2006/2. 2006.10.02.

(Dr. Székely Ákos, Dr. Házi Lajos, Dr. Csákányi Ildikó)

Vád: csoportosan és felfegyverkezve elkövetett hivatalos személy elleni erőszak bűntette

Kruchina Károly és Kruchina Vince — Házi őrizet megszüntetése =>>Lakhelyelhagyási tilalom

Első fokú bíróság indoklása:

K.K. a felé közeledő rendőrök felé kődarabot, K.V és B.B. pedig sörösüveget dobott, mely tárgyak a rendőrök közelében csapódtak be. A megalapozott gyanút az előállításáról készült rendőri jelentések és tanúvallomások támasztják alá.

14)

Elsőfokú eljárás: 13. Bny. 1264/2006/2. 2006.09.22. (Dr. Sinkovitsné Dr. Szabó Tünde)

Másodfokú eljárás: 17. Bnf. 1934/2006/2. 2006.09.28.

(Dr. Szolnoki János, Dr. Szívós Mária, Dr. Takács Jolán)

Vád: csoportosan és felfegyverkezve elkövetett hivatalos személy elleni erőszak bűntette

Mérai Dávid és társai — Házi őrizet megszüntetése

Az elsőfokú bíróság azonban nem észlelte, hogy a kényszerintézkedés elrendelése kapcsán az ügyészi indítvány megalapozottsága iránt számos körben ésszerű kételyek voltak támaszthatóak. (Be 211.§ (4) bek.)

— „a napokban tömegesen elkövetett” cselekmény büntetési tételére figyelemmel a gyanúsított szökésétől és elrejtőzésétől kell tartani.

Teljes mértékben formális és tényadatokkal alá nem támasztható annak a következtetésnek a levonása, hogy a gyanúsított szabadon hagyása esetén újabb bűncselekményt valósítana meg.

Ennek alapjául ugyanis nem szolgálhat az a behatárolhatatlan és a büntetőeljárasi alapelvek szempontjából a tényyszerűség kritériumainak még csak érintőlegesen sem megfelelő azon feltételezés, amely az „elmúlt napok eseményeire” hivatkozva tételezi fel, hogy a gyanúsított szabadlábon hagyása esetén szabadságvesztéssel büntetendő újabb bűncselekmény valósítana meg.

Az előzetes letartóztatáshoz szükséges valamennyi különös ok hiányzik.

15)

Elsőfokú eljárás: 15Bny. 1267/2006/2. 2006.09.22. (Sárrétiné Dr. Szilágyi Mónika)

Másodfokú eljárás: 17. Bnf. 1938/2006/2. 2006.09.28.

(Dr. Szolnoki János, Dr. Szívós Mária, Dr. Takács Jolán)

Vád: csoportosan és felfegyverkezve elkövetett hivatalos személy elleni erőszak bűntette

Bató Zoltán — Lakhelyelhagyási tilalom megszüntetése

Az elsőfokú bíróság azonban nem észlelte, hogy a kényszerintézkedés elrendelése kapcsán az ügyészi indítvány megalapozottsága iránt számos körben ésszerű kételyek voltak támaszthatók. (Be 211.§ (4) bek.)

Teljes mértékben formális és tényadatokkal alá nem támasztható annak a következtetésnek a levonása, hogy a gyanúsított szabadon hagyása esetén újabb bűncselekményt valósítana meg.

Ennek alapjául ugyanis nem szolgálhat az a behatárolhatatlan és a büntetőeljárás alapelvek szempontjából a tényyszerűség kritériumainak még csak érintőlegesen sem megfelelő azon feltételezés, amely az „**elmúlt napok eseményeire**” hivatkozva tételezi fel, hogy a gyanúsított szabadlábon hagyása esetén szabadságvesztéssel büntetendő újabb bűncselekményt valósítana meg.

A Magyar Köztársaság területén sem rendkívüli állapot, sem olyan rendkívüli helyzet nincs, amely bármely hasonló közrend elleni cselekmények veszélyének általános, a társadalom egészére kiterjedő széleskörű elkövetésével fenyeget.

16)

Elsőfokú eljárás: 9Bny. 1270/2006/2. 2006.09.22. (Tatár J. Tamás)

Másodfokú eljárás: 17. Bnf. 1936/2006/2. 2006.09.28.

(Dr. Szolnoki János, Dr. Szívós Mária, Dr. Takács Jolán)

Vád: csoportosan és felfegyverkezve elkövetett hivatalos személy elleni erőszak bűntette

Petrényi Endre — Előzetes letartóztatás megszüntetése

Tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a gyanúsított vonatkozásában a legszigorúbb kényszerintézkedést, az előzetes letartóztatást alkalmazta.

Az elsőfokú bíróság azonban nem észlelte, hogy a kényszerintézkedés elrendelése kapcsán az ügyészi indítvány megalapozottsága tekintetében számos ésszerű kétely volt támasztható. (Be 211.§ (4) bek.)

Az előterjesztett ügyészi indítvány a kényszerintézkedés eljárásjogi szükségszerűségét azzal indokolta, hogy a „napokban tömegesen elkövetett” cselekmény büntetési tételére figyelemmel a gyanúsítottak szökésétől és elrejtőzésétől kell tartani, továbbá fennáll annak a lehetősége, hogy a gyanúsítottak szabadlábra helyezésük esetén társaiknak, a csoport egyéb tagjainak befolyásolásával, vagy megfélemlítésével megghiúsítanak a bizonyítást, és alappal kell attól tartani, hogy újabb szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekményt követnének el.

A szabadlábon védekezés jogát a Be 5.§ eljárási alapjogként rögzíti.

Azok indokolása abszolút cáfolata annak a védekezésnek, hogy mind az elsőfokú eljárásban elrendelt előzetes letartóztatások, mind pedig azok megszüntetése, egyaránt törvényes volt, **mert időközben a közterületi események súlyában, jelentőségében változás állt be.**

Ez egyszerűen nem igaz. Nem mellesleg politikai indokolás, amely a törvényben nem szerepel.

Tömegesen fordult elő, hogy az ügyész meg sem kísérelte a nyomozási bíró elé állított személy esetében az indítványának személyre szóló megindokolását. Azok nem is találhatók meg az ügydöntő határozatokban.

Idézet a Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság Budapesten 2006. október 26. napján megtartott tanácsülésen meghozott végzésének indokolásából:

„A kerületi bíróság indokolásában kifejtette, hogy bár mindkét vádlott rendezett körülmények között él, azonban az általuk elkövetett bűncselekmény tárgyi súlya nagy, másrészt feltehető, hogy újabb bűncselekményt követnének el, valamint a kiszabott szabadságvesztés tartamára is tekintettel, alappal feltehető, hogy az eljárási cselekménynél jelenlétük csak a legsúlyosabb kényszerintézkedés alkalmazásával

biztosítható, mivel kivonnák magukat az igazságszolgáltatás alól.

A kerületi bíróság indokolásában írtak nem megalapozottak.

Arra adat az eljárás során nem merült fel, hogy a vádlottak újabb bűncselekmény elkövetését kísérelnék meg, erre a vádlottak előélete sem utal. A vádlottak rendezett körülmények között élnek, lakással, munkahellyel rendelkezik a II. r. vádlott, míg I. r. vádlott egyetemi hallgató. Megalapozottan nem tehető fel, hogy jelenlétük az eljárás során máshogy nem biztosítható.

A kerületi bíróság határozatát a másodfokú bíróság megváltoztatta a Be. 347.§ (1) bekezdésében írt eljárás keretében a Be. 372.§ (1) bekezdése alapján a Be. 136.§ (2) bekezdésében írt rendelkezésére figyelemmel, a kényszerintézkedést megszüntetve a vádlottak szabadlábra helyezését rendelte el.”

(Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság 22.Bf.9885/2006/3. szám)

A demokratikus jogállam joguralmát sértő eljárásokról készült feldolgozás távolról sem dolgozza fel a teljes relevancia körbe tartozó történéseket, rendőrhatalósági, ügyészségi és bírósági eljárások anomáliáit.

Jogállamban a bűnök elkövetői nem maradhatnak büntetlenek.

VI.

A felülvizsgálati törvény és indokoltsága

2011. március 7-én, meggyőző többséggel fogadta el a parlament a 2006 őszi tömegoszlatásokkal összefüggő elítélések orvoslásáról szóló törvényt.

A felülvizsgálati törvény szükségességének megértéséhez elengedhetetlen, hogy bővebben ismertessem a kiemelés október 23-án szokásos folyamatát. Információim rendőrök és elfogottak vallomásaira alapulnak, és a kiemeléseket rögzítő videofelvételek is megerősítik.

A rendőr a sorfalban kijelölt helyét nem hagyhatta el, mert az eljárással érintett, sok száz személyből álló tömeg elleni intézkedés során a sorfal szinte pillanatok alatt felbomlott volna a sorozatosan hátra mozgó, elfogottakat hátrakísérő rendőrök miatt.

A kiemelt személyt a kettős sorfal mögött felállított ún. elfogó csoportoknak adták át, akik rendszerint nem voltak szemtanúi az elfogott személy megelőző magatartásának, pontos dokumentálásra pedig sem idő, sem lehetőség az adott helyzetben nem volt.

Ilyenkor történt, hogy az elfogott személyt rendszerint földre kényszerítették, hason fekve hátra tett kézzel megbilincseltek és számos esetben a megtört ellenállású személyt ilyen állapotban bántalmazták, közvetlen közről arcon fújták ún. paprika sprayel.

Az elfogó csoportok a hatalmukba került személyeket gyűjtötték, és időközönként rendőrségi járművekkel büntetés-végrehajtási intézetekbe, vagy rendőrségi intézményekbe szállították.

Ezek az előállítások a befogadó intézmények kapacitás hiánya miatt gyakran igen hosszú időt vettek igénybe. Több órás, esetenként közel egész napos idő alatt zajló befogadási eljárásakor, ezt az aktust bonyolító rendőrnek, a rendőrségnél rendszeresített formanyomtatványon okiratot kellett készítenie. A megfelelő rovatokba a személyi adatokon kívül fel kellett tüntetni a kiemelésre és elfogásra okot adó jogellenes

cselekményt, illetve annak helyét és időpontját. A formanyomtatvány tartalma arról is szólt, hogy az aláíró hivatalos személy a kiemelés, elfogás intézkedő hatósági közege, így egyben a közokiratba foglalt tény tanúja is.

Mivel a befogadáskor a kialakított rendszer miatt, a közreműködő rendőrnek semmiféle ismerete nem volt a már addigi személyes szabadság csorbításának pontos okáról, a valóságnak meg nem felelő módon hipotetikus okokat írtak be a formanyomtatványokba. Ezek olykor olyan életszerűtlen „bizonyítékokat” eredményeztek, mint a női kistáskában annak méretét meghaladó fél tégl stb. Az őrizetbe vett személyek cselekményei így egységesítettek lettek az egyéniesített helyett.

Az okiratok tehát a rendszer miatt nagy eséllyel, valótlán tartalommal lehettek kitöltve.

Mivel pedig a rendőrhatalóság által hivatalos eljárásban megszabott alakzatban kiállított okmány közokirat, ezért minden ilyen esetben, az abban közreműködő rendőr — akinek kétsége sem lehetett abban, hogy bűnösen jogsértően jár el — az intellektuális közokirat-hamisítás elkövetője, az okmány, pedig annak tárgyi bizonyítéka.

Az érintett személyek elleni további büntető — miként szabálysértési — eljárásokban is, a rendszerhibából adódó közokiratok tömegesen hamis jellegét az eljáró bíróságok akkor még nem ismerhették fel.

A büntetőeljárásokban még a másodfokon eljáró fővárosi bírósági tanácsok sem vonták kétségbe az okmány valódiságának tényét, és ezért azokat rendre a törvény szerinti igények esetében az alapos gyanú tárgyi bizonyítékaként kezelték.

Az ilyen közokiratok természetesen meghatározó bizonyító erőt képviseltek a bíróság elé állítás, a gyorsított, illetve rendes eljárásokban. Ilyen esetekben az elkövetési cselekmény egyben a hamis vád minősített esetének felel meg, ami büntetőeljárás indulása esetén 5 évig terjedő, ám ítélet hozatala esetén 8 évig terjedő szabadságvesztéssel fenyeget.

Ezek a történeti események, hatósági eljárások tették indokolttá, hogy az Alkotmánynak az ártatlanság védelmét tartalmazó abszolút vezérlőelve a büntető anyagi és eljárási jogrendező elvei, de különösen az Alkotmánybíróságnak a 14/2002.(III.20.) AB határozata III/3.3. pontjának a büntetőeljárás sikerének, illetve kockázatának következményei viseléséről szóló, mindenkre kötelező direktívája alapján, a töretlen ítélkezési gyakorlat szerint a vitás körülményeket mindenkor az eljárás alá vont személy

javára kell értékelni (in dubio pro reo elv), és felelősségre vonás alóli mentesítésnek van jogdogmatikai oka.

Ezek a körülmények tették indokolttá, hogy a Magyar Köztársaság Országgyűlése megszabott rendben felülvizsgálati törvényt alkosson, amely **deklarálja az említett időszakban és tárgykörben született rendőrségi közokiratok kétes hitelességét, amely premissza alapján minden egyes ilyen ügyben felelősségre vont személy ügyének peren kívüli, egyes bírói eljárásban felülbírálatát, annak eredményéről végzésben indokolást tartalmazó határozathozatalát írja elő. A bírónak mérlegeléssel kell arról döntenie, hogy az irat tartalma alapján a felülvizsgálati törvény hatálya alá esik-e a jogerős határozat, vagy az elítélt a törvény rendelkezéséből adódóan abból kizárt.**

A törvény rendező alapelve, hogy amikor a jogsértő, vagy bűnös cselekmény az aggályosként kezelendő közokirat rendőri jelentés, illetőleg az aláíró rendőrtanú vallomásán túlmenően egyéb megbízható bizonyítékra alapozott, akkor a felülvizsgálati törvénynek az elítélre vonatkozó hatályát ki kell zárni. Ilyen hiteles bizonyíték az alapeljárásban elfogadott, és a tényállás megállapításánál figyelembe vett beismerő vallomás is.

Az elsőfokú bírói határozat ellen a Be. Általános szabályai rendjében fellebbezésnek, és másodfokú eljárásban felülbírálatnak van helye.

Felülvizsgálati törvény alkotását kifogásoló nézetek közül azok álságos voltát bemutatandóan említtem.

Rendkívüli perorvoslati lehetőségként csak elméletileg vehető számításba a perújítás jogintézménye.

Azonban a perújítási eljárás **elrendelésének** is előfeltétele, hogy kezdeményezője olyan új bizonyítékot jelöljön meg, amelyet az alapeljárásban nem érvényesítettek, nem merült fel, tehát bizonyítékként mellőzött és meg nem vizsgált adat sem felel a perújítás megkövetelt kritériumának. Ehhez képest ez a sajátos eljárás nem járható út.

A vélelmezhetően több száz személyt érintő büntető-, és szabálysértési ügyekben gyakorlatilag **teljesíthetetlen lenne annak esetenkénti hiteles bizonyítása, hogy a rendőri jelentés hamis volt.**

Ezért mellőzhetetlen, hogy ennek tényét — a használt rendszer miatt — a vélelemnél

sokkal erőteljesebben, már a bizonyosság szintjén deklarálendő, hogy az alapos gyanút teljesítő rendőrijelentéseket a törvény által kijelölt időben és eljárásokban **intellektuális közokirat-hamisításként kell figyelembe venni, és mint ilyen, az alapos gyanú igazolása szempontjából hiteltelen adat**. Ekként az ilyen okmányokon alapuló bírói ítéletek, a törvény által deklarált kétely miatt, az egyébként lehetségesen még rendelkezésre álló más, hitelesként elfogadott adatokkal együtt, egyes bírói eljárásban, mérlegeléssel újra értékelendők.

Hamis érvelés tehát, hogy megoldás lehetne az ügyek egyenkénti kivizsgálása.

Hasonló érvek miatt nem tudok azonosulni a Lehet Más a Politika (LMP) pártelnöke által felvetett közkegyelmi javaslatával sem, hiszen a közkegyelem által továbbra is bűncselekménnyel bélyegeznénk az érintetteket, amelyért az állam nagyvonalúan megbocsát. Az ártatlanul elítéltek viszont nem az állam nagyvonalúságát várják, hanem elorozott becsületük helyreállítását, jogos kártérítést és bocsánatkérést.

Álláspontom szerint ez az elvárás felülírja az ügyekben konkrétan érintett, amúgy sem makulátlan rendőrök érzékenységet.

A törvényt kritika érte amiatt is, hogy minden rendőrt kollektíven megbélyegez azáltal, hogy hazugnak állítja be.

E demagóg állítással szemben leszögezném, hogy az akkori rendőri állomány néhány százaléka vett csak részt magában az oszlatásban, és annak is töredéke került olyan helyzetbe, hogy büntetőeljárásban felhasznált jelentést írjon, tanúvallomást tegyen, tehát az egész rendőri állomány megsértése fogalmilag kizárt.

A törvény pedig egy időben és térben pontosan lehatárolt, jogon kívüli állapothoz hasonlatos szituációra vonatkozik.

Tudomásom van arról, hogy számos rendőr 18-20 órás szolgálatot látott el váltás nélkül, bizonyára kimerültek, indulatosak lehettek. Könnygázban és esteledve rossz látási viszonyok között oszlattak. Az agresszív tüntetők egymástól való megkülönböztetése sem lehetett könnyű feladat, hiszen sokan hasonló ruházatot, jelvényeket viseltek, a rendőrök akár össze is keverhették őket. Több eset bizonyítja, hogy rendbontókat üldöző rendőrök akár tévedésből, akár szándékosan, de a szem elől tévesztett célszemély helyett másokat vertek meg és szállítottak el.

Szemléletes e körben a már említett **Kruchina testvérek** esete, akik szeptember 21-én hazafelé tartottak. Az utcán összeismerkedtek két fotóssal (egyikük a Pulitzer-díjas Szandelszky Béla). Alighogy elbúcsúztak símaszkos rebiszesek rohanták le, megverték, megbilincseltek és elszállították őket. A **hamis rendőrségi jelentésen** alapuló vád szerint **kövekkel dobálták** a rendőröket, tehát **csoportosan és felfegyverkezve hivatalos személy elleni erőszakot** követtek el. **Négy rendőr eskü alatt állította** mindezt, és csak a fotósok ellentétes tartalmú vallomásának köszönhetően, három hónap múlva szüntették meg a nyomozást.

Esetüket így kommentálták: „**És akinek nincs tanúja? Azok most rendőrségi vallomások alapján bebörtönzésre kerülnek?**”

A már idézett, médiában többször megszólaltatott rebiszes lövész elmondta, hogy a rendőrökben buzgott egyfajta előállítási kényszer is: a parancsnokok részére produkálni kellett az elfogott elkövetőket.

Tisztában vagyok vele, hogy lehetnek olyan esetek mikor a rendőrök nem tévedtek és ezáltal egy-egy randalírozó elítélése válik semmissé, azonban ennél sokkal nagyobb problémának tartanám, ha akárcsak egy ártatlan ember maradna, akinek a jogtalan elítélése érvényben marad.

A mérce számomra Lord Blackstone - mára a büntetőjogi ártatlanság vélelmének alapelvebe beépült - mondása: **”Inkább kerülje el az igazságszolgáltatást tíz bűnös, sem mint egy ártatlan szenvedjen”**. Úgy vélem mindenki számára, aki hisz a jogállamban és az igazságosságban, ezt az alapelvet kell követni, így az általam betervezett törvény kiállja az alkotmányosság próbáját.

Végezetül szeretném szó szerint ismertetni **Dukán Dániel esetét**, ami úgy érzem többet mond bármilyen érvnél:

„Az MTV ostromához természetesen - ahogy más, hasonló agresszív esethez sem - nem volt közöm.

Szeptember 19-én este kimentem a Kossuth térre, csatlakozva a parlament előtti békés tüntetéshez, ahol körülbelül 22 órától 23:10-ig tartózkodtam. 23:30-tól másnap hajnali

2:30-ig a belvárosban, az Astoriánál, egy főiskolás partiban, barátaim társaságában töltöttem az estét.

20-án, hajnali 2:30 után elindultam gyalog hazafelé az akkori Rigó utcai albérletembe, amely csak néhány saroknyira van az Astoriától; a korábbi, Blaha Lujza téri eseményekről csak közvetve értesültem. Útközben láttam, hogy a Rákóczi utat a forgalomtól elzárták, azon már csak lézengés volt. Szórványosan ugyan beszélgettek még ott emberek, de ahhoz hasonló, nagyszabású, agresszív cselekmények, amelyekről utólag a TV-ből értesültem, ekkora már nem voltak láthatók. A Szentkirályi utcához érkezve észrevettem, hogy a Vas utca vonalában rohamrendőrök kordonja zárja el a megszokott, hazafelé vezető utamat. Ekkor szóba elegyedtem az út közepén álló, teljesen békés fiatalokkal, hogy megérdeklődjem tőlük, mik történtek itt korábban. Körülbelül 10-15 perc elteltével jött a rendőri felszólítás, hogy „Oszoljanak!”. Beszélgetőtársaimmal kicsit értetlenül álltunk a dolog előtt, hiszen tömegről ott már szó sem volt, bár néhány, kicsit agresszívebbnek tűnő fiatal még állt azért az utcában. Ekkor elbúcsúztunk egymástól, majd hallva és látva a rendőri brutalitást, hangot adva elégedetlenségemnek is, rögvest elindultam hazafelé.

Mivel menekülési utat nem jelöltek ki számunkra, miközben a rendőrök megindultak, beszélgetőtársaim az Astoria irányába, én a Szentkirályi utca felé hagytam el a helyszínt, mivel erre volt az albérletem. A Bródy Sándor utcához közeledve megpillantottam, hogy az utca kijáratát ott jóval több rendőr zárja el, mint amennyi a Rákóczi útnál az ekkorra már továbbhaladt rendőrkordon biztosítására maradt, ezért visszafordultam. Ekkor már csak egy másik fiatal, illetve - mint később kiderült - civil ruhás rendőrök voltak az utcában. Szóba is elegyedtem a fiúval, a hazajutás kérdéséről értekeztünk, tudva azt, hogy be vagyunk kerítve/zárva és a korábban hallottak alapján ártatlanságunk ellenére sem bizakodhatunk kedves elbánásban. Valahogy csak haza kellene jutni, úgyhogy gondoltuk megpróbáljuk átkérni magunkat a biztosító rendőrökön. Hiba volt! Békésen és bizalommal haladtam feléjük, hogy megkérdezzem, merre mehetek haza, amikor hirtelen valaki a hátam mögül - mint utóbb kiderült az egyik civil ruhás rendőr - elkiáltotta magát, hogy „Elfogni, tüntető!” - vagy valami hasonló - amire többen is rám rontottak és a földre tepertek. Nem álltam ellent és hiába kértem, hogy ne bántsanak, hiába mondtam, hogy ártatlan vagyok, együttműködök és nem tettem semmi rosszat, **miközben hason, hátratett kézzel feküdtem a járdán, a rendőrök szidalmaztak, ütöttek, taposták és rúgták a fejemet...** Ekkor körülbelül hajnali 3 óra volt.

A menekülésre nem volt mód, így miután összeverték, gyorskötözővel megbilincseltek, majd a földön húztak, végül pedig betuszkoltak egy rendőrautó hátsó ülésére. Ezután a VIII. kerületi rendőrkapitányságra vittek, ahol megfélemlítve, embertelen körülmények között tartottak, így töltöttem a napot. Orvost sérüléseim ellenére sem küldtek hozzám, a mosdóba pedig csak vonakodva engedtek ki. A zárka kényelmetlen, sötét, hideg és piszkos volt. A bántalmazáskor sérült könyökömet kérésem ellenére is csak egy hónap múlva röntgenezték meg, a felvételek pedig azóta sincsenek a birtokomban, pedig kikértük és ennek immáron több mint négy éve.

Szeptember 20-án este aztán (tehát még aznap) átszállítottak a Gyorskocsi utcai Büntetés-végrehajtási Intézetbe, 72 órás őrizetbe vételre. Jogaim még itt sem nagyon voltak és valótlanságokat akartak aláírattni velem. (Miszerint olyasmiket foglaltak le tőlem, mint füstgránát, krómozott vasrúd, betontömb, kövek és üvegszilánkok, amelyeket nyilvánvalóan aznap söpörtek össze az utcáról és a néhány elfogott ember neve mellé akarták írni. Bár félelmeim ellenére sem írtam alá, az I. fokú tárgyaláson a bíró mégis tényként kezelte, hogy azok az enyémeek.) **Ügyvédeimet kérésem ellenére sem értesítették**, levelet írni nem engedtek, holott a „Fogvatartottak jogai” című kisfüzetben szerepel ennek lehetősége. Nemdohányzóságom ellenére dohányosokkal is egy zárkába tettek, emellett többször figyelmen kívül hagyták alapvető emberi jogaimat és meg is aláztak.

22-én volt az a „tárgyalás”, ahol majdnem mindenkit „futószalagon” 30 napos előzetes letartóztatásba vettek. (Engem Ráczné dr. Kschwendt Katalin bírónő.) Ekkor átvittek a Markóba = Nagy Ignác utcai BV. Itt is, ahogy végig, **megalázó sors** várt rám, **ártatlanul**. A befogadásnál újra bántalmaztak, ott tartásom idején pedig a cellák és a zárkatársak is többször cserélődtek.

2006.10.02-án volt gyorsított eljárásban az I. fokú tárgyalásom dr. Vasvári Csaba bíróval és két, az elfogásunkat végző, a bántalmazásomban is érintett, magasabb rangú, az elfogásomkor civil ruhát viselő rendőrtanúval (Szabó Tamás és Balázs Norbert). Azt állították, hogy különböző tárgyakat dobáltam a rendőrök felé, ami **NEM IGAZ!** Azt állították, hogy a fejemen, arcomon lévő sérüléseket úgy szereztem, hogy többször is, magamtól nekiestem egy parkoló autónak, amely kijelentés véleményem szerint már önmagában is nevetséges és meg kellett volna, hogy kérdőjelezze a hamisan tanúskodó rendőrök szavahihetőségét, nem hogy a többi téves állításukkal együtt. Egymásnak és az

életszerűségnek is ellentmondó, valótlan kijelentések hangzottak el tőlük, amelyek amellet, hogy természetesen nem igazak, rám egyáltalán nem is jellemző cselekmények. Arról, hogy pontosan mit is dobtam, mindkettő mást mondott, még annak módjában sem értettek egyet. Állították viszont, hogy jobb kézzel tettem, holott balkezes vagyok..

Állították, hogy egész este engem figyeltek, mégis, a ruházatomnak még csak az árnyalatát sem voltak képesek leírni, arról nem is beszélve, hogy egy szórakozóhelyen töltöttem az estét, ahonnan csak hajnali fél 3 körül indultam el hazafelé, mivel fáradt voltam. A jegyzőkönyvből több minden is eltűnt, amely kiegészítésére vonatkozó ügyvédi kérésünket elutasították.

Az ügyész csoportos garázdaság miatt felfüggesztett börtönbüntetést kért - meglátása szerint az eddig rács mögött töltött idő is bőven elég volt az elrettentésre - **a bíró 2 év 6 hónap letöltendő börtönbüntetésre ítelt**, emellett 3 évre eltiltott a közügyek gyakorlásától, csoportosan és felfegyverkezve elkövetett hivatalos személy elleni erőszak miatt. (?)

Összesen ketten voltunk „civilék” az utcán, amikor letartóztattak. A fiút, akit bűntársamnak neveznek, nem ismertem, soha korábban nem láttam. Ott is mindössze csak néhány szót váltottunk arról, hogy hogyan tudnánk végre onnan ki-/hazajutni. 2006. október 9-én (nehogy találkozhasak az aznap a börtönben ülést tartó jogvédőkkel) hajnalban aljas módon átszállítottak a Budapest határában lévő úgynevezett gyűjtőn át, Dunaújváros mellé, a Sándorháza-i börtönbe. Itt, az ország állítólag 3. legembertelenebb börtönében, mint a fellebbezésünk miatt nem jogerős fogoly, nagyobb zárkában, köztörvényesekkel voltam összezárva. Kétségbeesve, félelemben és szomorúságban teltek napjaink.

2006. október 26-án szabadultam, hirtelen, 36 szörnyű nap után. Egy hetes otthoni regenerálódásra volt szükségem, majd visszatértem a fővárosba, Budapestre. Befejeztem az egyetemi szemesztert - már amennyit a hiányzás és a meghurcoltatás dacára még képes voltam elvégezni - majd rendes magyar emberek segítségével, tanulmányi ösztöndíjjal kerültem ki még egy dán lehetőség előtt az Amerikai Egyesült Államokba 2007 januárjában, ahol jó tanulmányi eredményemnek köszönhetően a Phi Theta Kappa International Honor Society tagjává váltam. Amerikában folytatott tanulmányaimat 2007 decemberében fejeztem be, kitüntetéssel, diplomával (Trocaire College, Buffalo - A.S. Degree General Studies).

A másodfokú tárgyalásomat 2007. december 19-ére tűzték ki. A bíróság enyhítés mellett helybenhagyta a súlyos és igaztalan elsőfokú ítéletet, így **immáron jogerősen, 2 év**

börtönbüntetés lebeg a fejem fölött 4 évre felfüggesztve, ártatlanul. Az általunk kérvényezett nyílt tárgyalást nem engedélyezték, a bíróság összetételét a tárgyalás előtt változtatták meg, a jegyzőkönyvet pedig ismét meghamisították. Sem tanuk behívására nem adtak már lehetőséget, sem a hazugságvizsgálat megtartására. DNS vizsgálatot sem végeztek és az utcai térfigyelő kamerák felvételeit sem voltak hajlandóak megnézni, talán mert azzal a rendőrök brutalitásán kívül más ügysem volna bizonyítható. Elfogadták az I. fokon megállapított elfogult tényállást és az ügyben nyilvánvalóan érintett rendőrtanúk ellentmondó állításait. Így az ügy az igazságos végkifejlet hiányában továbbra sem zárulhat le és akár csak 1956, szégyenfolt marad a Magyar Bíróság koncepciók pereit által hazánk történelmében.

Sajnos mindezek után a Karácsony sem telhetett teljes békességben és nyugalomban, főleg annak tudatában, hogy erre a 4 évre még megalázó módon pártfogói felügyelet - mondhatnám megfigyelés - alá is vontak, rendszeres, az életéről való beszámolási kötelezettség mellett.

Élni muszáj, így próbálok visszarázódni a hétköznapiakba és folytatva tanulmányaimat elfelejteni a történeteket, ami cseppet sem könnyű, sőt, inkább lehetetlen. Miután egy újabb tanulmányi ösztöndíj keretében a 2008-as tavaszi félévet Dániában töltöttem egy Népfőiskolán, szeptembertől újra Magyarországon folytattam és folytatom tanulmányaimat. 2010-ben Erasmus ösztöndíjjal Németországban is tanultam, de nem lehet a végtelenségig menekülni a rossz emlékek elől. Végül szeretnék otthon letelepedni és tudásomat hazám és az emberiség szolgálatába állítani.

Egyszerűen nem akarom elhinni, hogy egy demokratikus jogállamban, a 21. század európai uniós Magyarországon ilyesmi megtörténhetett. Nem tudom, hogy valaha is ki tudjuk-e heverni ezt az igazságtalan sérelmet és meghurcoltatást a családommal. Ez a szörnyűség az egész életemre rányomta bélyegét. **A jogállamba vetett hitünket veszítettük el!** Reménykedhetünk-e bármiféle változásban? Fogja ezt valaha is valaki orvosolni?!”

VII.

A miniszterelnök felelősségének kérdése

Álláspontom szerint a **rendőri vezetők csak legfelsőbb politikai utasítás és jóváhagyás alapján adhattak parancsot** illetve túrhettek el a magukat és a testületet ilyen példátlan módon kompromittáló cselekményeket.

Ez szükségszerűvé és elkerülhetetlenné teszi a magyar **Alkotmány szerint felelős miniszterelnök politikai és jogi felelősségének a vizsgálatát.**

Minden tudatos emberi cselekvésnek szándékalapja van. Ez motiválja a cselekvő, vagy akár mulasztó magatartásokat.

A miniszterelnök egy hosszú folyamat eredményeként szinte a mindennapok részévé tette az állandó félelem és veszélyérzet táplálását, olyan mértékben, ahogy arra a rendszerváltozás óta nem volt precedens. Néhány példa:

2006. március 15-én az állami központi ünnepség színhelyén Gyurcsány Ferenc miniszterelnököt a Nemzeti Múzeum homlokzati timpanonjára látványosan telepített mesterlövészek „védték,” miközben még a Múzeumkert kerítésén kívül a közútra belépni kívánó személyeket is mágnes kapun át léptették be és egy magán őrző-védő csoport vizsgálta át.

2006. március 28-án az Országgyűlési Választások kampánya hajrájában Gyurcsány Ferenc bejelentette, hogy a választási nagygyűléseket szlovák bűnözői körök robbantásos merényletekkel szándékoznak megghiúsítani. Az MSZP és a FIDESZ közterületi politikai rendezvényeiket visszavonták.

2006. szeptember 17-én a rendőrség sorozatos szakmai hibája következtében tüntetők egy része elfoglalta az MTV székházat.

2006. szeptember 19-21-én a rendőrség különösebb ok nélkül utcán sétálókat „vadászott le”, feltehetően azt feltételezve, hogy a tüntetőkhez tartoznak.

2006. szeptember 21-én a FIDESZ az Önkormányzati Választások előtti nagygyűlésének megtartását lemondta, miután a belügyi szervek illetékeseitől azt a tájékoztatást kapta, hogy információjuk szerint robbantásos bűncselekményt terveznek a nagygyűlés kapcsán.

2006. október 9-én a Nemzetbiztonsági Hivatal „közleményt” adott ki arról, hogy a

közterületen zajló jogsértő cselekményeknél a pusztán passzív jelenlét is szándékerősítő bűnsegédi magatartásnak felel meg. Ezért a tömegzavargások passzív szemlélője is a bűncselekményeket elkövetőkre szándékerősítően hat, és ez a körülmény őt az alapcselekmény elkövetőjének pszichikai bűnrészesévé emeli.

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa megkérte a kormányfőt, hogy az alá tartozó szervek a jövőben ne adjanak ki jogsértő és hatáskörüket túllépő közleményeket. Az NBH később annak visszavonására kényszerült.

2007. február 8-án Szilvássy György titkosszolgálatokat felügyelő tárca nélküli miniszter arról beszélt, hogy a szélsőségesek nem csak a március 15-i ünnepet akarják megzavarni, de akár közintézményeket is megtámadhatnak.

2007. február 13-án máig ismeretlen tettes gépkarabéllyal sorozatot lőtt az ORFK Teve utcai székházára. A kormányfő radikalizálódó események láncolatáról beszélt, de a tettet a mai napig nem ismerjük.

2009. július 24-én Draskovics Tibor igazságügyi és rendészeti miniszter egy robbantásról készült videót mutatott be, amelyen szerinte a Magyarok Nyilai Felszabadító Hadsereg tagjai éppen kipróbálják robbanószerkezetüket. Hamar kiderült, hogy a két évvel korábban készült felvétel arról szól, hogy bonyhádi gimnazisták házilag készített bombájukat robbantották fel és ezt az eseményt ők örökítették meg dokumentálás szándékával.

A felsorolt események láncolatából kitűnik, hogy **a Gyurcsány-kormány folyamatosan és fokozatosan fenntartott egy állandó és konspiratív elemektől sem mentes veszélyérzetet**, ami megkívánta a megerősített és folyamatos rendőri jelenlétet, ellenőrzéseket.

Ebbe a sorba tökéletesen beleillik mind az öszödi beszéddel induló, MTV ostromon és annak megtorlásában folytatódó, majd október 23-án kicsúcsosodó eseménysorozat.

Felvetődik a kérdés: Cui prodest? Azaz kinek használt mindez, kinek az érdekében történt?

Gyurcsány Ferenc miniszterelnök így értékelte a szeptember 20-ról 21-re virradó éjszaka embervadászatait:

„A rendőri vezetéssel naponta többször találkozom. Úgy látom, hogy a magyar rendvédelem erre a kihívásra képes a keddi esti és a tegnapi esti minőségben reagálni,

és a rendet tartósan fenntartani.”

Gyurcsány keményen lecsapat a rendbontókra címmel megjelent Index/MTI hír, (2006. szeptember 20., szerda 11:37):

"Nincs türelem a rendbontókkal szemben, a leghatározottabban fel kell lépni ellenük!" - jelentette ki a kormány szerda délelőtti ülésének nyilvános részén Gyurcsány Ferenc. A miniszterelnök szerint Budapesten és Magyarországon rend van, a rendőrség éjszaka megvédte az embereket.

2010. szeptember 23-án Gyurcsány Ferenc Kövér László házelnöknek írt levelében a következőt írja:

„Miniszterelnökként természetesen többször is beszéltem rendőri vezetőkkel, részt vettem a Nemzetbiztonsági Kabinet ülésein. Tájékoztatót, értékelést kértem, továbbá megfogalmaztam elvárásaimat.”

Gergényi Péter budapesti rendőrfőkapitány nyilatkozata szerint sokat segített nekik az, hogy a miniszterelnök minden támogatást és segítséget megígért a rendőrségnek az összecsapások felszámolására.

A rendelkezéseimre álló információk szerint tehát a budapesti rendőrfőkapitány az események során rendszeres telefonos kapcsolatban állt a volt miniszterelnökkel.

Erre figyelemmel felmerül a lehetősége annak, hogy a tömegosztatással kapcsolatos eseményeket a főkapitány megvitatta, egyeztette a miniszterelnökkel.

A Btk. 122. § (4) bekezdése alapján katonai bűncselekményeket **tettesként kizárólag katonának minősülő személy követhet el**, nincs azonban akadálya annak, hogy **felbujtóként, vagy bűnsegédként katonának nem minősülő személyt is** büntetőjogi felelősség terheljen, jelen esetben példának okáért azért, mivel esetlegesen a jogsértő tömegosztatásra polgári személy adott utasítást (felbujtó), avagy azt támogatta (pszichikai bűnsegéd).

Október 23-án, - miközben a híradások folyamatosan tudósítottak a rendőri túlkapásokról -, Gyurcsány Ferenc a köztelevízió híradójának tett rövid nyilatkozata a rendőrségre

szándékerősítően hathatott, sőt, a „minden eszköz” sugallatával elvárásokat fogalmazott meg a rendőrséggel szemben:

„A rendőrség nemcsak jogosult eldönteni, hogy hogyan kell helyreállítani a nyugalmat, hanem kötelessége is.”

Hangsúlyozandó, ezt a miniszterelnök aközben nyilatkozta, hogy a TV és az elektronikus sajtó percről-percre tudósított a túlkapásokról, aránytalan (így jogtalan) rendőri kényszerintézkedések alkalmazásáról. **A miniszterelnök beszédét tehát nem lehet nem mindezen intézkedések politikai jóváhagyásaként értelmezni.** Ilyen szituációban a kormányfő részéről valószínűsíthetően egy **túlkapásokra utaló fél mondat elég lett volna** ahhoz, hogy az oszlató állomány hierarchiáján az ORFK parancsnoktól az őrmesterig „végig fusson” egy arányos intézkedésre figyelmeztető parancs, **a miniszterelnök érdekei azonban ezzel ellentétesek voltak.**

A miniszterelnök több sajtónyilatkozatában maga is elismerte, hogy a 2006. évi őszi események során folyamatos kapcsolatban állt a rendőri vezetőkkel.

Azokkal a rendőri vezetőkkel, akik a jelentésem rendőri felelősséget elemző megállapításai szerint az október 23-án történt tömegoszlatás során alapvetően megsértették a tömegoszlatásra irányadó jogszabályokat és szakmai előírásokat.

A rendőri vezetők a tömegoszlatás alkalmával az Astoria irányába terelték a tömeget és „elmulasztottak” zárósorfallat alkalmazni a Bajcsy-Zsilinszky út és a József Attila utca kereszteződésénél, aminek az lett az eredménye, hogy a rendőri erőkkel szemben fellépők egyesülhettek a békés FIDESZ – MPSZ rendezvény résztvevőivel. Miután pedig a tömeg egyesült, a békés rendezvény végét követően másfél percen belül elrendelték a tömegoszlatást, mellőzve a kötelezően előírt figyelmeztetéseket és esélyt sem hagyva arra, hogy a békés rendezvény résztvevői nyugodtan elvonulhassanak a helyszínről. A tömegoszlatás során jogsértő módon lovasrohamot és gumilövedékeket alkalmaztak, amelynek következtében ártatlan emberek tucatjai szenvedtek súlyos sérüléseket.

Információk merültek fel arra vonatkozóan is, hogy 2006 őszén a rendőrségen belül központi elvárásként fogalmazódott meg, hogy a tüntetőkkel szemben lehetőleg erőszakosan, kemény eszközökkel, erőt demonstrálva kell fellépni.

A központi utasítást, elvárást több rendőr is sejteti mint például az M1 Ma reggel c. műsorának 2010. május 13-i adásában nyilatkozó, de neve elhallgatását kérő vadászpuskás lövész.

Terrorcselekmény lehetősége

Vizsgálatom során felmerült, hogy a motivációra és a felsorolt események láncolatára tekintettel felvetődhet a Btk. 261.§-a (1) bekezdés b) pontjában megfogalmazott terrorcselekmény elkövetésének lehetősége is.

A Btk. 261. § (1) bekezdése szerint

„Aki abból a célból, hogy

a)....

b) **a lakosságot megfélemlítse**

c)....

a (9) bekezdésben meghatározott személy elleni **erőszakos**, közveszélyt okozó vagy **fegyverrel kapcsolatos bűncselekményt követ el**, büntett miatt tíz évtől húsz évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

A Btk. 261. § (9) bekezdés többek között a következő bűncselekményeket sorolja ide: **testi sértés** [170. § (1)-(5) bek.], foglalkozás körében elkövetett szándékos veszélyeztetés [171. § (3) bek.], személyi szabadság megsértése (175. §)

A törvényi szabályozásra figyelemmel a terrorcselekménynek nem csak a külföldi sajtóhírekből és mozifilmekből a közvélemény által is ismertebb cselekmény minősülhet, hanem hatályos büntetőjogunk szerint a lakosság megfélemlítése is, amennyiben az erőszakkal párosul.

Határozott álláspontom, hogy **ami 2006. október 23-án történt** Budapest belvárosában, **az alkalmas volt a lakosság megfélemlítésére**, ugyanis nemcsak a közterületeken jelen lévők, de a TV-nézők tudatában is alappal keletkezhetett reális félelemérzet. A főváros lakói egyszerűen nem mertek bemerészkedni a belvárosba, mert a híradások sorra számoltak be a tüntetésekből részt nem vevő, áthaladó, helyben lakó vagy dolgozó, vagy egyszerűen csak arra parkoló személyek okátalan, előzmény nélküli, brutális rendőri bántalmazásáról.

Egyesekben **halálfélelem** alakult ki azok közül is, akik az Astorián tartott megemlékezéskor a különböző kapualjakba és belső épületudvarokba menekültek be a záporozó gumilövedékek és könnygázgránátok elől. Különösen az idősebb, kevésbé

mozgékony, rossz egészségi állapotú megemlékezők vallomásaiból ismerjük, hogy **pánik lett úrrá rajtuk**, sokukban előtörték az '56-os lövetések emlékei, hiszen aki azt átélte, attól tartott, hogy az éles lövedék használatáig is fajulhatnak az események.

A lovasroham elrendelése, gumilövedékek használata mind időpontjában, mind irányában olyan intézkedés volt, amely a közvetlenül érintettek körében pánikot, halálfélelmet váltott ki.

Az **erőszakos elkövetés** nem szorul bővebb magyarázatra, számos jogerős ítélet született, amely rögzítette, hogy a rendőrök intézkedésük során ártatlan embereket bántalmaztak. A „fegyverrel kapcsolatos bűncselekmény” esete is fennáll, mivel büntetőeljárások vannak folyamatban amiatt is, hogy a rendőrök a kilőtt gumilövedékekkel súlyos testi sértést és nem egyszer maradandó fogyatékoságot okoztak. A gumilövedékek kilövésére lőfegyvert (vadászpuskát) használtak, másrészt a tényállás nem szűkíti le lőfegyverrel elkövetettre a bűncselekményeket, így fegyverrel elkövetettnek minősülhetnek azok az esetek is amikor nem éles lőszerez, hanem gumilövedékkel követék el a deliktumot. Álláspontom szerint a nem rendszerezített - szakértők által a megengedettnél jóval nagyobb mozgási energiájúnak minősített - gumilövedékek célzott és aránytalan használata (ld. gumilövedékekről szóló alcím) kimeríti a fegyverrel kapcsolatos elkövetési magatartást.

A bűncselekmény megvalósulásához meglátásom szerint ráadásul nem is a gumi vagy éles lőszerek elhatárolása a kulcs elem, hanem az azzal párosuló lakosság tudatában keletkezett félelemkeltésre való alkalmasság (fegyvernek látszó tárgy). A laikusok számára ugyanis a vadászpuskák és az azok által okozott lőtt sebek, illetve a vér látványa a félelemérzet kialakulásához mindenképpen elegendő lehetett.

Kiemelném, hogy a Btk. 261. § (4) bekezdése szerint a terrorcselekmény előkészülete is bűncselekmény. A (4) bekezdés értelmében „aki az (1) bekezdésben meghatározott büntett elkövetésére felhív, ajánlkozik, vállalkozik, a közös elkövetésben megállapodik, vagy az elkövetés elősegítése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő feltételeket biztosítja, ahhoz anyagi eszközöket szolgáltat vagy gyűjt büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő”.

Mindezek alapján, amennyiben a lakosság megfélemlítésének szándéka (célzata) bizonyítást nyerne, úgy a már a túlzott erőszakra való felhívás, ebben való megállapodás, illetőleg akár a lovas alegységek, vagy a gumilövedékek alkalmazásának az elhatározása,

az erről való előzetes döntés is alkalmas az előkészületi cselekmény megállapítására.

A fentiekhez hasonló tényállású bűncselekmény miatti jogerős bírói ítéletre Magyarországon alig akad példa, ezért a magyar büntetőjogban ítélkezési gyakorlat még nem alakulhatott ki. Távol álljon tőlem tehát, hogy a nevezett bűncselekmény tekintetében kategorikus kijelentést téve bárkit megvádoljak, annak elvi lehetősége azonban fennáll.

A nyomozó hatóságoknak és az ügyészségnek vannak csak olyan eszközei (híváslisták elemzése, tanúkihallgatások stb.), amelyek eredményeként vagy megállapítható, vagy kizárható e bűncselekmény elkövetése. Mivel a bűncselekmény elkövetésének lehetősége fennáll, azért álláspontom szerint a jelentésben felsorolt bűncselekmények vizsgálata miatt indult nyomozásban a terrorcselekmény esetleges megvalósulását is indokolt vizsgálni.

Megemlíteném még, hogy a bűnpártolás (Btk. 244. §) öt évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetett minősített esete, ha terrorcselekménnyel kapcsolatban követik el. Tehát mindaz, aki segítséget nyújt ahhoz, hogy az elkövető a hatóság üldözése elől meneküljön, vagy a büntetőeljárás sikerét megghiúsítani törekszik megvalósíthatja e bűncselekményt is.

Összegzés

Vizsgálódásom során arra a következtetésre jutottam, hogy noha október 23-a a legdurvább jogsértések szimbóluma, mégis inkább egyik elemének, vagy akár csúcspontjának tekinthető annak a folyamatnak, ami a Gyurcsány-kormány erőszakos és paranoid hatalomakaratát jellemezte.

Az események folyamatát tekintve logikusan és világosan látszik, hogy ami az MTV ostromnál (be nem avatkozás) és október 23-án az Astoriánál történt (tüntetők rátolása a nagygyűlésre, majd lovasroham és gumilövedék) nem írható pusztán az emberi butaság, rendőrszakmai hibák rovására. Megállapítható, hogy a „hibák” minden esetben figyelmeztetések ellenére, hosszas, több órás mérlegelés után következtek be. A döntéseket pedig akkor sem vették revízió alá a rendőri vezetők, mikor már világosan látszódtak annak következményei, utólag pedig bátran és meggyőződéssel kommunikáltak, tagadták döntéseik hibás voltát.

A fentiek alapján számomra nyilvánvaló, hogy megfontolt és szándékos akarat vezette a rendőri vezetők parancsait, annak maradéktalan végrehajtásáról ellentmondást nem tűrve gondoskodtak (ld. Pigler alezredes leváltása az Astoria előtt).

Jelentésemben részletesen bemutatom, hogy a FIDESZ rendezvény befejezésének lejelentését követően Gergényi főkapitány **alig néhány perc múlva parancsot adott a lovasrohamra**, esélyt sem adva a rendezvényen résztvevők távozására.

A feltüzelt rendőri állomány **azonosítót nem viselt**, a **lövészek kontroll nélkül adták le életveszélyes és maradandó fogyatékossgot okozó lövéseiket**, **megbilincselte és magatehetetlen embereket vertek félholtra**. Bilincs helyett az állomány gyakorta használt kínzó műanyagszalagokat, **vipera** bizonyíthatóan volt náluk.

Több esetben is megállapítható, hogy a rendőri kényszerintézkedések kivitelezésének módja **nem felelt meg az arányosság követelményének**, illetve a kényszerintézkedés **azután is folytatódott, hogy a tüntető ellenállása megtört**.

Mindez **nem egyedi és egyéni túlkapás, hanem több órán át tartó, folyamatosan alkalmazott eljárás** volt a végrehajtó állomány részéről, **ami parancsnokaik erre**

irányuló szándékát, beleegyezését valószínűsíti.

Vizsgálódásom során az események és tények láncolatából adódóan vizsgálandónak tartom a **terrorcselekmény** elkövetésének lehetőségét is. A további megvalósíthatott **bűncselekményeket** a következő oldalon található **táblázatban** **összegzem.**

A parancsnokok **nem léptek közbe, fegyelmet nem indítottak, feljelentést nem tettek,** amellyel mulasztásos bűncselekményeket is követhettek el. A bizonyítékok visszatartása és az azonosító jelek hiánya felvetheti a bűnpártolás (Btk. 244. §) esetleges megvalósulását, hiszen az előjárók nem kifogásolták annak hiányát, a büntetőeljárások lefolytatását pedig alapjaiban akadályozta.

Mindezt Gyurcsány Ferenc példás rendteremtésnek nevezte, azt pedig saját elmondásából tudjuk, hogy a rendőri vezetőkkel folyamatosan tartotta a kapcsolatot. Gergényi Péter azt nyilatkozta, hogy a miniszterelnök minden segítséget megígért és támogatásáról biztosította a rendőrséget. Hogy a segítség és támogatás mit takar, a fentiek alapján sejthető, az viszont tény, hogy Gyurcsány magához hívatta és dicséretben részesítette a budapesti főkapitányt, ami lehetetlenné tette, hogy Bene László országos főkapitány vizsgálatokat indítson ellene.

	Vonatköző törvény		Bűncselekmény megnevezése	Fenyegető büntetési tétel
1	Btk. 139.§	(1) bek.	Alkotmányos rend erőszakos megváltoztatása büntette	5-20 évig terjedő vagy életfogytig tartó fegyházbüntetés
2	Btk. 166.§	(1) bek. (2) bek.g)	Sok ember életét veszélyeztetve elkövetett - eventúálisan - emberölés büntette kísérlete	10-20 évig terjedő vagy életfogytig tartó fegyházbüntetés
3	Btk. 172.§	(1) bek. (3) bek.	A veszélyhelyzetet előidéző által elkövetett segítségnyújtás elmulasztása	5 évig terjedő börtönbüntetés
4	Btk. 175.§	(1) bek. (3) bek. a) c) f) g)	Személyi szabadság aljas indokból, a sértett sanyargatásával, védekezésre képtelen személy sérelmére, fegyveresen elkövetett megsértései	1-5 évig terjedő börtönbüntetés
5	Btk. 226.§	(1) bek.	Bántalmazás hivatalos eljárásban vétsége	3 évig terjedő börtönbüntetés
6	Btk. 227.§	(1) bek.	Kényszervallatás	5 évig terjedő börtönbüntetés
7	Btk. 228.§	(1) bek. (2) bek.	Személyi szabadságtól jogellenes megfosztás büntette Minősített eset, ha aljas indokból vagy a sértett sanyargatásával követik el	2-8 évig terjedő börtönbüntetés
8	Btk. 238.§	(1) bek. (2) bek. c) (4) bek.	Büntetőügyben elkövetett hamis tanúzás büntette	5 évig terjedő börtönbüntetés
9	Btk. 244.§	(1) bek. a) b) (3) bek. b)	Hivatalos személy eljárása során elkövetett személyi bűnpártolás büntette	5 évig terjedő börtönbüntetés
10	Btk. 269/A.§		Nemzeti jelkép megsértése vétsége	1 évig terjedő fogházbüntetés

11	Btk. 276.§		Magánokirathamisítás	1 évig terjedő fogházbüntetés
12	Btk. 281/A.§	(1) bek. (2) bek.	Veszélyes hulladéokra elkövetett hulladékgazdálkodás rendjének megsértése	5 évig terjedő börtönbüntetés
13	Btk. 360.§	(1) bek. (2) bek.	A szolgálatra jelentős hátránnyal járó előjárói gondoskodás elmulasztásának büntette	5 évig terjedő börtönbüntetés
14	Btk. 361.§	(1) bek. a) (2) bek.	A szolgálatra, a közbiztonságra jelentős hátránnyal járó előjárói intézkedés elmulasztása büntette	5 évig terjedő börtönbüntetés
15	Btk. 362.§	(1) bek. (2) bek.	A szolgálatra, a fegyelemre különösen nagy hátránnyal járó előjárói kötelesség elmulasztásának büntette	5 évig terjedő börtönbüntetés

További esetleírások

1. Skardelli Viktorra vonatkozó tényállás

2006. október 23-án este a nagyszüleinél volt, akik a Ferenciek terénél laknak. Innen hazaindulva látta a Ferenciek terén zajló eseményeket. Itt ismerkedett meg Bosskay Zsuzsannával és Hajdú Gáborral, akikkel a rendőrség tömegoszlatási tevékenységének megkezdése után elhagyták a területet. A Belgrád rakparton hazafelé mentek, mikor már majdnem a Szabadság hídnál voltak, hirtelen egy csoport rendőr rohant ki egy a rakpartra merőleges utcából, akik felől, gumilövedék kilövését észlelte meghatalmazóm, ezért ijedségükben lerohantak közvetlenül a Duna partjára. Azonban a rendőrök utánuk mentek és felszólították a három fiataalt, hogy feküdjenek a földre. Ők ennek azonnal, mindenféle ellenállás nélkül eleget tettek. Ennek ellenére a rendőrök mikor lementek a földön fekvő S. Viktort többször oldalba rúgták, fejéhez könnygáz spray-t szorítottak. Ezután föl vitték a rakpartra folyamatos ütések közepette, a járdára fektették, fejére ráléptek, így szorították azt a kemény betonfelületnek. Háta mögött összekötötték gyorsbilinccsel a kezeit és hassal a földre fektették. Jó néhány alkalommal oldalba rúgták, levették cipőit, és lábfejét többször beletaposták a betonba. Félig fölemelték és többször leköpték. A trágár szavakkal becsmérelték értelmiségi mivoltát, magyarságtudatában megalázták. Az egyikük megkérdezte: mikor volt Trianon és közben bakancsát fejéhez nyomta, jelezve, ha nem ad megfelelő választ, akkor azt a lábbelítől fogja S. Viktor megkapni. Miután ez a 15-20 azonosító nélküli rendőr kiteljesíthette a fiatal, magyar értelmiségiek iránti gyűlöletét, - ahogy ezekre következtetni lehet kijelentéseikből – S. Viktort a többiekkel együtt betették a rabszállítóba és október 24. napján hajnali 01 óra 50 perckor a Gyorskocsi utcai kapitányságra vitték. Folyamatos rendőri felügyelet mellett szállították innen át a Szent János Kórházba, ahol ultrahang és röntgen felvételeket készítettek. Október 24-én délelőtt 10 órakor engedték ki a Gyorskocsi utcai Rendőrfőkapitányságról cipő nélkül, felduzzadt lábbal; megverve, megaláztatottan ezért így kellett hazamennie.

2. Szegner Krisztiánra vonatkozó tényállás

2006. október 23-án a Fidesz nagygyűlésére látogatott ki barátaival, amelynek végétével hazafelé indult. Közben beszélgettek és jó idő révén nem siettek haza, majd később már nem is tudtak hazajutni. Az Astoria felől mentek a Deák tér felé, ahonnan lovas rendőrök rontottak a tömegre és mindenkit viaszorítottak az Astoria felé. Onnan barátaival megpróbált ezt kikerülve a Gerlóczy utcán keresztül kimenekülni, de ott az utca kijáratát állig felfegyverkezett rendőrök lezárták és őket „*takarodjatok vissza oda, majd ott jól szét lesztek verve.*” mondattal nem engedtek ki.

Visszafelé mentek a Szabad sajtó útra, majd ott váraoztak. Később a Veres Pálné utca felé próbáltak haza menni, de ott az egyik keresztutcából (Curia utca) a sötétben megbújva könnygáz gránáttal 15-20 méterről célzottan fejbe lötték. Eszméletét egy pillanatra veszíthette el, majd magához térve vérző fejjel az Erzsébet híd pesti hídfőjéhez ment. Az ott tartózkodók is többször hívták a mentőket, de az nem akart vagy tudott oda jönni, a diszpécser több sértő megjegyzése után nagy nehezen kb.30 perc várokozás után a Mátyás pince előtti részre jött a mentő, majd - az akkor még- a Honvéd kórházba szállítottak súlyos sérüléseivel kezelésre.

Mindkét oldali állkapcsának nyílt törése megoperálásra került a hajnali órákban. A rögzítő fémek, melyek a mai napig bent vannak, orvosi konzultáció után, valószínűleg élete végéig ott is kell, hogy maradjanak. Fogazatának pótlása ezért implantálással nem is tűnik megoldhatónak, így jelenleg fogszabályzása van, hogy ezt a hiányt, amely ugyan nem a sérülés következtében lett, pótolni tudják a későbbiekben. Az állkapocsban lévő fém nélkül ez nem lenne probléma, mivel ebben az esetben implantátummal könnyedén pótolni lehetne a hiányzó fogakat.

Sz. Krisztiánnak a kettős nyílt állkapocscsont törés és az azzal járó kezelések rendkívüli módon megváltoztatták az életkörülményeit és a mindennapi életvitelét. Közel 3 órás műtéten esett át, melynek során törött állkapcsát jobb és bal oldalon 2 vassal, 6-6 ponton rögzítették. Ezt követően a csontok összeforrása érdekében 3 hónapra szájjárat kapott a szájmozgás minimalizálása érdekében, ez idő alatt szívószállal volt kénytelen táplálkozni Sz. Krisztián több alkalommal járt vissza kontrollvizsgálatokra, a fémet azonban nem távolították el szájából, tekintettel arra, hogy azt idővel körbe nőtte a csont, korábban pedig kivenni nem lehetett, tekintettel arra, hogy a fémek stabilizálták szájüregét. Ma már csak egy rendkívül komplikált, altatásban történő több órás, esetleges

komplikációkkal járó bonyolult műtéti eljárás során lehetne eltávolítani ezeket a fémeket. A bonyolult műtéti beavatkozás, az altatással járó veszélyforrás és a további, esetlegesen felmerülő komplikációk miatt azonban kezelőorvosai ma már nem javasolják a fém eltávolítását. Túl azon a kellemetlen és kényelmetlen érzésen, hogy kénytelen két fémrel a szájában élni, ami ráadásul a szavak artikulálása során további nehézségeket okoz számára, nem tudja a fémek miatt pótoltatni a fent már részletezett módon implantátummal fogazatát, ehelyett fogszabályzással és „híddal” kell megoldani a hiányzó fogak pótlását, ami sokkal kényelmetlenebb és körülményesebb megoldás is egyben.

4. Kovalcsik Tiborra vonatkozó tényállás

Kovalcsik Tibor, 2006. október 23-án, lakhelyéről Hasznosról egyedül érkezett a fővárosba, hogy a FIDESZ ünnepségen részt vegyen, és méltó módon megemlékezzen az '56-os forradalom 50 éves évfordulóján.

A FIDESZ ünnepség után még ott maradt a Rákóczi út és a Nyár utca sarkán az árkádok alatt, és beszélgetett néhány, számára idegen emberrel, de ekkor már látta az Astoria felől, hogy utcai zavargások kezdődtek. K. Tibor és beszélgetőpartnerei ezért úgy döntöttek, hogy tisztes távolból figyelik az eseményeket, nem indulnak el onnan semerre, majd ha az indulatok elcsitultak, utána mennek haza. Úgy vélték, hogy mivel nem csináltak semmi jogelleneset, és a zavargásokhoz köze nem volt, ezért őt nem érheti bántódás, esetleges rendőri atrocitás.

Ennek ellenére körülbelül 19:00 óra magasságában a falnál állva eltalálták gumilövedékkel, a jobb szemöldöke felett néhány milliméterrel. Ezt követően, mivel a közelben orvosi segítséget nem tudtak nyújtani, saját lábán ment el a Péterffy Sándor utcai kórházba, ahol ellátták a sérülését, azonban a sérülés komolyságára tekintettel a kórházat nem hagyhatta el, hanem 9 napra, november 2-ig bent tartották őt.

A felvételekor a jobb halántéktájon szabálytalan szélű kerek sebzés volt, jobb szem körüli vérömleny miatt a szeme alig nyílt, visusa rossz volt, az üvegtest bevérzett. Szeme körül szemhéj haematoma keletkezett, a bőr mögé fúródó gumilövedéket el kellett

távolítani kis műtéti beavatkozással. A baleseti központból átfektették a szemészeti osztályra megfigyelés és megfelelő kezelés céljából. Ezek után, a kezelését végző orvos javaslata alapján beutalták további műtéti ellátás céljából a II. számú szemklinikára, ahol egy, egyébként a TB által nem támogatott és költséges – 400.000 Ft,- - műtéti beavatkozást javasoltak számára. A II. számú Szemklinikán azonban a vizsgálatot végző szakorvos orvos szakmai okokra hivatkozva azt javasolta, hogy a műtéti beavatkozás ne történjen meg, mivel a szeme oly mértékben roncsolódott, hogy a műtéti beavatkozás után is a látása nagy valószínűséggel többé nem lesz tökéletes, és esetleges műtéti komplikáció eredményeként elhallhatnak a sejtek, ami további problémákat okozhat számára. K. Tibor így a lövés eredményeként jobb szemére maradandó és súlyos látáskárosodást szenvedett. Mindez olyan formában jelentkezik, hogy jobb szemének visusa nem megfelelő, a középpontot nem látja, és térben is csak homályosan, legfeljebb néhány méterre lát el.

5. Hajdú Gáborra vonatkozó tényállás

Hajdú Gábor 2006. október 23-ról 24-re virradó éjszaka a Ferenciek terén a tömeg által épített barikád mögött tartózkodott. Ott találkozott volt barátnőjével Bosskay Zsuzsannával, akivel a helyszínen beszélgettek, és Skardelli Viktorral, akivel ott barátkoztak össze.

Kb. már 01.00 és 02.00 óra között járt az idő, amikor azt látta, hogy a velük szemben, a Váci u. és az Astoria között sorfalban álló rendőrök készülnek valamire, ezért azt tanácsolta a többieknek, hogy induljanak hazafelé.

Lementek a rakpartra és a Szabadság híd irányába indultak el közvetlenül a Duna mellett a lépcsők alatt a kavicsos részen. Amikor a hajóállomás közelébe értek, azt vette észre, hogy velük szemben és a hátuk mögött is rendőrruhás emberek szaladnak feléjük. Megpróbálta elővenni az iratait, mert azt gondolta, hogy igazoltatni fogják, de az odaérő rendőrök egyike szó nélkül fejbe vágta a tonfával, majd mindhármuknak azt üvöltötték, hogy „hasra!” vagy „földre!”. Ezek után a rendőrök erőszakkal a földre kényszerítették őket, majd a földön fekvő hátul megkötötték a kezét.

H. Gáborral szemben fellépő rendőrruhás személyek maszkban voltak és némelyikükön rohamsisak is volt. Előadja, hogy semmiféle azonosító nem volt a ruházatukon és a sisakjukon sem látott semmiféle jelzést, vagy felfestést.

Kb. 6-8 rendőr lehetett, aki hármójukat bántalmazta. Amikor már földön volt hátul összekötözött kezekkel, kb. négy rendőr rugdosta az oldalát vese tájékon, illetve a bordákat, valamint a fejét is ütötték hátulról valamivel. Ezek után az egyik cipőt levették és rátapostak bokájára. Cipőjének értéke körülbelül 10.000 Ft volt, amelyet később sem kapott vissza.

Miközben őt verték, még le is köpdösték őket és azt kiabálták nekik, hogy „Rohadt értelmiségiek!” „Rohadt tüntetők!”. Az egyik rendőr H. Gábornak azt mondta, hogy miatta nem látja egy hónapig a családját.

A látleletben szereplő orrcsonttörésen túlmenően a fején voltak nyomás-érzékeny területek, belilult a bordája és a háta egy része, illetve a bokája környékén a bőr, amire rátapostak, felszakadt. Testének több pontján a rúgások következtében haematomák keletkeztek, amelyek olyan súlyosak voltak, hogy 8 napon túl gyógyuló sérülések voltak.

Miközben őt verték a rendőrök, látta, hogy ugyanúgy bántalmazzák Bosskay Zsuzsannát és Skardelli Viktort nevű fiatalembert is, illetve látta, hogy Bosskay Zsuzsanna haját többször meghúzták és a fejét beleverték a korlátba. Előadja, hogy arra emlékszik, hogy Skardelli Viktorral mindketten mondták a rendőröknek, hogy ne a lányt bántsák, mire az egyik rendőr odaszólt a többieknek, hogy „a kurvát hagyjátok”. Ő maga csak annyira tudta elfordítani a fejét, hogy azt nézze mi történik a barátnőjével, de azt is látta, hogy harmadik társuk cipőjét is levették és az ő bokájára is rátapostak.

Amikor végre abbahagyták a bántalmazásokat, fölcipelték őket a lépcsőkön az útra oly módon, hogy mindhárman a korlátba verődtek. Ekkor is húzták barátnője haját és a fejét a korlátba ütötték. Amikor fölérték az úthoz, ott lefektették őket a földre és a rendőrök föléjük állva viccelődtek rajtuk, miközben az egyik rendőr a nála lévő felvevővel kamerázta őket. H. Gábor próbálta tőlük megkérdezni, hogy mi ellene a vád és miért bánnak így velük, mire az egyikük azt válaszolta, hogy a tank és a kődobálás miatt járnak el velük szemben. H. Gábor mondta nekik, hogy ezekhez az eseményekhez nekik semmi közük, azonban az eljáró rendőrök ezzel nem törődve jártak el a továbbiakban.

Ezek után egy maszk nélküli rendőr, aki valószínűleg a bántalmazók parancsnoka lehetett, rádión keresztül beolvasta az adataikat és ő kérte meg a szállítókat, hogy vigyék be őket.

H. Gábor elmondja, hogy ez a személy nem vett részt a bántalmazásukban, de végignézte szó nélkül, ahogy Skardelli Viktor nevű fiatalember karját a felemelése során kitekerik a rendőrök. Egy rendőrségi Ford Transitban helyezték el őket, öt másik személlyel együtt.

A Gyorskocsi utcában, ahová bevitték őket, már nem bántalmazták többé, de nem engedték telefonálni, illetve nem kapott választ a kérdésére, hogy telefonálhat-e. Ezen kívül elvették a telefonját és feljegyezték a benne lévő SIM kártya számát. Végül délután négy óra tájban engedték el. Így közel 11 órát volt őrizetben. Az őrizet időtartamát igazoló okiratot a BRFK már megsemmisítette, így azt kérésünkre nem adta ki részünkre, azonban a meghallgatási jegyzőkönyvön látható, hogy 12 óra 35 perckor zárták le a jegyzőkönyvet, majd ezt követően engedték el.

H. Gábort a PKKB. 3. Sze. 18.277/2006 számú végzésével figyelmeztetésben részesítette.

6. László Gáborra vonatkozó tényállás

László Gábor 2006. október 24-én hajnalban az Erzsébet híd pesti hídfőjénél tartózkodott, mint szemlélődő volt jelen az eseményeknél, sem a barikád építésében, sem az ott lezajlott dobálásban nem vett részt és semmilyen erőszakos cselekményt nem követett el.

Amikor a rendőrség távozásra szólította fel a tömeget, és megkezdte a tömegoszlatást, elindult egy díszköves kis utcán – Veres Pálné utca - a Kálvin tér irányába. Mielőtt elhagyta a teret, és elindult a Kálvin tér irányába, a színezett vízzel töltött vízágyús rendőrségi autó lefröcskölte zöld színű festékekkel a rajta lévő fehér pólót. László Gábor eljutott a Kálvin térre, ahonnan a Kossuth tér felé szándékozott tovább haladni. Mivel a Korona Szállónál az ott szolgálatot teljesítő rendőr közölte, hogy az az utca le van zárva, ezért kénytelen volt kerülő úton, a Deák Ferenc tér érintésével tovább haladni a Kossuth

térre, így a 72-es trolibusz vonalán jutott el a Kossuth térre. Innen a 2-es villamos vonalán tovább sétált, így jutott el a Jászai Mari térre kb. hajnali 2 óra körül. A Jászai Mari térnél beállt a Nyugati tér irányába haladó éjszakai buszmegálló helyéhez.

Ezt követően a buszra várakozva körülbelül 10-15 perc múlva megérkeztek a rendőrök egy kis furgonnal Buda irányából. Körülbelül hatan lehettek akik kiszálltak, akik közül az egyik rendőr viselt símaszkot és gyakorlóruhát. László Gábort igazoltatásra szólították fel, aki ennek eleget is kívánt tenni, és az iratai keresése közben vette észre az egyik rendőr, hogy festékes a pólója. Ezt követően a símaszkot viselő rendőr felszólította, hogy menjen a fal felé, és kezét tegye fel. Amikor ennek eleget tett, és már eléggé közel ment a falhoz, ugyanez a rendőr hátulról erősen meglökte, aki így nekiesett a falnak, és beverte a fejét. Mindeközben szidalmazták, verbálisan inzultálták, többek között azt mondták neki, hogy „Mozogj már, te kis köcsög!”. Az arca a falba verés következtében rögtön elkezdett vérezni, és a sérülés a mai napig látszik, mert elég mély.

A falnál állva megmotozták, zsebeiben lévő dolgokat kipakoltatták és letetették vele a földre. Átvizsgálták az iratait, mindeközben a símaszkot viselő rendőr folyamatosan sértegette, fenyegette, inzultálta. A rendőr megkérdezte, hogy miért zöld a pólója, mire László Gábor felelt, hogy mivel a kormány távozását kívánja, ezért kiment a tüntetésre, de ott semmi jogellenes cselekményt nem végzett. Erre a rendőr azt mondta, hogy az egyik kollégájukat megszúrták késsel, és az is lehet, hogy László Gábor volt.

Az igazoltatás során egy rendőrtiszt érkezett a helyszínre. Ő rászólt az igazoltatást végző rendőrökre, hogy tartsák magukat az előírásokhoz, és megpróbálta az igazoltatást végző rendőröket csitítani, aminek következtében normálisabb hangnemben szóltak a rendőrök. Mindezek után L. Gábor kérte a rendőröket, hogy felhívassa mobiltelefonon a feleségét, le is nyúlt a telefonjáért, beütötte a számot, és várta, míg kicsöng. Ekkor a símaszkot viselő rendőr trágár szavak és kifejezések közepette kivette kezéből a telefont, és nem engedte, hogy beszéljen a már vonalban lévő feleségével.

Ezután L. Gábort megbilincseltek és beültették egy rabszállító kocsiba, amely nem az az autó volt, amellyel a rendőrök érkeztek. Ebbe a rabszállító járműbe több személyt is ültettek, amely egyébként mindössze 4-6 fő befogadására volt alkalmas. Nagyon erősen szorították meg a bilincset L. Gábor kezén, amely olyannyira elszorította a kezét, és

gátolta a vérkeringését, hogy rosszul lett, és kérte, hogy lazítsák meg a bilincset. Ekkor levették róla azt – amelynek nyoma egyébiránt meglátszott 2 héten keresztül – és műanyag bilincset tettek fel.

L. Gábort a Gyorskocsi utcába vitték orvosi ellátásra, egy orvos megvizsgálta a sérülését, de mivel a sebe nagyon erősen vérzett és sürgős ellátásra szorult, beutalták őt a János kórházba, ahol a sebet összevarrták. Ezt követően visszavitték a fogdára, majd reggel, kihallgatása után engedték szabadon. L. Gábort a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2007. március 13. napján kelt 9. Sze.18.320/2006/10. ügyszámú végzése, amely szabálysértés eljárás eredményeként a Szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény 22. § szerinti figyelmeztetésben részesítette.

7. Dénes Attilára vonatkozó tényállás

Dénes Attila 2006. október 23.-ról 24-re virradó éjszaka a Duna-korzón az Erzsébet-híd pesti hídfőjéhez közel a Petőfi szobornál tartózkodott és onnan figyelte az eseményeket. Amikor a rendőrségi tömegoszlatás megkezdődött és látta, hogy a budai oldalról is az Erzsébet-hídon egy rendőri egység megindult, úgy gondolta, hogy ők a Ferenciek tere felé fognak tovább haladni, ezért ottmaradt, és továbbra is ott állt a szobornál. Később tapasztalta csak, hogy a Budáról érkező rendőri egység három részre oszlik és csak egy részük halad tovább a Ferenciek tere felé, a többiek észak és déli irányban indultak el, tehát a Lánchíd és a Szabadság-híd irányába. Később ezek az egységek tovább oszlottak és az észak felé induló egység egy része a Váci utcán, más része pedig a Duna-korzón üldözte a tömeget. D. Attila ekkor jött rá, hogy nem volt jó ötlet ott maradni, ezért a Duna-korzóról lement az alsórakpartra a Dunához, és úgy indult el a Lánchíd irányába. Ekkor körülbelül hajnal két óra volt.

D. Attila kezdetben úgy gondolta, hogy a Lánchíd pesti hídfőjénél marad, ahol egy kis időt eltölt, azonban látta, hogy a tüntetők közül többen rohannak fel a Lánchídra, és a Las Vegas Casino melletti utcából rendőrök érkeznek, úgy döntött, hogy ő is átmegy a Lánchídon Budára. D. Attila és a tömeg egy része körülbelül a híd felénél járhatott, amikor látták, hogy a pesti oldalon a rendőrök autóba ülnek, és elindulnak a híd felé. Ekkor D. Attila – és a tömeg egy része – elkezdett futni, a budai oldalon lévő

oroszlánokig jutott el, amikor a rendőrök utolérték és a többieket, lehúzták az ablakot, és a rendőrautóból lefújták őket gázsprayvel. Ekkor a Lánchíd északi oldalánál lévő lépcsőn leszaladt a rakpartra és tovább indult szintén észak felé, a Batthyány tér irányába.

A Szilágyi Dezső tér felé haladva az autó feljárónál felment a felső rakpartra, a Bem rakpartra, és leült a felsőrakpart támfalára. Láta, hogy kb. 8 személy, akiknél zászló is volt, ott ültek és a korábbi eseményeket beszéltek meg.

D. Attila mellett sétálás közben megállt két autó, melyekben rendőrök voltak, vélhetően azért, mivel észrevették kezében a magyar zászlót, és tüntetőként azonosították. A két kocsi közül az egyik személygépkocsi jellegű, a másik meg egy ablaktalan furgon volt. Elmondása szerint egyiken sem volt felirat, de még rendszám sem. A megálló autók közül kiszállt hat rendőr, akik közül az egyiknél vipera volt. D. Attilát az egyik rendőr felszólította, hogy igazolja magát és rakja fel a kezeit. Utána egy másik azt mondta, hogy forduljon meg és megkérdezték, hogy van-e nála bármilyen eszköz. Jelezte, hogy nincs nála semmi, ezt követően megmotozták őt. Ezt követően megkérdezték, hogy hová megy, melyre felelte, hogy haza, és ezt követően a címét is be kellett diktálnia, mivel erre is rákérdeztek.

Miután bediktálta a címét, az egyik, D. Attilától balra álló rendőr a kezében lévő vipera végével megütötte a hasát a köldöke fölött. Ezt követően a földre esett, majd a földön fekve kiabált a rendőröknek, hogy ne bántsák, de ennek ellenére elkezdtek minden indok nélkül rugdosni. A rúgások javarészt jobb felkarját érték, mivel a jobb kezével próbálta védeni magát. D. Attila távolabbról egy gúnyos megjegyzést is hallott a rugdosódás közepette, valaki, aki nem vett részt a rugdosásban azt mondta a többieknek, hogy „jól csináljátok”. Mindeközben D. Attila továbbra is kiabált, hogy ne bántsák, ekkor a viperás rendőr keresztirányban ráütött a viperával hátára. Ekkor azt érezte, hogy az ütés a gerincét találja el, de később kiderült, hogy az egyik bordáját érte hátulról az ütés.

Ezt követően D. Attila azt hallotta, hogy az egyik rendőr azt mondja, „na jó, elég lesz”, majd abbahagyták bántalmazását, beültek a kocsikba, amivel jöttek és távoztak a rendőrök a helyszínről anélkül, hogy a földön fekvő, összerugdosott személlyel a továbbiakban törődtek volna.

8. Farkas Tiborra vonatkozó tényállás

Farkas Tibor 2006. október 23-án az Astoriánál volt a FIDESZ nagygyűlésen az Astoriánál, illetve ezt megelőzően járkáltak a város különböző pontjain, ahol több ünnepi megemlékezést megtekintettek. A FIDESZ nagygyűlés vége után F. Tibor barátjával elment az Astoriához közel lévő Magyar utcába, ahol egyik barátjának volt a lakása. Eredeti szándékuk szerint szerettek volna még tovább járkálni, nézelődni Budapest utcáin, azonban egyből a FIDESZ nagygyűlés végén kezdődő utcai zavargásokban nem kívántak részt venni, ezért mentek gyorsan egy közeli biztonságos helyre, F. Tibor barátjának lakásába, ahol az este folyamán TV-n követték az eseményeket. F. Tibor néhány órát itt töltött, majd körülbelül este 11 óra körül indult haza budai lakásába. Gyalog indult el alsó utcákon a Ferenciek tere irányába, és annak közelében, a Veres Pálné utca sarkán található éjjel-nappali élelmiszerboltba betért vásárolni.

Ezt követően – körülbelül éjfél tájt – a Veres Pálné utcán kísért a Ferenciek terére, ahol ekkortájt épített barikádok mögött a kormányellenes tüntetők tüntettek a kormány ellen. Megállt a Veres Pálné utca sarkán, távolról szemlélve az eseményeket, nem kívánt közvetlenül a barikádokhoz közel menni, és részt venni a tüntetésen. Jó ideig álldogált itt, mivel időközben idegenekkel ismerkedett meg, akikkel a kialakult helyzetről beszélgettek. Ezt követően visszasétált a boltba vásárolni, majd újra visszajött a Veres Pálné utca sarkára még figyelni az eseményeket. Rövid időn belül a rendőrség megkezdte a tömegoszlatást, és a Ferenciek terének azon részéről, ahol a barikád fel volt állítva, az Erzsébet híd, illetve a Veres Pálné utca irányába elkezdtek kiszorítani a tömeget, rendőri felszólítást nem hallott. Ekkor rohanó, rémült embereket látott, illetve hatalmas füstöt, majd a tömegoszlatást végző rendőrök közül az egyik F. Tiborhoz is odarohant, és őt gumibottal bántalmazta, de sikerült az ütések alól kibújni és elrohannia. Ezt követően azonban pontosan nem tudja felidézni emlékeit a nála bekövetkező sokkhatás miatt, mivel őt eltalálta a tömegoszlatás során a bal fülénél egy könnygázgránát.

Következő emlékképe, amelyre tisztán emlékszik, hogy a Veres Pálné utcában ül egy száraz kapualjban, ahol egy fiatal pár ment oda hozzá, látva az erősen vérző fejét, hogy segítséget nyújtsanak számára. A fiatal pár többször próbált mentőt hívni számára, ám eredménytelenül. Ekkor úgy döntöttek, hogy elkísérik kórházba, mivel erősen vérzett a feje, fülénél és nyakánál csúnya égési sérülések keletkeztek, és ekkor még rémült volt és továbbra is enyhe sokkhatás alatt állt, ezért segítségre szorult.

F. Tibort mentővel a Péterfy Sándor utcai kórházba vitték, ahol a traumatológiai ambulancián ellátásban részesítették. Fejbőrén külsérelmi nyom volt látható, a fején keletkező sebet összevarrták. Arcán tenyérszerű duzzanat keletkezett, bal oldali füléből folyt a vér. Elküldték fül-orr –gégészeti vizsgálatra is, ahol bal fülénél porcig terjedő sebést diagnosztizáltak. Bal fülénél és nyakán hosszú ideig látszó égési sérülések nyomai látszódtak

9. Bathó Zoltánra és Dzsibrail Annára vonatkozó tényállás:

Bathó Zoltán és Dzsibrail Anna, 2006. szeptember 24-én 01 óra 35 perckor együtt érkeztek gépkocsival Budapestre a Gerlóczy utcába, majd gyalog mentek a Budapest, V. kerület Városháza parkhoz, ahol a kampánysátrak körüli zenére figyeltek fel.

Tovább haladtak a Living Room nevű szórakozóhely felé, de a Gerlóczy utca magasságában található éjszakai buszmegállóban a REBISZ állományaiba tartozó rendőrök 01.45-kor elfogták, majd előállították őket.

Előzetes figyelmeztetést nem hallottak, jogellenes magatartást nem tanúsítottak, ilyet nem észleltek, közbiztonságra veszélyes, emberi élet kioltására alkalmas eszközt nem tartottak maguknál, ellenállást nem tanúsítottak, menekülni nem próbáltak.

A bilincselést mindkettőjük esetében nem rendszeresített kábelkötözővel hajtották végre, Dzs. Anna esetében fekvő. Dzs. Anna fejére bilincselés közben ráléptek, emiatt arc baloldalán járomcsont felett 2 x 3 cm bevérzés, bal szemhéj felett fájdalmas duzzanat, jobb térdén 3 x 3 cm bőr alatti bevérzés, jobb kézfejen csuklón felületi hámhorzsolás keletkezett, ezt láttelelet igazolja

Elfogást követően átadták őket a BRFK állományának, akik őket a V. kerületi rendőrkapitányságra szállították.

Szállítás közben – fékezés miatt – B. Zoltán megsérült: bal kezének hüvelykujja zúzódásos sérülést szenvedett, 8 napon belül gyógyult, zárójelentés rendelkezésre áll

Őrizetbe vételüket 2006. szeptember 24-én rendelték el csoportos garázdaság büntettének megalapozott gyanújára tekintettel. (A vonatkozó határozatokat 5-6 számon csatolom). Az őrizet idejét 2006. szeptember 24-én délelőttől a III. kerületi kapitányságon töltötték.

A Budai Központi Kerületi Bíróság 2006. szeptember 26-án kelt, 16. Bny. 1284/2006/2. számú határozattal szabadlábra helyezésük mellett elrendelt velük szemben lakhelyelhagyási tilalmat.

Szabadulásukra 2006. szeptember 26-án 15 óra körül került sor.

Velük szemben hivatalos személy elleni erőszak miatti büntetőeljárást a Budapesti Nyomozó Ügyészség 2007. július 5-én kelt, 1288/2006/1. számú határozattal a Be. 190. § (1) bekezdés b.) pontjára utalással jogerősen megszüntette. (8.)

10. Lévay Attilát ért jogsértés

Lévai Attila 2006. október 23-án 18 óra körül, egy, két kézzel fogott, magasra tartott, nehéz 2,5 méteres régi lyukas magyar zászlóval ment a Károly körúton, az Astoria felől a Deák tér felé.

Amikor a rendőr sorfal közelébe ért egy rendőrnek szólt, hogy engedjék tovább. Ennek következtében a rendőrsorfal megnyílt és tovább engedték, majd ezt követően elkezdtek lökdösni. Ezt követően a rendőrség tagjai körbefogták és minden oldalról lökdösték, majd ezt követően ütni, verni, rúgni kezdték. Védekezni nem próbált, mindkét kezével a zászlórudat fogta, abba kapaszkodott. Kezeit ezt követően ütésekkel választották el a zászlórúdról. Ezek után odalökdösték a rendőrségi teherautóhoz, amiről később megállapította, hogy az egy rendőrségi vízágyú. L. Attila fejét hátulról többször a vízágyú oldalához ütötték. Egy rendőr rákiáltott, hogy a kezeit tegye hátra, azonban egy korábbi kéz és kulcsont törés miatt nem tudta olyan mértékben hátra tenni a kezét, mint ahogyan azt elvárták tőle. Ennek következtében ismételten a vízágyú oldalához ütötték a fejét, kezeit pedig hátracsavarták, nagy fájdalmat okozva. L. Attila a következő mondatot mondta a rendőröknek „emberek, elmúltam 66 éves, semmi ellenállást nem tanúsítottam, miért van erre szükség?”, azonban nem kapott választ arra, hogy vele szemben miért fogatosítanak jogszerűtlen rendőri intézkedést.

L. Attilát a rendőri bántalmazásokat követően előállították, majd őrizetbe vették, mely

október 23. 18 óra 25 perctől október 24. 06 óra 25 percig tartott. Így az őrizet időtartama 12 órán át tartott.

Vonatkozó ügyszám: Budapesti Nyomozó Főügyészség 1610/2006. sz. határozat

11. Baranyai Rolandra vonatkozó tényállás

Baranyai Roland, 2006. október 23-án délután 15 óra körül találkozott barátaival XI. kerületi kollégiumban, majd ezt követően egymaga indult Astoria fele 17 óra körül, ahol észlelte az utcai harcokat, melyről fényképeket készített. Ezt követően a tömeggel együtt haladt és fokozottan figyelt arra, hogy ne kerüljön semmiféle atrocitásba. A tömeggel együtt a Kálvin térre érve észlelte a közeli pub-ok televíziós közvetítésein, hogy a Ferenciek terén barikádot építenek, amit le szeretett volna fényképezni, ezért a Ferenciek tere fele vette az irányt. Azonban a barikádot nem tudta lencsevégre kapni, mert meglehetősen távol tartózkodott a barikádtól és nem volt lehetősége, hogy közelebb férkőzzön.

B. Roland ekkor az Erzsébet híd pesti oldalán tartózkodott, amikor a rendőrsorfallal mind az Erzsébet híd felől mind pedig a Ferenciek tere felől beszorították a jelen levőket. Amint észlelte, hogy a rendőrsorfallal megkezdte a tömeg körbe zárását és mindkét oldalról történő összeszorítását, elszaladt, mert nem szeretett volna semmilyen atrocitásba keveredni. A Szabadság híd felé futva ment le a Belgrád rakpartnál a Duna partra, és a lépcsőn ülve látta, hogy 15 méterre egy lány és két fiú ült – Bosskay Zsuzsanna, Hajdú Gábor és Skardelli Viktor -, akikkel később előállították, majd őrizetbe vették őket.

Ezt követően a rendőrök a Duna parton ledobtak egy könnygázgránátot, majd előzőnlőtték a rakpartot. A rendőrök körbeállták a lányt és a két fiút, akiket ütöttek rúgtak. B. Roland hallotta amint a rendőrök mondták, hogy „ott is ül egy köcsög” majd megindultak felé, négyen öten körbeállták. A lépcsőn ülve kapta az ütések meg rúgásokat. Az előtte álló rendőr ütött először az arcának a bal felére, majd a mögötte állóktól kapott ütések a bal fülére és jobb halántékára, miközben szidalmazták. Az előtte álló rendőr mellkason ütötte, majd a hajába markolva hátrafeszítette a fejét, hasra fektették, kezeit összekötötték egy műanyag szalaggal.

Ezt követően többet már nem bántották, felvették a személyi adatait, levideózták, megkérdezték, hogy van-e panasza, amire nemleges választ adott. A Gyorskocsi utcai fogdaorvosi vizsgálat és a rendőri kihallgatása során is azt mondta, nem bántalmazták, csak azért, hogy minél hamarabb kikerüljön ebből a helyzetből, majd október 27-én elment orvoshoz, hogy látelleletet készíttessen, mivel a bántalmazás következtében erős fájdalmai továbbra is fennmaradtak.

Az orvosi papírok alapján megállapítható, hogy az ütések hatására több napig fáj a feje, testének több pontján – szegycsontjánál - haematoma keletkezett. Ezen kívül bal járomív felett duzzanat és bőrpír, jobb halánték tájon pedig 4 cm átmérőjű érzékeny duzzanat keletkezett.

B. Rolandot a rendőri bántalmazásokat követően előállították, majd őrizetbe vették, melynek időtartama több mint 12 órán át tartott. Az őrizetet igazoló dokumentumot kérem hivatalból az illetékes osztálytól beszerezni, tekintettel arra, hogy az ezzel kapcsolatos megkeresésünkre még nem küldték meg az igazolást. Amennyiben erre már nincs lehetőség, úgy tanúk által bizonyítható módon fogva tartották és állították elő Baranyai Rolanddal, Bosskay Zsuzsannával, Skardelli Viktorral, Hajdú Gáborral.

B. Rolandot a Pesti Központi Kerületi Bíróság, 2007. január 23. napján kelt, 3. Sze. 18.268/2006. számú határozatával rendzavarás szabálysértése miatt figyelmeztetésben részesítette.

12. Gáspár Fruzsina-ra vonatkozó tényállás

Gáspár Fruzsina, 2006. október 23-án a késő esti órákban az Astoriánál tartózkodott barátaival. Az Astorián egy gyors étteremben vacsoráztak, majd ezt követően a Kossuth Lajos utcával párhuzamos utcán jutottak el az Erzsébet híd lábánál levő háztömbben található galériához. G. Fruzsina és barátai ezt követően lementek a Belgrád rakpartra, de ekkor még nem észlelte, hogy az Erzsébet hídon, Buda irányából közeledtek volna a rendőri egység tagjai. A közeledő rendőri egységet akkor vette észre mikor már kint voltak a Belgrád rakparton.

Ezt követően a Belgrád rakpartra lefutó rendőrök elfogták, majd utána a nem

rendszeresített műanyag kábelkötözővel hátrakötözték a kezét, és maró spray-vel is lefújták, mindezt anélkül, hogy vele bármit is közöltek volna, hogy miért fogták el. Ezen spray annyira erős volt, hogy a szeme begyulladt és másnap reggelig alig bírta kinyitni. G. Fruzsina orvosnál nem volt, mert az általa használt szemcsepp segített. A spray igazi maró hatása azonban másfél nap múlva jelentkezett.

G. Fruzsínát és barátait ezt követően felhozták a rakpartról, majd rendőri utasításra hassal a földre kellett feküdjének. Ezt követően a rendőrök magasabb beosztásban lévő kollégája rendőri felszólításának eleget téve, a földön fekvő megrúgták őt.

G. Fruzsínát a Budapest, II. ker. Gyorskocsi utcai büntetés végrehajtási intézetbe szállították, személyi szabadságot korlátozó intézkedés foganatosítása miatt. Ezen büntetés végrehajtási intézetben a 2006. október. 24. 02 óra 00 perctől, 2006. október 24. 13 óra 36 percig tartózkodott, őrizete így 11 és fél órán át tartott, anélkül, hogy a kényszerintézkedés foganatosításra ő bármilyen jogalapot adott volna.

Vonatkozó ügyszám: Budapesti Nyomozó Ügyészség: Nyom. 1541/2006

13. Bosskay Zsuzsannára vonatkozó tényállás

Bosskay Zsuzsanna, 2006. október 23-án este a Ferenciek terénél tartózkodott párjával, Hajdú Gáborral. Itt találkoztak barátjukkal, Skardelli Viktorral, aki hozzájuk csatlakozott. A rendőrség tömegoszlatási tevékenységének megkezdése után elhagyták a területet. A Belgrád rakparton hazafelé mentek, mikor már majdnem a Szabadság hídnál voltak, hirtelen egy csoport rendőr rohant ki egy, a rakpartra merőleges utcából, akik felől, gumilövedék kilövését észlelte, ezért ijedségükben lerohantak közvetlenül a Duna partjára.

Azonban a rendőrök utánuk mentek és felszólították a három fiatalt, hogy feküdjének a földre. Ők ennek azonnal, mindenféle ellenállás nélkül eleget tettek. Ennek ellenére a rendőrök mikor lementek a 3 földön fekvő fiatalhoz, a földön fekvő lányt többször oldalba és fejbe rúgták, aminek következtében kitört a bal első metsző fogából egy darab. Ezt követően a rendőri egységek tagjai B. Zsuzsanna táskáját a Dunába dobták. A táskában volt 5000 Ft továbbá adó- és TAJ kártya, személyi igazolvány és lakcím kártya.

Ezután a földön végig húzva felvitték a lányt a rakpartra, - ennek következtében a ruhája több helyen is elszakadt, további használatra alkalmatlanná vált- folyamatos ütések közepette, a járdára fektették, fejére ráléptek, így szorították azt a kemény betonfelületnek. Háta mögött összekötötték nem rendszeresített kábelkötözővel a kezeit - aminek következtében a csuklója és ujjai elkékültek az elégtelen vérellátás hatására - és hassal a földre fektették. Jó néhány alkalommal oldalba rúgták, és a gerincébe könyököltek.

Eközben trágár szavakkal becsmérelték értelmiségi mivoltát, magyarságtudatában megalázták. Az egyikük megkérdezte B. Zsuzsanna ismerősét, Skardelli Viktort, hogy mikor volt Trianon és közben bakancsát fejéhez nyomták.

B. Zsuzsannát félig felemelték és többször leköpték. Miután ez a 15-20 azonosító nélküli rendőr kiteljesíthette a fiatal, magyar értelmiségiek iránti gyűlöletét, - ahogy ezekre következtetni lehet kijelentéseikből - a lányt a többiekkel együtt betették a rabszállítóba és október 24. napján hajnali 01 óra 50 perckor a Gyorskocsi utcai kapitányságra vitték, előállították, majd őrizetbe vették.

A fogvatartás során is számos jogsértő cselekménynek és megalázó bánásmódnak lett áldozata, többek között az orvosi kivizsgálás során érthetetlenül és indokolatlanul meztelenre kellett vetkőznie. Az orvos megállapította, hogy zúzódásokat, horzsolásokat és törést szenvedett a jogellenes rendőri intézkedés során.

Ezt követően az őrizet során B. Zsuzsannát két személyes cellába helyezték el 12-ed magával. A Gyorskocsi utcai intézetben, reggel 6 óráig volt fogva tartva, így őrizete 4 órán át tartott.

A tetteges bántalmazás következtében elszenvedett sérüléseiből hetek alatt épült fel. Trágár szavakkal és kifejezésekkel illeték, többek között a rendőrök bíztatták és hergelték egymást, hogy „*üsd szét azt a büdös kurvát!*”. Ennek következtében kialakultak olyan pszichés és lelki sérülések, melyeket a mai napig nem tudott teljes mértékben kiheverni. Az esettel kapcsolatban visszatérő rémálmai vannak, továbbá a jogszerűtlen bántalmazások, amelyeket elszenvedett, és jogellenes fogvatartásával jogállamiságba vetett hite megingott. A mai napig szorongás fogja el rendőrök láttán és jelenlétükkel pont az ellentétes hatást váltják ki belőle, mint amit ezzel valójában szolgálniuk kéne.

14. Kovács Kosztaszra vonatkozó tényállás

Kovács Kosztasz 2006. október 23-án vidékről jött fel Budapestre annak érdekében, hogy a Nemzeti Ünnepen találkozzon barátaival. A délután folyamán, miután találkozott barátaival, elment fényképeket készíteni a felállított rendőrkordonokról, rendőrökről, és a tüntető tömegekről a Blaha Lujza téren és környékén. Ezt követően barátaival a Blaha Lujza téren található Blaha Sörözőbe mentek beszélgetni, ahol körülbelül másfél órát töltöttek, amikor arra lettek figyelmesek, hogy az utcán nagyobb tömegek futnak, menekülnek nagy hangzavar közepette a rendőrök elől. Ezt követően egy szakasz rendőr futott el a szórakozóhely előtt, amikor azok hirtelen megfordultak, a söröző bejárata előtt rendőrsorfalként felállt a rendőrök egy része, a másik részük pedig a helységbe bement, ahol válogatás nélkül elkezdtek ütlegetni és bántalmazni az embereket. K. Kosztasz barátaival együtt megpróbált kimenekülni a helyiségből, miután látta, hogy a rendőrök igazoltatás és válogatás nélkül minden, a helyiségben elérhető embert bántalmaznak. Menekülés közben azonban a rendőrsorfallal között őt is megütötték, ahol érték, több zúzódást és felszíni sérüléseket szenvedett. Az ütések és rúgások hatására elesett és egy rövid időre az eszméletét is elveszítette, azonban barátja visszatért érte, és őt elhúzta a rendőrök elől. K. Kosztasz elmondja, hogy a söröző helyiségben csak olyan emberek voltak a rendőrök támadásának időpontjában, akik már korábban is ott tartózkodtak, tehát a menekülő tömegből oda nem tért be senki elbújva ezáltal a rendőrök elől, így azok támadása indokolatlan volt teljes mértékben. Bántalmazásával kapcsolatban ezúton kívánom megjegyezni, hogy azóta bíróságon beismerő vallomást tett egy rebuszes a 2006. október 23-án, Blaha Lujza téri tömegoszlatás során elkövetett törvénysértésekről. Elmondása szerint *„nincs rajta mit szépíteni, egyszerűen kitereltük az embereket a Blaha sörözőből, és megvertük”*.

Miután barátja elhúzta K. Kosztaszt a rendőrsorfallal közül, néhány perc múlva visszatért az emlékezete, és a Blaha Lujza tértől egészen a Baross utcáig vonszolta magát barátja támogatása mellett. Ott ismeretlenek felvették őket az autójukba, és az Országos Baleseti Intézetbe szállították őt ellátásra.

Köszönettel tartozom a következőknek:

dr. Völgyesi Miklós, a Legfelsőbb Bíróság nyugalmazott tanácselnöke,

Civil Jogász Bizottság

dr. Horváth Attila, egyetemi docens, jogtörténész, Civil Jogász Bizottság

dr. Juhász Imre, a Független Rendészeti Panasztestület elnöke, Civil Jogász Bizottság

dr. Sándorfi György, a KIM Igazságügyi Szolgálatának főigazgatója

dr. Wildner Domonkos, jogász

dr. Virágh Ajtony, jogász

dr. Gyurta Tibor Roland, ügyvéd, Nemzeti Jogvédő Alapítvány és Szolgálat

dr. Novozánszky Ilona, ügyvéd, Nemzeti Jogvédő Alapítvány és Szolgálat

dr. Pethő Annamária, ügyvéd

dr. Kahler Frigyes, egyetemi docens

Vida Viviána, munkatárs

Jamniczkiné Kántor Zsuzsanna, munkatárs

Henter Lilla, munkatárs

Jogszabályok és egyéb források

- A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. Törvény
- Európai Emberi Jogi Egyezmény (kelt Rómában, 1950. november 4-én)
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (Btk.)
- A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (Sztv.)
- A gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (Gytv.)
- A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.)
- A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.)
- A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 3/1995. (III.1.) BM rendelet (RSzSz.)
- 52/1997.(X.14.) AB határozat
- 55/2001 (XI.29) AB határozat
- 4/2007 (II. 13.) AB határozat
- 54/2000 (XIII. 18) AB határozat
- 15/1990. (V.14.) BM rendelet a rendezvények rendjének biztosításával kapcsolatos rendőri feladatokról
- 33/2010 (VI. 11.) OGY Határozat az állami vezetői mulasztások, illetve az állam nevében elkövetett jogsértések áldozatait megillető kártérítésekről

- A 2002 - 2010 között és különösen 2006 őszén, az állam részéről a politikai szabadságjogokkal összefüggésben elkövetett jogsértéseket vizsgáló albizottság jegyzőkönyvei és jelentései
- A 2006. október 23-i budapesti erőszakos cselekmények kivizsgálására létrejött Civil Jogász Bizottság Jelentése
- A Gönczöl Bizottság Jelentése
- Ignác István r. altábornagy bizottságának jelentés
- Papp Károly r. ddtábornok bizottságának jelentése
- Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa általános helyettesének jelentése (OBH 4435/2006. sz.)
- Bodoky Tamás: Túlkapások – Újratöltve (Bubapest, 2010, Elektromédia Kft.)
- ORFK által rendelkezésünkre bocsátott anyagok (rendőri jelentések, feljegyzések, biztosítási tervek, statisztikák stb.)